

Raport

Las Państwowy

z działalności edukacyjnej Lasów Państwowych

2018

Wydano na zlecenie Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych
Warszawa 2019

© Centrum Informacyjne Lasów Państwowych
ul. Grójecka 127
02-124 Warszawa
tel. 22 185 53 53
e-mail: cilp@cilp.lasy.gov.pl

www.lasy.gov.pl

Raport opracowano na podstawie sprawozdań
z 17 regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych,
Centrum Informacyjnego Lasów Państwowych,
Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie
i Leśnego Banku Genów Kostrzyca

Autorka opracowania:
Ilona Mrowińska

Zdjęcia:
Daniel Klawczyński

Opracowanie graficzne i przygotowanie do druku:
EDO – Jakub Łoś

Druk:
Ośrodek Rozwojowo-Wdrożeniowy
Lasów Państwowych w Bedoniu

ISSN 2451-2222

Raport

Las Państwowe

z działalności edukacyjnej Lasów Państwowych

2018

I. Wstęp	3	IV. Finansowanie edukacji leśnej w 2018 r.	44
II. Działalność edukacyjna Lasów Państwowych w 2018 r.	5	1. Wydatki Lasów Państwowych na edukację leśną społeczeństwa	44
1. Obiekty edukacji leśnej.....	5	2. Wydatki leśnych kompleksów promocyjnych na edukację leśną społeczeństwa.....	44
2. Formy edukacji leśnej i frekwencja . . .	6	V. Podsumowanie	46
3. Współpraca w edukacji	7	VI. Tabele	49
4. Pracownicy Lasów Państwowych w edukacji leśnej społeczeństwa	8		
5. Nadleśnictwo edukacyjne roku 2018..	12		
6. Inne jednostki Lasów Państwowych w edukacji leśnej społeczeństwa	12		
6.1. Regionalne dyrekcje Lasów Państwowych	12		
6.2. Centrum Informacyjne Lasów Państwowych	14		
6.3. Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie	34		
6.4. Leśny Bank Genów Kostrzyca . . .	38		
III. Działalność edukacyjna leśnych kompleksów promocyjnych (LKP) w 2018 r.	40		
1. Obiekty edukacji leśnej w leśnych kompleksach promocyjnych.....	40		
2. Formy edukacji leśnej w leśnych kompleksach promocyjnych.....	41		
3. Współpraca i kadra nadleśnictw leśnych kompleksów promocyjnych w edukacji leśnej społeczeństwa	42		

I. Wstęp

2018

Edukacja leśna społeczeństwa to jeden z priorytetów Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe. Zadanie prowadzenia edukacji leśnej wynika z przyjętych w 1997 r. przez polski rząd założeń „Polityki Leśnej Państwa” oraz „Wytycznych prowadzenia edukacji leśnej społeczeństwa...” zawartych w Zarządzeniu nr 57 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z 9 maja 2003 r.

Edukacja leśna ma na celu upowszechnianie w społeczeństwie wiedzy o ekosystemach leśnych, funkcjach lasu i zrównoważonej gospodarce leśnej oraz kształtowanie postaw i podnoszenie świadomości w zakresie racjonalnego i odpowiedzialnego korzystania z zasobów leśnych.

Wspomniane zarządzenie nr 57 wprowadziło do praktyki zawodowej, poczynwszy od 2004 r., dokument zatytułowany „Program edukacji leśnej społeczeństwa w nadleśnictwie”. Nadaje on działalności edukacyjnej charakter planowy i zobowiązuje jednostki organizacyjne Lasów Państwowych do prowadzenia corocznej sprawozdawczości, będącej źródłem danych do niniejszego raportu. Raport wykonano na podstawie sprawozdań za rok 2018 sporządzonych w 17 regionalnych dyrekcjach Lasów Państwowych, Centrum Informacyjnym Lasów Państwowych, Ośrodku Kultury Leśnej w Gołuchowie i Leśnym Banku Genów Kostrzyca. Na dane z regionalnych dyrekcji składają się informacje z 430 nadleśnictw, 25 leśnych kompleksów promocyjnych i 8 biur RDLP (nie wszystkie 17 biur prowadzi własną działalność edukacyjną, ich podstawowym zadaniem w tym

zakresie jest przede wszystkim koordynowanie działalności edukacyjnej nadleśnictw).

Tegoroczny raport jest piętnastym tego typu opracowaniem; pierwsze wykonano za rok 2004. Zawartość merytoryczna następujących po sobie wydań raportu była stopniowo wzbogacana. Dotyczyło to przede wszystkim oddzielnej oceny działalności edukacyjnej leśnych kompleksów promocyjnych i zestawienia wydatków Lasów Państwowych na edukację społeczeństwa.

Raport nie jest ani rankingiem, ani klasyfikacją jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych i nie powinien być tak traktowany. Jego celem jest pokazanie skali przedsięwzięcia, bogatej i różnorodnej infrastruktury edukacyjnej, sporych nakładów finansowych, a przede wszystkim starań, trudu i wysiłku podejmowanego przez pracowników Lasów Państwowych na rzecz udostępniania lasów i edukacji przyrodniczo-leśnej społeczeństwa. Ma też za zadanie wskazać na rysujące się tendencje.

Edukacja, także edukacja leśna, ulega ciągłym zmianom; pojawiają się nowe metody i techniki, nowe zapisy w podstawach programowych polskiego systemu oświaty, a także wyzwania w edukacji, takie jak wykorzystanie nowoczesnych technologii, wprowadzenie podejścia holistycznego czy perspektywy globalnej. Istotnym wydarzeniem w 2018 r. było także podpisanie przez dyrektora generalnego Lasów Państwowych nowego zarządzenia w sprawie leśnych kompleksów promocyjnych, w którym wśród zadań dla nadleśnictw objętych programem LKP wymieniono m.in.

działalność w zakresie „pełnienia wiodącej roli w prowadzeniu przez Lasy Państwowe edukacji dla zrównoważonego rozwoju, w szczególności edukacji leśnej”^{*}. Należy podkreślić, że leśni edukatorzy podążają za tymi wyzwaniami, a do programów edukacyjnych jednostek, także poza leśnymi kompleksami promocyjnymi, coraz częściej włączane są tematy związane z edukacją dla zrównoważonego rozwoju. Jest to możliwe dzięki podnoszeniu kompetencji przez leśni-

ków, co roku uczestniczących w szkoleniach, warsztatach i konferencjach, którzy w swoich obowiązkach mają zapisane prowadzenie edukacji leśnej. Możliwe jest to również dzięki coraz liczniejszym publikacjom edukacyjnym wydawanym przez Centrum Informacyjne Lasów Państwowych, takim jak na przykład poradnik „Zrównoważony rozwój w edukacji leśnej”, który jest powszechnie dostępny w formacie PDF na stronie internetowej Lasów Państwowych^{**}.

* Zarządzenie nr 4 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 18 stycznia 2018 r. w sprawie Leśnych Kompleksów Promocyjnych.

** <http://www.lasy.gov.pl/pl/informacje/publikacje/dla-nauczycieli/zrownowazony-rozwoj-w-edukacji-lesnej>.

II.

Działalność edukacyjna Lasów Państwowych w 2018 r.

2018

1. Obiekty edukacji leśnej

Lasy Państwowe w edukacji leśnej społeczeństwa wykorzystywały w 2018 r. blisko 6,9 tys. różnych obiektów (**tab. 1**)^{***}. Były to ośrodki edukacji przyrodniczoleśnej (58 obiektów), wybudowane od podstaw w ostatnich kilkunastu latach, bądź – częściej – pełniące tę rolę dawne osady leśne, wyremontowane i zaadaptowane w całości lub w części na potrzeby edukacji. Było to również 276 izb edukacji leśnej, które funkcjonują zarówno jako pojedyncze pomieszczenia w siedzibach nadleśnictw, leśnictw albo w dawnych budynkach gospodarczych, jak i wolno stojące obiekty, oraz 590 wiat edukacyjnych. Wiaty – zbudowane na wolnym powietrzu, drewniane, z ławkami i stołami, zadane, przystosowane do prowadzenia zajęć zazwyczaj z jedną klasą szkolną – wykorzystywane są również w turystyce.

Obiektem najchętniej odwiedzanym przez odbiorców edukacji przyrodniczej są jednak leśne ścieżki edukacyjne, zwane też dydaktycznymi. Są to trasy o różnej długości (przeważnie 2–3 km), wiodące przez tereny leśne, z kilkoma, czasem kilkunastoma przystankami tematycznymi, o bardzo różnorodnym zagospodarowaniu. Ścieżki edukacyjne w Lasach Państwowych tworzone są na większą skalę od 1994 r., kiedy to powołano pierwsze leśne kompleksy promocyjne. Obecnie wszystkie nadleśnictwa Lasów Państwowych mają co

najmniej po jednej ścieżce dydaktycznej. Na koniec 2018 r. wykazano w sprawozdaniach ogółem 1018 ścieżek, wytyczonych w 430 nadleśnictwach. Największe ich zagęszczenie występuje na terenie regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych Katowice, Wrocław, Krosno i Białystok (**tab. 2**).

W działalności edukacyjnej nadleśnictw wykorzystywane są także obiekty bezpośrednio związane z gospodarką leśną, w tym 449 obiektów małej retencji, 327 szkółek leśnych, a także 661 wybranych drzewostanów, np. nasiennych, zachowawczych bądź szczególnie interesujących ze względów dydaktycznych. Ważne funkcje edukacyjne pełnią również miejsca niezwiązane z gospodarką leśną, ale z samej swej istoty mające walory dydaktyczne, takie jak rezerваты przyrody oraz obiekty kultury i tradycji regionu, rozsiane na terenach leśnych całej Polski. Warte podkreślenia jest to, że Lasy Państwowe utrzymują i udostępniają na zajęcia edukacyjne 132 ogrody i parki dendrologiczne, w tym 7 ogrodów botanicznych.

W 2018 r. wśród obiektów edukacji leśnej częściej niż w latach poprzednich wykorzystywane były obiekty gospodarcze, takie jak np. drzewostany (w roku 2018 – 661) oraz obiekty niezwiązane bezpośrednio z gospodarką leśną. Dotyczy to zwłaszcza obiektów kultury i tradycji (w roku 2015 – 517 obiektów kultury i tradycji, w roku 2016 – 563, w roku 2017 – 602, w roku 2018 – 608).

^{***} Wszystkie ponumerowane tabele znajdujące się w rozdziale VI, natomiast wykresy – na końcu podrozdziałów.

2. Formy edukacji leśnej i frekwencja

W działalności edukacyjnej Lasów Państwowych wykorzystuje się wiele form: zajęcia terenowe, zajęcia w izbie leśnej, lekcje w szkole, spotkania edukacyjne poza szkołą, konkursy, akcje edukacyjne, wystawy (**wykres 1**).

Ogólna liczba uczestników wszystkich form edukacji leśnej prowadzonej przez nadleśnictwa poszczególnych dyrekcji regionalnych wyniosła w roku 2018 ok. 1,9 mln osób (**tab. 3**). Jednak na całkowitą liczbę wszystkich uczestników edukacji prowadzonej w Lasach Państwowych w 2018 r. składają się także osoby odwiedzające Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie (158 798 osób) oraz Leśny Bank Genów Kostrzyca (3404 osoby) – w sumie jest to ponad 2,03 mln osób.

Najwięcej przeprowadzono zajęć terenowych i wycieczek z przewodnikiem. Odbyło się ich w sumie ponad 12 400, a wzięło w nich udział blisko 0,5 mln osób. Z danych liczbowych wynika, że na jedno nadleśnictwo w Polsce przypada średnio 29 zajęć terenowych (**tab. 4.1**). Dane te są jednak zróżnicowane regionalnie. Najwięcej takich zajęć odnotowano w nadleśnictwach RDLP Gdańsk (60), Poznań (56) i Warszawa (51) – **wykres 2**. Przeciętna frekwencja wahała się od 27 (Szczecinek) do 42 osób (Radom, Wrocław).

Zdecydowanie najliczniejszą grupą wiekową objętą działaniami edukacyjnymi były w roku 2018 dzieci i młodzież ze szkół podstawowych (**wykres 3**). Najbardziej popularną formą edukacji leśnej były akcje i imprezy edukacyjne. Wzięło w nich udział ponad 550 tys. osób – 29,5% uczestników różnych form edukacji leśnej (**tab. 3**).

W ostatnich latach obserwowany jest dynamiczny przyrost zajęć w izbach edukacyjnych. W 2006 r. funkcjonowało w Lasach Państwowych 201 takich obiektów (w tym 32 ośrodki edukacji), w których odbyło się blisko 4,9 tys. zajęć z udziałem ponad 166 tys. osób. Natomiast w 2018 r. przeprowadzono w 334 objek-

tach (izbach i ośrodkach) ponad 8 tys. zajęć z udziałem blisko 290 tys. osób (**tab. 4.1**).

Najwięcej zajęć w ośrodkach oraz izbach edukacyjnych przeprowadzono w nadleśnictwach RDLP Katowice (1552 zajęcia; przeciętnie 42 zajęcia na jeden obiekt) oraz Wrocław (800 zajęć; przeciętnie 40 zajęć na jeden obiekt) – **wykres 4**.

Kolejną ważną formą edukacji leśnej są lekcje prowadzone przez leśników w szkołach i spotkania z leśnikami w przedszkolach. Najczęściej są to lekcje przyrody, biologii lub geografii, a także lekcje wychowawcze o tematyce przyrodniczo-leśnej (praca leśnika, ochrona przeciwpożarowa lasu, ochrona przyrody, gospodarowanie zasobami leśnymi Polski i świata). Spotkania w przedszkolu mają najczęściej formę zabaw, gier czy zajęć manualnych dostosowanych do wieku uczestników spotkania. W skali całego kraju w 2018 r. leśnicy przeprowadzili w szkołach i przedszkolach ponad 5 tys. lekcji. Uczestniczyło w nich łącznie ponad 230 tys. uczniów i przedszkolaków. Ta forma edukacji jest najbardziej popularna na terenie regionalnych dyrekcji LP Katowice, Olsztyn i Wrocław (**tab. 4.1**). Najwięcej lekcji (średnio na jedno nadleśnictwo) przeprowadzili leśnicy z RDLP Katowice (po 42), Wrocław (po 40) oraz Warszawa (po 36) – **wykres 5**.

Część spotkań o charakterze edukacyjnym odbywa się także w miejscowych domach kultury, świetlicach osiedlowych lub wiejskich, na forum samorządowym czy podczas zebrań różnych towarzystw i organizacji społecznych. W 2018 r. wykazano w sprawozdaniach ponad 1,9 tys. (w 2017 r. – 1,7 tys.) takich spotkań, w których udział wzięło ponad 74 tys. osób (w 2017 r. – 66 tys.) – **tab. 4.2**. Wśród nich znaczący udział mają osoby dorosłe (w 2017 r. – 35,7%, w 2018 r. – 39,41%).

Dużym zainteresowaniem dzieci i młodzieży w wieku szkolnym oraz ich nauczycieli i wychowawców cieszą się leśne konkursy plastyczne, fotograficzne, literackie czy wiedzy przyrod-

niczoleśnej. Dodatkowym magnesem przyciągającym do tej formy edukacji są nagrody fundowane przez nadleśnictwa, fundusze ochrony środowiska i innych sponsorów. Są to najczęściej nagrody książkowe, gry i filmy przyrodnicze, pomoce dydaktyczne. W 2018 r. nadleśnictwa przeprowadziły ogółem ponad tysiąc konkursów (**tab. 4.2.**), w których udział wzięło ponad 130 tys. osób (w 2017 – 107 tys.), głównie uczniów szkół podstawowych (50,7% uczestników). Z danych zawartych w sprawozdaniach wynika, że nadleśnictwa organizowały średnio 2 konkursy w ciągu roku. Największą frekwencją cieszyły się konkursy organizowane na terenie RDLP Katowice, Radom i Warszawa (**wykres 6**).

Akcje i imprezy edukacyjne to najpopularniejsza forma edukacji w 2018 r. Wymienić tu można m.in.: wiosenne akcje sadzenia lasu, „Dzień Ziemi”, „Święto Niezapominajki”, „Sprzątanie Świata”, „Święto Drzewa”, festiwale nauki, dni otwarte w nadleśnictwach itp. W 2018 r. nadleśnictwa organizowały bądź współorganizowały ponad 2,6 tys. takich akcji i imprez, w których uczestniczyło ogółem ponad 550 tys. osób (**tab. 4.3.** i **wykres 1**). Przeciętnie na jedno nadleśnictwo w kraju przypadało 6 akcji edukacyjnych. Na tle regionalnych dyrekcji wyróżnić można RDLP Warszawa, na terenie której przeprowadzono 11 akcji edukacyjnych (średnio na jedno nadleśnictwo) oraz RDLP Poznań i Radom, gdzie odnotowano po 10 takich zdarzeń (**tab. 4.3.**).

Efektom konkursów plastycznych i fotograficznych organizowanych przez jednostki Lasów Państwowych są wystawy nagrodzonych prac. Ponadto jednostki LP same organizują bądź wypożyczają od innych instytucji wystawy przyrodnicze, udostępniane później społeczeństwu. Ośrodki i izby edukacji leśnej część pomieszczeń przeznaczają na wystawy stałe, np. ekspozycji i fotografii, a część na wystawy czasowe, tematyczne, okolicznościowe. Łącznie w 2018 r. nadleśnictwa zorganizowały 606 wystaw

(w 2017 r. – 470), które odwiedziło ponad 121 tys. osób (w 2017 r. – 170 tys.) – **tab. 3**. Najwyższą frekwencję odnotowano podczas wystaw na terenie regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych Olsztyn, Szczecin i Katowice.

Pracownicy Lasów Państwowych wielokrotnie angażują się w działalność edukacyjną, którą trudno zaliczyć do wyżej wymienionych form. Są to np. konsultacje (również w terenie) i udostępnianie materiałów przy pisaniu prac magisterskich, doktorskich, referatów, sprawozdań, raportów. W skali kraju są to setki zdarzeń dotyczących kilku tysięcy osób uzyskujących od leśników rzetelną informację.

Kolejną formą edukacji, zaliczaną w sprawozdaniach do kategorii „inne”, jest obsługa własnych stoisk promocyjnych i edukacyjnych Lasów Państwowych na imprezach targowych, festynach, dużych wystawach interdyscyplinarnych itp. Trudno w tym wypadku dokładnie określić frekwencję i udział poszczególnych grup wiekowych, jak również podać, jakie są faktyczne efekty edukacyjne. Imprezy takie odwiedzane są na ogół przez tysiące, a nawet dziesiątki tysięcy osób (np. „Dzień Ziemi” w Warszawie). Z szacunkowych danych wynika, że w tego typu działaniach edukacyjnych i promocyjnych Lasów Państwowych uczestniczyło w 2018 r. ponad 1,5 mln osób (**tab. 4.3.**).

3. Współpraca w edukacji

W działalności edukacyjnej Lasów Państwowych podstawową rolę odgrywa współpraca z placówkami oświatowymi. W 2018 r. nadleśnictwa współpracowały w całym kraju z ponad 8,6 tys. szkół (w 2017 r. – 8,4 tys.), podejmując blisko 10 tys. (w 2017 r. – 9,7 tys.) wspólnych przedsięwzięć (lekcji, zajęć i akcji edukacyjnych, konkursów itp.). Średnio każde nadleśnictwo współpracowało z 20 szkołami (**tab. 5.1.**), przy czym najwięcej szkół ma bliski kontakt z nadleś-

nictwami zlokalizowanymi przy dużych aglomeracjach miejskich: Warszawy (54 szkoły na jedno nadleśnictwo miejscowej dyrekcji Lasów Państwowych), Poznania (34 szkoły), Krakowa (30 szkół) i Katowic (27 szkół) – **wykres 7**.

Z danych zamieszczonych w sprawozdaniach (**tab. 5.1. i 5.2.**) wynika, że nadleśnictwa współpracują z ośrodkami edukacji ekologicznej, parkami krajobrazowymi i narodowymi. Często mamy do czynienia z sytuacją, kiedy to kilka nadleśnictw współpracuje z tym samym podmiotem (np. parkiem narodowym), co w praktyce przyczynia się do zwielokrotnienia danych. Dotyczy to również współpracy z organizacjami pozarządowymi o profilu ekologicznym, do których zalicza się m.in. Komitet Ochrony Orłów, Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków czy Klub Przyrodników.

Duże znaczenie w popularyzacji działalności edukacyjnej Lasów Państwowych mają media: prasa, radio i telewizja. Wspólne przedsięwzięcia z mediami to przede wszystkim komunikaty i artykuły prasowe oraz programy radiowe i telewizyjne, mówiące o wydarzeniach edukacyjnych.

Leśnicy współpracują także z kościołami. Najczęściej sprowadza się to do informacji i komunikatów podawanych społeczeństwu przez duchowieństwo – księży, siostry zakonne, katechetów – w trakcie katechezy, okolicznościowych nabożeństw i uroczystości religijnych, głównie o zagrożeniach pożarowych lasów, zwłaszcza o szkodliwości wypalania suchych traw. Są to również spotkania z leśnikami przy okazji pozyskiwania strojszu czy świątecznych choinek.

Lasy Państwowe od lat znajdują partnerów do działań edukacyjnych w lokalnych samorządach. W latach 2017 i 2018 nadleśnictwa wykazały w sprawozdaniach ponad 1,1 tys. jednostek samorządowych współpracujących z leśnikami w edukacji przyrodniczej i ekologicznej społeczeństwa.

Wspólne cele w ochronie lasów przed pożarami łączą leśników z jednostkami Straży Pożar-

nej. Praktycznie każde nadleśnictwo podejmuje działania edukacyjne i wychowawcze w tym zakresie we współpracy ze strażakami Państwowej bądź Ochotniczej Straży Pożarnej.

Stałymi partnerami w działaniach edukacyjnych podejmowanych przez leśników są także harcerze. W 2018 r. wspólnie zorganizowano 330 przedsięwzięć na terenie całego kraju. Były to przede wszystkim akcje i imprezy okolicznościowe, jak również rajdy czy biegi na orientację. W tym zakresie wyróżniły się trzy regionalne dyrekcje: szczecińska, katowicka i toruńska (**tab. 5.2.**).

4. Pracownicy Lasów Państwowych w edukacji leśnej społeczeństwa

Dobrze widoczna obecność Lasów Państwowych w nieformalnej edukacji przyrodniczej i ekologicznej społeczeństwa jest możliwa dzięki powszechnemu zaangażowaniu leśników w tę działalność. W 2018 r. ponad 9,2 tys. leśników poświęciło część swojego czasu pracy na edukację osób zainteresowanych lasami i leśnictwem – na terenie nadleśnictwa, na zaproszenie w szkołach, urzędach czy w innych miejscach.

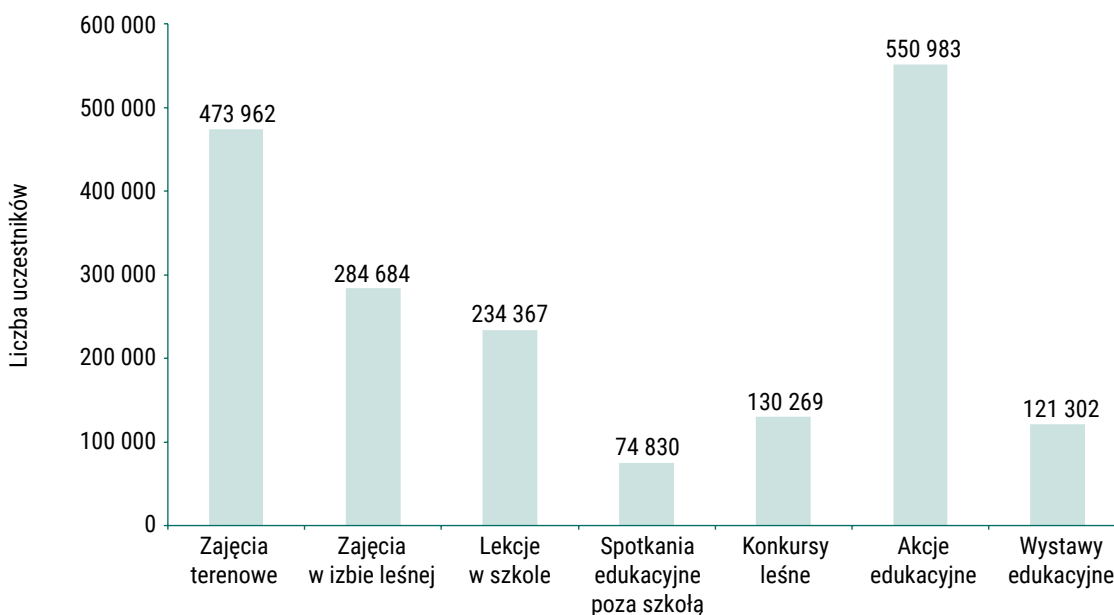
Pracownicy nadleśnictw angażujący się w edukację leśną społeczeństwa w 2018 r. – według stanowisk

Stanowisko	Liczba osób	Udział %
Nadleśniczy	378	4,09
Zastępca nadleśniczego	372	4,03
Inżynier nadzoru	512	5,55
Specjalista, referent	1727	18,71
Leśniczy, podleśniczy	4936	53,47
Strażnik leśny	655	7,09
Stażysta	652	7,06
Razem	9232	100,0

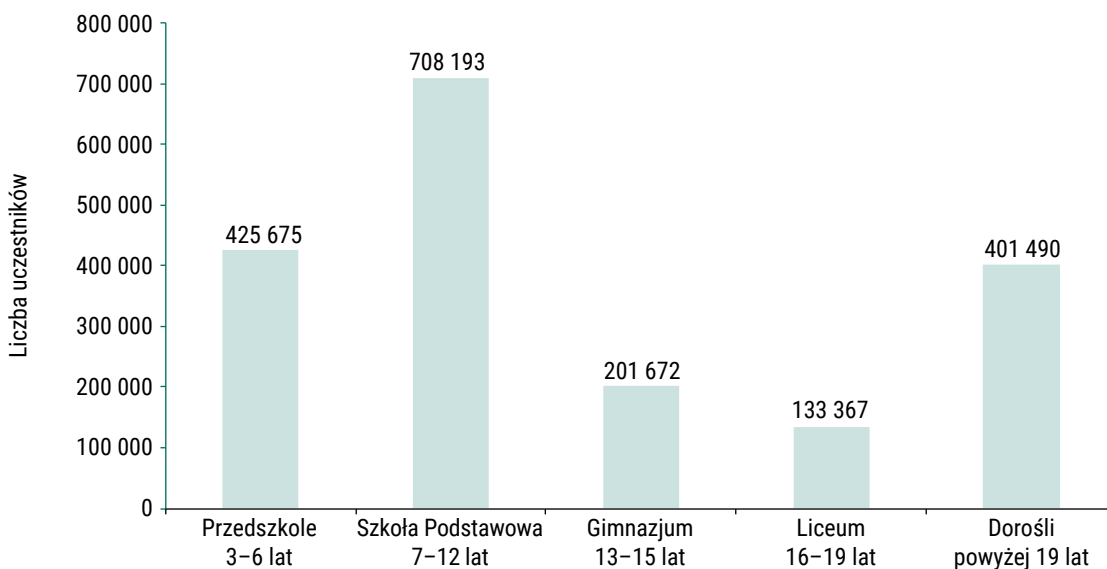
Z danych zamieszczonych w sprawozdaniach (**tab. 6**) wynika, że najliczniejszą grupą leśnych

edukatorów, liczącą łącznie 4936 osób, są leśniczowie i podleśniczowie, a następnie specjaliści i referenci (1727 osób). Sytuacja ta wynika zarówno ze struktury zatrudnienia w Lasach Państwowych, jak i z przyjętej zasady, że leśnictwem kontaktującym się ze szkołą jest leśniczy leśnictwa, na terenie którego znajduje się dana szkoła. Oczywiście, zastosowanie tej zasady nie jest zawsze możliwe (np. w dużych miastach). Zaangażowanie w działania edukacyjne nadleś-

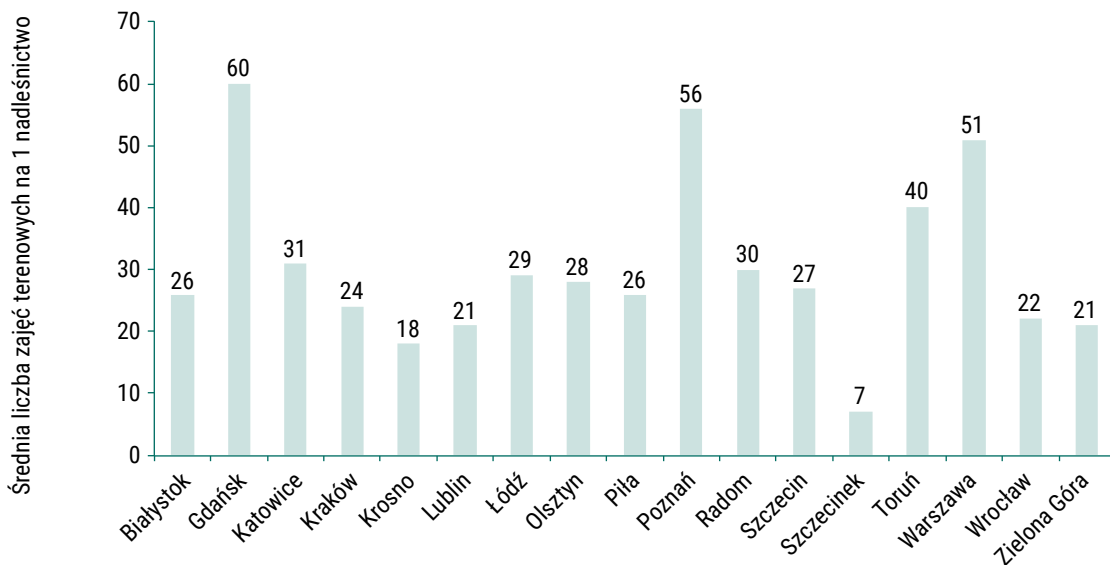
nicznych, ich zastępców i inżynierów nadzoru (**tab. 6**) świadczy o przykładaniu dużej wagi przez kadrę kierowniczą do kontaktów ze społeczeństwem. Przeciętnie 21 pracowników każdego nadleśnictwa w kraju angażuje się w edukację leśną społeczeństwa, przy czym najwyższe średnie odnotowano w nadleśnictwach regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych Warszawa (32 osoby) oraz Olsztyn i Gdańsk (po 25 osób) – **wykr. 8**.

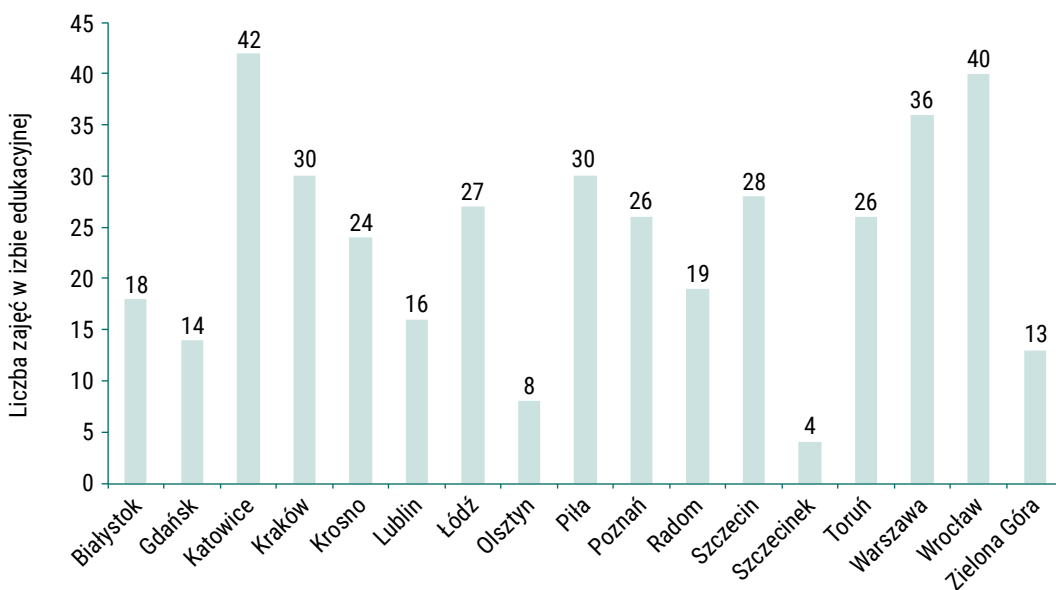
Wykres 1. Formy edukacji w Lasach Państwowych i frekwencja w 2018 r. (ogółem)

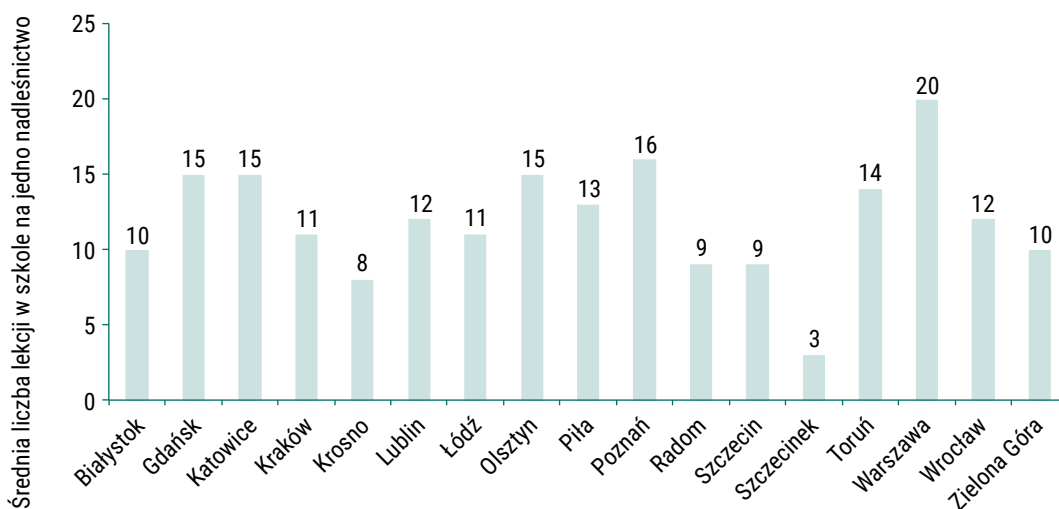
Wykres 2. Uczestnicy edukacji leśnej w Lasach Państwowych wg grup wiekowych w 2018 r.

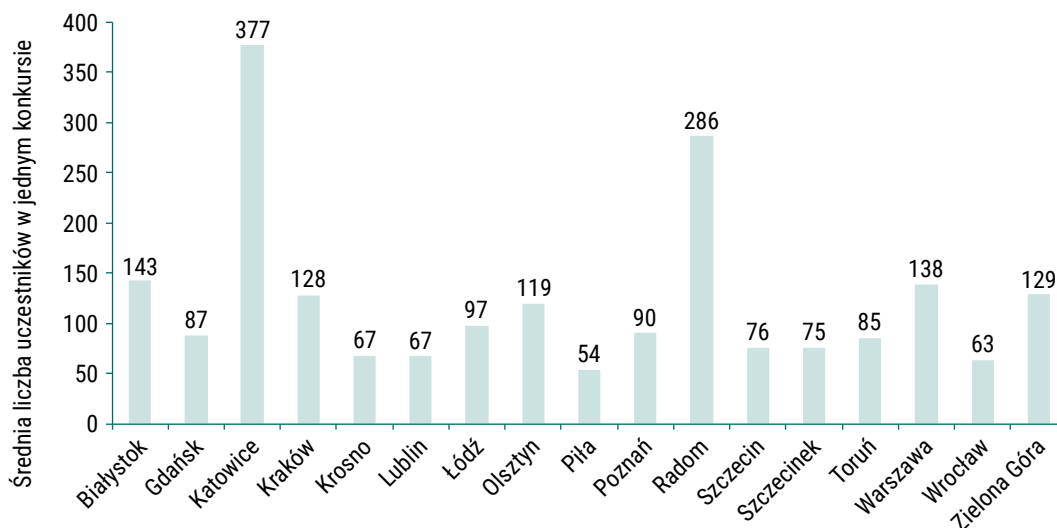
Wykres 3. Zajęcia terenowe w nadleśnictwach w 2018 r. (wg RDLP)

Wykres 4. Zajęcia w izbie edukacyjnej nadleśnictwa w 2018 r. (średnia liczba zajęć na jedną izbę – wg RDLP)

Wykres 5. Lekcje w szkole przeprowadzone przez pracowników nadleśnictw w 2018 r. (wg RDLP)

Wykres 6. Frekwencja w konkursach (plastycznych, wiedzy leśnej) organizowanych przez nadleśnictwa w 2018 r. (wg RDLP)

Wykres 7. Współpraca nadleśnictw ze szkołami w działalności edukacyjnej w 2018 r. (średnia liczba szkół współpracujących na jedno nadleśnictwo – wg RDLP)

Wykres 8. Pracownicy nadleśnictw angażujący się w działalność edukacyjną w 2018 r. (średnia liczba pracowników na jedno nadleśnictwo – wg RDLP)

5. Nadleśnictwo edukacyjne roku 2018

Z obliczeń wykonanych na podstawie danych zawartych w sprawozdaniach z działalności edukacyjnej regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych wyłania się obraz przeciętnego pod względem statystycznym, czysto teoretycznego nadleśnictwa edukacyjnego roku 2018. Statystycznie biorąc, każde nadleśnictwo posiada przynajmniej dwie ścieżki dydaktyczne oraz wiatę edukacyjną, tzw. zieloną klasę. Powszechnie wykorzystywane są w celach edukacyjnych obiekty gospodarcze, np. szkółki leśne, drzewostany nasienne i zachowawcze. Takie zastosowanie znajdują również obiekty przyrodnicze niezwiązane bezpośrednio z gospodarką leśną, m.in. udostępnione na potrzeby edukacji rezerwy przyrody, ogrody czy parki dendrologiczne. Więcej niż połowa nadleśnictw (276) posiada własną izbę edukacyjną.

W różnych formach edukacji leśnej organizowanych przez jedno nadleśnictwo uczestniczyło w 2018 r. średnio ponad 4,4 tys. osób. Dominowała tu zdecydowanie grupa wiekowa obejmująca dzieci i młodzież szkolną w wieku od 7 do 12 lat (37,86%). Uczestnicy edukacji najczęściej korzystali z akcji i imprez edukacyjnych (29,46%) oraz z zajęć terenowych i wycieczek z przewodnikiem (25,34%). Statystyczne nadleśnictwo edukacyjne zorganizowało w 2018 r. 29 zajęć terenowych, w których uczestniczyły 1102 osoby. Pracownicy nadleśnictwa przeprowadzili 24 zajęcia we własnej izbie leśnej lub ośrodku edukacji dla 814 osób (przypadających na jedną izbę lub ośrodek), 12 lekcji w szkołach dla 545 uczniów oraz 4 spotkania edukacyjne poza szkołą (np. w domach kultury, świetlicach wiejskich itp.) dla 174 osób.

Każde nadleśnictwo przygotowało średnio 2 konkursy (np. wiedzy przyrodniczej, plastyczne czy fotograficzne), w których uczestniczyły 303 osoby. Ponadto było organizatorem lub współorganizatorem 6 akcji i imprez edukacyjnych, takich jak „Dzień Ziemi”, „Sprzątanie Świata”,

festiwal nauki itp. W jednej takiej akcji uczestniczyły średnio 204 osoby. Statystycznie biorąc, każde nadleśnictwo urządziło przynajmniej jedną wystawę edukacyjną – prac plastycznych, fotografii, eksponatów przyrodniczych itp., którą odwiedziło przeciętnie 200 osób. W innych formach edukacji przyrodniczo-leśnej (gdzie frekwencja jest tylko szacowana), organizowanych lub współorganizowanych przez nadleśnictwo (np. stoiska na targach, festiwalach nauki i festynach), wzięło udział ponad 3,4 tys. osób.

W działalności edukacyjnej statystyczne nadleśnictwo współpracowało w 2018 r. z 20 szkołami, z dwiema bądź trzema jednostkami samorządowymi i organizacjami pozarządowymi, z co najmniej jednym domem kultury bądź muzeum oraz z co najmniej jedną jednostką Straży Pożarnej. W celu promocji wydarzeń edukacyjnych i wiedzy o lesie nadleśnictwo utrzymywało kontakty najczęściej z jedną lub dwiema redakcjami prasy lokalnej lub regionalnej.

W działania edukacyjne angażowało się 21 pracowników nadleśnictwa, w tym 11 leśniczych (i/lub podleśniczych), 4 specjalistów oraz co najmniej 1 funkcjonariusz Straży Leśnej, stażysta i inżynier nadzoru.

6. Inne jednostki Lasów Państwowych w edukacji leśnej społeczeństwa

6.1. Regionalne dyrekcje Lasów Państwowych

Regionalne dyrekcje Lasów Państwowych (RDLP) w zakresie edukacji leśnej społeczeństwa pełnią głównie rolę koordynującą, doradczą i wspierającą działalność edukacyjną nadzorowanych nadleśnictw. W każdej z 17 RDLP wyznaczony jest koordynator edukacji leśnej, który (przy wsparciu innych pracowników dyrekcji) wykonuje ponadto szereg zadań edukacyjnych, takich jak kontakty z kuratorium oświaty, ze szkołami i mediami, przygotowywanie refe-

Formy edukacji leśnej zrealizowane przez biura RDLP i frekwencja w 2018 r. (8 na 17 biur)

Forma edukacji	Ogółem			W tym:					
	liczba zajęć	liczba uczestników	udział % uczestników	dzieci przedszkolne 3-6 lat	dzieci szkół podstawowych 7-12 lat	młodzież gimnazjalna 13-15 lat	młodzież ponadgimnazjalna 16-19 lat	studenci i dorośli, powyżej 19 lat	
Zajęcia terenowe i wycieczki z przewodnikiem	10	552	2,92	0	0	0	0	552	
Zajęcia w izbie edukacji leśnej	51	3 110	16,42	560	420	500	620	1 010	
Spotkania z leśnikami (lekcje) w szkołach	41	1 299	6,86	876	293	20	100	10	
Spotkania edukacyjne z leśnikami poza szkołą (w Domu Kultury, Muzeum, Urzędzie Gminy itp.)	34	2 781	14,69	90	1 011	950	45	685	
Konkursy leśne (wiedzy plastyczne, literackie itp.)	3	493	2,60	0	220	20		253	
Akcje, imprezy edukacyjne	28	8 700	45,95	640	1 000	750	1 030	5 280	
Wystawy edukacyjne	15	2 000	10,56	100	350	350	350	850	
Razem	182	18 935	100,00	2 266	3 294	2 590	2 145	8 640	
Udział % grup wiekowych	X	100,00		11,97	17,40	13,68	11,33	45,63	
Inne, np. festyny, targi itp. ¹	X	29 300		X	X	X	X	X	

¹ Dane szacunkowe.

ratów oraz artykułów na stronę internetową regionalnej dyrekcji, opracowywanie folderów, publikacji prasowych, programów radiowych i telewizyjnych itp.

Biura regionalnych dyrekcji LP na ogół nie posiadają własnych obiektów edukacyjnych, dlatego często w działalności edukacyjnej wykorzystywane są sale konferencyjne lub obiekty pobliskich nadleśnictw. Spotkania edukacyjne odbywają się w izbach leśnych, wiatkach edukacyjnych, na ścieżkach dydaktycznych i w ogrodach lub parkach dendrologicznych. Na przykład pracownicy biura RDLP w Radomiu prowadzą zajęcia we własnej sali historii leśnictwa.

Pracownicy biur RDLP przeprowadzili w 2018 r. (według danych z 8 dyrekcji na 17 istniejących):

- 10 zajęć terenowych,
- 51 zajęć w sali edukacji leśnej,
- 41 lekcji w szkołach,
- 34 spotkania edukacyjne poza szkołami,
- 3 konkursy,
- 28 akcji edukacyjnych,
- 15 wystaw.

W tych różnych formach edukacji leśnej (w sumie – 182 zajęcia) wzięło udział 18 935 osób, w tym aż w 45,63% (8640 uczestników edukacji) były to osoby dorosłe.

Ponadto stoiska edukacyjne prowadzone przez leśników z RDLP na różnego rodzaju festynach, targach czy festiwalach nauki odwiedziło ponad 29 300 osób (dane szacunkowe).

Biura RDLP na polu edukacji współpracowały w 2018 r. w sumie z 323 podmiotami, z którymi przeprowadziły 349 wspólnych imprez. Były to głównie media (108 podmiotów) oraz szkoły (75 podmiotów). Średnio jedno biuro regionalnej dyrekcji współpracowało z 40 podmiotami, z którymi zorganizowało 44 wspólne imprezy edukacyjne.

Na podstawie niepełnych danych (brak danych z RDLP w Szczecinku) szacuje się, że wydatki biur RDLP na działalność edukacyjną

w 2018 r. wyniosły 78,2 tys. zł. Na przykład biuro RDLP w Toruniu uzyskało od CILP dofinansowanie dwóch wydarzeń edukacyjno-promocyjnych („Dni Borów Tucholskich” oraz jarmarku „Czym chata bogata”) w wysokości 20 tys. zł; pozostałe wydatki wyniosły również 20 tys. zł (zakup wydawnictw edukacyjnych, reklama wydarzeń w regionalnej TV i prasie). Wydatki biur RDLP w Krośnie zamknęły się w kwocie 38,2 tys. zł (koszty własne), a środki przeznaczone na działalność edukacyjną, infrastrukturę i wyposażenie (**patrz tabela, str 13**).

W działaniach edukacyjnych biur 8 regionalnych dyrekcji uczestniczyło w 2018 r. łącznie 42 pracowników, głównie specjalistów.

6.2. Centrum Informacyjne Lasów Państwowych

Centrum Informacyjne Lasów Państwowych jest jednostką organizacyjną Lasów Państwowych o zasięgu krajowym, powołaną 1 stycznia 2000 r. z zadaniem realizowania polityki informacyjnej, promocji i kształtowania korzystnego wizerunku Lasów Państwowych, krzewienia i popularyzowania wiedzy leśnej, tworzenia forum wymiany doświadczeń i poglądów, monitorowania życia politycznego, gospodarczego i informacji medialnych. Swoją misję wypełnia, zarządzając witryną internetową Lasów Państwowych, koordynując funkcjonowanie stron internetowych jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych, prowadząc działalność wydawniczą (prasa i publikacje edukacyjne, promocyjne i branżowe na rzecz Lasów Państwowych), medialną oraz nadzorując produkcję filmową na rzecz Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.

W 2018 r. Centrum Informacyjne Lasów Państwowych prowadziło kampanię promocyjną „Lasy Państwowe. Dla lasu, dla ludzi”. Celem działań podejmowanych w ramach kampanii było przekonanie poszczególnych grup docelowych, że lasy w zarządzie LP są w dobrych rękach i zaspokajają potrzeby społeczne, ekologiczne oraz ekonomiczne społeczeństwa.

Działania komunikacyjne realizowane w ramach kampanii obejmowały kształtowanie świadomości społeczeństwa w zakresie korzyści oraz dóbr płynących z lasów, uświadomienie odbiorcom znaczenia zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej prowadzonej przez Lasy Państwowe, a także budowanie właściwej postawy społeczeństwa w stosunku do Lasów Państwowych poprzez informowanie odbiorców o faktycznych zadaniach i realnych działaniach oraz roli PGL LP.

Zadania realizowane przez Zespół ds. Promocji Centrum Informacyjnego Lasów Państwowych w zakresie promocji i komunikacji ukierunkowano także na organizację wydarzeń umożliwiających bezpośredni kontakt społeczeństwa z leśnikami i zaprezentowanie zagadnień dotyczących lasów, polskiej przyrody i charakteru pracy leśnika. Istotnym kierunkiem działań komunikacyjnych zespołu, stanowiącym również przedmiot szczególnego zainteresowania społecznego, były projekty rozwojowe Lasów Państwowych, takie jak: „Zdrowa żywność z polskich lasów”, „Leśne Gospodarstwa Węglowe”, „Odnawialne źródła energii podstawą zaopatrzenia w energię elektryczną budynków i środków transportu PGL LP”, „Polskie Domy Drewniane – Mieszkaj w zgodzie z Naturą” oraz udział Lasów Państwowych w 24. Konferencji Stron Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (COP24).

W ramach kampanii „Lasy Państwowe. Dla lasu, dla ludzi” Centrum Informacyjne Lasów Państwowych organizowało i koordynowało wiele wydarzeń promocyjnych.

- Światowy Dzień Ziemi dla Rodzin – rodzinny piknik, zorganizowany 5 maja na podzamczu zamku „Dom Polonii” w Pułtusku. W wydarzeniu udział wzięli: minister środowiska, dyrektor generalny Lasów Państwowych, prezes Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz prezes Banku Ochrony Środowiska. Zajęcia edukacyjne dotyczące zrównoważonej gospodarki

leśnej prowadzili leśnicy nadleśnictw RDLP Warszawa.

- XVII edycja „Święta Polskiej Niezapominajki” – festyn edukacyjny pod patronatem medialnym Polskiego Radia, który odbył się 20 maja w Leśnym Ośrodku Edukacyjnym im. red. Andrzeja Zalewskiego w Jedlni-Letnisku. W programie przewidziano rajdy rowerowe, zawody *nordic walking* oraz gry i zabawy dla dzieci, a także występy zespołów dziecięcych z pobliskich szkół i przedszkoli, pokaz szermierki Grupy Rekonstrukcji Historycznej III Okręgu Policji Państwowej Komisarjatu w Radomiu, pokaz koneckiego Klubu Karate Kyokushin oraz występ sygnalistów myśliwskich.

Dla odwiedzających piknik przygotowano także liczne wystawy, których organizatorami byli: LKP „Puszcza Kozińska” oraz LKP „Puszcza Świętokrzyska”, Centrum Edukacji Przyrodniczej i Arboretum Nadleśnictwa Marcule, Świętokrzyski Park Narodowy, Liga Ochrony Przyrody, Centrum Edukacji Ekologicznej w Radomiu, Miejskie Biuro Konserwatora Przyrody, Stowarzyszenie Pszczelarzy Puszczy Kozińskiej w Pionkach, szkoły leśne i drzewne z Zagnańska i Garbatki-Letniska. Dodatkową atrakcją festynu był jarmark regionalny. Wydarzenie relacjonowano na antenie Programu I Polskiego Radia.

- „Po stronie natury” – 10. edycja programu realizowanego przez Żywiec Zdrój, Lasy Państwowe, Fundację Ekologiczną ARKA i Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze. Ambasadorem programu była dziennikarka i podróżniczka Martyna Wojciechowska. Udział Lasów Państwowych w realizacji przedsięwzięcia polegał na sadzeniu 2 mln drzew na terenie nadleśnictw Jeleśnia, Ujsoły, Ustroń, Węgierska Górka oraz Wisła. W ramach programu zorganizowano akcję konsumencką zakładającą, że każda zakupiona butelka wody to jedno posadzone drzewo. Co istotne, butelki

z limitowanej edycji (2 mln sztuk) zostały wyprodukowane w 50% z materiałów pochodzących z recyklingu. Na butelkach umieszczono hasło kampanii LP: „Lasy Państwowe. Dla lasu, dla ludzi”. W ramach działań wyprodukowano także reklamę telewizyjną przedstawiającą sadzenie drzew. W spocie umieszczono logotyp Lasów Państwowych. Emisja reklamy miała zasięg ogólnopolski.

- Mistrzostwa Polski Drwali – wydarzenie zorganizowano 11 sierpnia w Koszęcinie we współpracy ze Stowarzyszeniem Przedsiębiorców Leśnych. Podczas zawodów prowadzono zajęcia edukacyjne o tematyce przyrodniczo-leśnej oraz promowano zrównoważoną i wielofunkcyjną gospodarkę leśną. Wydarzenie odbyło się pod honorowym patronatem Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych.
- „Dzień Tradycji Rzeczypospolitej” – piknik historyczny w Pułtusk w dniach 1–2 września. Spotkanie o charakterze społeczno-kulturalnym zorganizowano już po raz piąty. Patronat honorowy nad wydarzeniem objął minister środowiska Henryk Kowalczyk. Lasy Państwowe – partnera wydarzenia – reprezentowało Nadleśnictwo Pułtusk, którego pracownicy przygotowali stoisko edukacyjno-promocyjne skierowane głównie do rodzin uczestniczących w pikniku. Stoisko dawało możliwość zapoznania się z następującymi zagadnieniami: praca leśnika, drewno – surowiec odnawialny i ekologiczny, bartnictwo i rola pszczół w przyrodzie oraz rozpoznawanie tropów zwierząt. Najmłodsi uczestnicy otrzymali tzw. Kartę Leśnych Sprawności, która odpowiednio uzupełniona uprawniała do odbioru upominków o charakterze edukacyjno-promocyjnym. W pikniku wzięło udział ok. 5 tys. osób.
- Dni Ochrony Środowiska odbyły się 8–9 września w Warszawie. Projekt edukacyjny skierowano do mieszkańców aglomeracji warszawskiej, turystów odwiedzających

Warszawę oraz mieszkańców innych rejonów Polski, którzy do udziału w wydarzeniu zostali zaproszeni za pośrednictwem regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku, Olsztynie, Warszawie, Radomiu, Toruniu, Wrocławiu i Łodzi. Podstawowym celem projektu było podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa, promowanie zasad zrównoważonego rozwoju, w tym zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej, a także upowszechnianie wiedzy z zakresu ochrony środowiska oraz kształtowanie postaw prośrodowiskowych wśród społeczeństwa. Zakres tematyczny pikniku obejmował m.in. aktywności związane z ochroną klimatu, bezpieczeństwem ekologicznym, racjonalnym gospodarowaniem zasobami leśnymi oraz gospodarowaniem na obszarach chronionych. Odbyły się prezentacje ukazujące drewno jako surowiec ekologiczny i odnawialny, podkreślające walory produktów pochodzenia leśnego. Zapoznano uczestników wydarzenia z pracą leśnika, dużo mówiono na temat różnorodności biologicznej polskich lasów. Nie zapomniano o najmłodszych, proponując im zajęcia pod hasłem „Poznajemy las wszystkimi zmysłami”. Opisano zasady bezpiecznego korzystania z lasu. Zajęcia edukacyjne prowadzili specjaliści z różnych dziedzin (leśnictwa, botaniki, mykologii, ornitologii, bartnictwa, a także ekostolarstwa i *bushcraftu*). Odbyły się również pokazy sokolnicze i pokazy pracy psów ras myśliwskich. Zorganizowano stoisko edukacyjno-degustacyjne, na którym edukatorzy prezentowali treści dotyczące zdrowego żywienia opartego na naturalnych produktach pochodzenia leśnego. Zagadnienia związane z ochroną środowiska i edukacją ekologiczną zaprezentowali także przedstawiciele uczelni wyższych o profilu przyrodniczo-leśnym (m.in. Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu), Lasów Miejskich w Warszawie, parków naro-

dowych, Biura Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej, Instytutu Badawczego Leśnictwa, Banku Genów Kostrzyca, Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie, Polskiego Związku Łowieckiego oraz innych podmiotów i organizacji zajmujących się edukacją ekologiczną społeczeństwa oraz propagowaniem zagadnień związanych z formami czynnej ochrony przyrody. Spotkanie zainaugurowano koncertem zorganizowanym na scenie Amfiteatru w Łazienkach Królewskich w Warszawie. Wystąpiły zespoły The Woods & Leśna Brać oraz Orkiestra Reprezentacyjna Lasów Państwowych z Tucholi. W ramach Dni Ochrony Środowiska odbyła się w Belwederze konferencja „Lasy dla Niepodległej”, objęta Honorowym Patronatem Prezydenta RP. Jej celem było przedstawienie historii Lasów Państwowych w kontekście udziału leśników w odzyskiwaniu niepodległości, a także osiągnięć związanych z aktywną ochroną przyrody, w tym polskich lasów, jak również zaprezentowanie dokonań oraz aktualnych zadań Lasów Państwowych związanych z edukacją przyrodniczo-ekologiczną społeczeństwa, kształtowaniem postaw ekologicznych i realizacją zasad zrównoważonego rozwoju. W konferencji wzięło udział 120 osób, w tym prezydent Andrzej Duda, Michael Diemer (*Union of European Forest*), parlamentarzyści, przedstawiciele rządu, sektora leśno-drzewnego, organizacji społecznych, przemysłu drzewnego, służb mundurowych, świata nauki oraz leśnicy. Całe wydarzenie odbyło się z inicjatywy Ministerstwa Środowiska przy dofinansowaniu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Uczestniczyło w nim ponad 8 tys. osób.

- „Wielkie Grzybobranie” – festyn edukacyjny zorganizowany wspólnie przez Centrum Informacyjne Lasów Państwowych, Nadleśnictwo Wyszaków oraz Gminę Długosiodło. Piknik odbył się 9 września na Placu Targo-

wym w Długosiodle. Centrum Informacyjne Lasów Państwowych przygotowało stoisko promocyjno-edukacyjne Lasów Państwowych. Festyn poprzedziła akcja informacyjna emitowana na antenie Programu I Polskiego Radia.

- Wystawa „Poznaj grzyby – unikniesz zatrucia” oraz towarzyszący jej konkurs fotograficzny „Leśne inspiracje” były prezentowane od 12 do 28 września w Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Warszawie. Jej celem było zapoznanie społeczeństwa z tematyką zatruczeń grzybami oraz cechami rozpoznawczymi grzybów. Współorganizatorem były Lasy Państwowe. Wystawę prezentowano również podczas grzybobrania w Długosiodle.
- XIX Hubertus Spalski w dniach 6–7 października w Spale – współpraca z Regionalną Dyрекcją Lasów Państwowych w Łodzi w zakresie edukacji przyrodniczo-ekologicznej i promocji Lasów Państwowych.
- IX Hubertus Węgrowski Mazowiecko-Podlaski w dniu 14 października w Węgrowie – współpraca z Regionalną Dyрекcją Lasów Państwowych w Warszawie oraz Nadleśnictwem Łochów w zakresie edukacji przyrodniczo-ekologicznej i promocji Lasów Państwowych.
- Ogólnopolski Dzień św. Huberta w Pułtusk – 20 października. W organizację zaangażowane były: CILP oraz nadleśnictwa Pułtusk i Wyszaków. W Hubertusie udział wzięli m.in.: minister środowiska Henryk Kowalczyk, dyrektor generalny LP Andrzej Konieczny oraz Łowczy Krajowy PZŁ Piotr Jenoch. Lasy Państwowe prezentowały swoją działalność poprzez działania edukacyjno-promocyjne; zorganizowano także degustację żywności pochodzenia leśnego.

Konferencje i spotkania

Centrum Informacyjne Lasów Państwowych współorganizowało konferencje, w których uczestniczyli przedstawiciele Lasów

Państwowych, a także promowało Lasy Państwowe podczas konferencji organizowanych przez zewnętrznych partnerów.

- XIII Konferencja „Aktywne metody ochrony przyrody w zrównoważonym leśnictwie” – konferencję zorganizowano w dniach 20–21 marca we współpracy z Centrum Edukacji Przyrodniczo-Leśnej w Rogowie. Wydarzenie zostało objęte patronatem Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych. Podczas konferencji promowano działalność LP, m.in. poprzez wymianę doświadczeń w zakresie ochrony przyrody i jej zasobów oraz edukacji leśnej społeczeństwa.
- Konferencja „Turystyka XXI wieku i modele udostępniania terenów chronionych” – przedsięwzięcie zorganizowane przez Babiogórski Park Narodowy i Konsulat Generalny USA w Krakowie przy współpracy z Lasami Państwowymi. Konferencja odbyła się w Zawoi w dniach 18–20 kwietnia. Jej celem była wymiana doświadczeń naukowców z polskich i europejskich parków narodowych.
- Konferencja „Smart Building – Budownictwo Przyszłości” – wydarzenie zorganizowano 19 kwietnia na terenie budowy przy ul. Remiszewskiej 13 w Warszawie. Tematem była promocja drewna jako pełnowartościowego surowca budowlanego. W ramach konferencji, w wyniku współpracy Centrum Informacyjnego Lasów Państwowych i Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Warszawie, zorganizowano stoisko edukacyjno-promocyjne, w którym edukatorzy prowadzili zajęcia dotyczące wielofunkcyjnej i zrównoważonej gospodarki leśnej.
- Konferencja „Dziedzictwo odradzającego się Państwa Polskiego na Kresach 1918–1939; Białowieża spadkobiercą tradycji i dóbr kultury Żywic”, zorganizowana 19 września przez Technikum Leśne w Białowieży oraz Lasy Państwowe. Podczas konferencji prowadzono zajęcia o tematyce przyrodniczo-leśnej.

Współpraca z jednostkami Lasów Państwowych w ramach projektów dofinansowanych przez CILP

W ramach ogólnopolskiej kampanii promocyjnej „Lasy Państwowe. Dla lasu, dla ludzi” Centrum Informacyjne Lasów Państwowych współpracowało z wieloma jednostkami organizacyjnymi Lasów Państwowych. W celu sprawnej współpracy i zunifikowania materiałów, CILP udostępniło jednostkom LP elementy graficzne oraz „Księgę identyfikacji wizualnej” kampanii. W ramach prowadzonych wspólnie działań na terenie całego kraju zorganizowano wiele akcji promocyjno-edukacyjnych.

- „Zima w regionach” – projekt, realizowany w lutym w ramach współpracy z TVP Rzeszów (Nadleśnictwo Stuposiany, RDLP Krosno), obejmował przygotowanie programu telewizyjnego (sześć odcinków, emisja na antenie TVP Rzeszów) z cyklu „Zima w regionach”.
- „Puszcza Bukowa – Las wielu historii” – projekt promocyjno-edukacyjny, realizowany od 11 maja do 1 listopada, poświęcony był ochronie zasobów przyrodniczych w kontekście codziennej pracy leśników Nadleśnictwa Gryfino (RDLP Szczecin).
- Dni Otwartych Funduszy Europejskich:
 - Nadleśnictwo Celestynów – piknik edukacyjno-promocyjny, zorganizowany 12 maja w ramach ogólnopolskiej akcji promującej projekty dofinansowane z Funduszy Europejskich. Celem pikniku było przybliżenie społeczeństwu efektów wykorzystania środków z dofinansowań. Podczas wydarzenia przedstawiono projekt retencji nizinnej (zrealizowanej w obiektach Zabieźki i Bagno Goździkowe). Projekt wspierany był przez Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych. Podczas pikniku promowano wielofunkcyjną gospodarkę leśną prowadzoną przez PGL LP.
 - Nadleśnictwo Rudy Raciborskie – piknik edukacyjno-promocyjny, zorganizowany

- 13 maja w ramach ogólnopolskiej akcji promującej projekty dofinansowane z Funduszy Europejskich. Podczas wydarzenia przedstawiono projekt ochrony przeciwpożarowej realizowany przez Lasy Państwowe, wspierany przez Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych. Podczas pikniku promowano zagadnienia dotyczące ochrony lasu i profilaktyki przeciwpożarowej, stosowanej na terenach leśnych zarządzanych przez PGL LP.
- Dni SGGW – projekt edukacyjny, zrealizowany 18–19 maja na terenie kampusu Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Udział Lasów Państwowych w wydarzeniu koordynowało Nadleśnictwo Celestynów.
 - Leśny Piknik Rodzinny Ekoodpowiedzialnie – projekt promocyjno-edukacyjny, zorganizowany 19 maja w ramach kampanii „Lasy Państwowe. Dla lasu, dla ludzi” w Nadleśnictwie Katowice (RDLP Katowice).
 - Festiwal „Naturalnie Mazury Music & More” w dniach 13–15 lipca w Węgorzewie. Podczas wydarzenia zorganizowano stoisko edukacyjne Lasów Państwowych, na którym edukatorzy realizowali zadania edukacyjne wpisujące się w zakres kampanii „Lasy Państwowe. Dla lasu, dla ludzi”.
 - Dni Borów Tucholskich – impreza promująca przyrodę, kulturę i tradycje regionu. Leśnicy z kilku nadleśnictw, w tym z LKP „Bory Tucholskie”, przygotowali program edukacyjno-promocyjny Lasów Państwowych. Wydarzenie odbyło się 21 lipca na rynku w Tucholi. Organizatorem była RDLP w Toruniu.
 - Jarmark Ekoturystyczny „Czym chata bogata” – impreza promująca przyrodę, kulturę i tradycje regionu. Leśnicy z kilku nadleśnictw, w tym z LKP „Bory Tucholskie”, przygotowali program edukacyjno-promocyjny Lasów Państwowych. Wydarzenie zostało zorganizowane 28 lipca przez RDLP w Toruniu.
 - Obchody 74. rocznicy powstania warszawskiego połączone z piknikiem naukowo-historycznym. Wydarzenie zorganizowano 1 sierpnia na dziedzińcu gmachu Ministerstwa Środowiska. Dla gości przygotowano stoisko poświęcone zarysowi historii mundurowego leśnika wraz z opisem eksponatów oraz wystawą niektórych atrybutów związanych z codzienną pracą leśnika, m.in. cechówek czy numeratorów. Na stoisku edukatorzy z LKP „Lasy Warszawskie” prowadzili również zajęcia dla najmłodszych.
 - „Dzień Żubra” – XII edycja akcji edukacyjno-promocyjnej, przygotowanej przez LKP „Lasy Bieszczadzkie” – nadleśnictwa Stuposiany i Lutowiska oraz przez RDLP w Krośnie. Wydarzenie odbyło się 11 sierpnia w Lutowiskach. Promowało zrównoważoną gospodarkę leśną, pracę leśnika, walory turystyczne lasów regionu oraz aktywne formy wypoczynku na terenach leśnych. Projekt obejmował współpracę z TVP Rzeszów – „Lato w regionach – Dzień Żubra”.
 - XL Narodowy Pokaz Koni Arabskich Czystej Krwi zorganizowany przez Polski Klub Wyścigów Konnych. Wydarzenie odbyło się w dniach 11–12 sierpnia na terenie Toru Wyścigowego Służewiec w Warszawie. Imprezą towarzyszącą były Targi Jeździeckie we wnętrzach historycznej II Trybuny Toru oraz Dzień Wyścigowy na Torze. Lasy Państwowe (RDLP w Warszawie we współpracy z CILP) zorganizowały stoisko edukacyjne skierowane do rodzin z dziećmi.
 - VII Festiwal Doliny Sanu – akcja promocyjno-edukacyjna, zorganizowana 18 sierpnia w miejscowości Muczne, przy Centrum Promocji Leśnictwa. Zadanie zrealizowano w ramach współpracy z Nadleśnictwem Stuposiany.
 - XVI Leśny Rajd Rowerowy pod hasłem „Śladami historii”, zorganizowany 1 września przez Nadleśnictwo Okonek. Była to impreza o charakterze edukacyjno-rekreacyjnym, pro-

mująca działalność Lasów Państwowych oraz zdrowy styl życia, prezentująca historię polskiego leśnictwa.

- Obchody 40-lecia RDLP w Pile – wydarzenie odbyło się 6 września w ramach współpracy z Regionalną Dyrekcją Lasów Państwowych w Pile. Celem uroczystości była edukacja przyrodniczo-leśna społeczności i promocja Lasów Państwowych oraz projektu „Zdrowa żywność z polskich lasów”.
- Dzień godności osób z niepełnosprawnością intelektualną na terenie LKP „Lasy Bieszczadzkie” – wydarzenie zorganizowano 8 września w Nadleśnictwie Baliogród. Podczas spotkania informowano o udostępnianych przez Lasy Państwowe obiektach turystycznych i edukacyjnych ze szczególnym uwzględnieniem obiektów najbardziej odpowiednich dla osób z ograniczeniami ruchowymi. Głównym celem wydarzenia było wypracowanie przez nadleśnictwa wchodzące w skład LKP „Lasy Bieszczadzkie” kompleksowej oferty edukacyjnej skierowanej do osób niepełnosprawnych oraz podniesienie kwalifikacji pracowników nadleśnictw. Beneficjentami wydarzenia były organizacje samorządowe oraz społeczne zrzeszające grupy ludzi niepełnosprawnych wraz z ich opiekunami, terapeutami i pedagogami.
- Dożynki Prezydenckie w Spale w dniach 15–16 września. Podczas dożynek edukatorzy z RDLP w Łodzi prowadzili zajęcia edukacyjne dla wszystkich uczestników imprezy.
- „Dary Świętokrzyskich Lasów” – wydarzenie promocyjno-edukacyjne, zorganizowane 16 września w Kielcach.
- „Ptasi piknik” – impreza promocyjno-edukacyjna, zorganizowana w ramach kampanii „Dla lasu, dla ludzi” przez Nadleśnictwo Lipka (RDLP Piła). Piknik odbył się w dniach 6–7 października w miejscowości Piaski. Wydarzenie obejmowało leśne zajęcia edukacyjne dla najmłodszych, „Ptasie kino” pod namiotem, warsztaty stolarskie dla dzieci, obserwacje ptasich migracji, warsztaty z obrączkowania ptaków, pokazy sokolnicze oraz warsztaty rzeźbiarskie.
- Akcja promocyjno-edukacyjna „Las Medialny”, zorganizowana w dniach 11–12 października w Nadleśnictwie Bircza, na terenie LKP „Lasy Birczańskie”, skierowana do dziennikarzy, przedstawicieli samorządów i okolicznych mieszkańców. W ramach akcji przygotowano warsztat „Cięcia pielęgnacyjne w Lesie Medialnym”, polegający na wyznaczaniu wraz z leśnikami drzew planowanych do wycięcia w drzewostanach zasadzonych przed laty przez dziennikarzy i samorządowców.
- „Choinka od leśników” – akcja promocyjno-edukacyjna, zorganizowana 8 grudnia na Rynku Starego Miasta w Warszawie. Całodzienny program edukacyjny realizowały nadleśnictwa znajdujące się w granicach LKP „Lasy Warszawskie”. Leśnicy dostarczyli także drzewo świąteczne, które tradycyjnie ustawiono na Rynku Starego Miasta. Wydarzenie prowadziła Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Warszawie wraz z Nadleśnictwem Chojnów.
- „Choinka pod Oknem Papieskim” – XII edycja projektu o charakterze promocyjno-edukacyjnym, realizowanego w ramach współpracy z Archidiecezją Krakowską, Duszpasterstwem Młodzieży Archidiecezji Krakowskiej oraz autorami projektu „Młodość – projekt życia” (TBC Project). Wydarzeniu towarzyszył program edukacji leśnej prowadzony przez leśników z RDLP w Krakowie.

Współpraca ze szkołami oraz uczelniami wyższymi o profilu leśnym

W 2018 r. liczne projekty zrealizowano w ramach współpracy ze szkołami oraz uczelniami wyższymi o profilu leśnym:

- „Las Erasmusa” – akcja promocyjno-edukacyjna przeprowadzona wiosną, polegająca na sadzeniu lasu na terenie pięciu nadleśnictw. W projekcie udział wzięli zagraniczni studenci przebywający w Polsce (uczestnicy programu Erasmus). Wydarzenie ukierunkowane było na promocję Lasów Państwowych na arenie międzynarodowej. Akcja odbywała się w następujących terminach: 18 kwietnia na terenie Nadleśnictwa Celestynów (RDLP Warszawa), 19 kwietnia na terenie Nadleśnictwa Miechów (RDLP Kraków), 20 kwietnia na terenie Nadleśnictwa Wołów (RDLP Wrocław), 24 kwietnia na terenie Nadleśnictwa Oborniki (RDLP Poznań) oraz 28 kwietnia na terenie Nadleśnictwa Brzeziny (RDLP Łódź).
- „Studenci Sadzą Las 2018” – edycja wiosenna oraz jesienna. Dwa wydarzenia promocyjno-edukacyjne Lasów Państwowych, zorganizowane w Leśnym Ośrodku Szkoleniowym „Nagórzyce” we współpracy z Nadleśnictwem Smardzewice, Niezależnym Stowarzyszeniem Studentów oraz Ministerstwem Środowiska. Wiosenna edycja wydarzenia odbywała się od 27 do 29 kwietnia, natomiast jesienna – od 19 do 21 października. Obie edycje akcji sadzenia lasu zostały objęte patronatem Ministra Środowiska.
- XXIX Międzynarodowa Konferencja Studentów Leśnictwa i Technologii Drewna „INTERFOB 2018” – wydarzenie zorganizowane przez Samorząd Studentów Wydziału Leśnego SGGW, w którym uczestniczyli studenci z wielu krajów Europy. Konferencja odbyła się w Austrii w dniach 15–19 listopada. Była okazją do promocji Lasów Państwowych na arenie międzynarodowej oraz sposobnością do wymiany doświadczeń i dzielenia się wiedzą między studentami leśnictwa i technologii drewna z wyższych uczelni leśnych różnych krajów Europy.

Kampanie i imprezy o charakterze sportowym

Centrum Informacyjne Lasów Państwowych współpracowało z organizatorami imprez sportowych. W wydarzeniach uczestniczyli leśnicy, studenci oraz młodzież szkolna. Centrum przygotowało i przekazało nagrody oraz puchary dla uczestników, a także zaopatrzyło organizatorów w materiały promocyjno-edukacyjne Lasów Państwowych.

- Jubileuszowe 50. Mistrzostwa Europy Leśników w Biathlonie – wydarzenie zorganizowane przez SITLiD przy wsparciu Lasów Państwowych. Mistrzostwa odbyły się w miejscowości Anterselva we Włoszech w dniach od 18 stycznia do 3 lutego. Podczas wydarzenia promowano Lasy Państwowe.
- „22. Bieg Leśników” oraz „15. Mistrzostwa Polski Pracowników Lasów Państwowych w Narciarstwie Biegowym” to wydarzenia, które odbyły się w ramach „42. Biegu Piastów” – projektu realizowanego przez Nadleśnictwo Szklarska Poręba oraz LKP „Sudety Zachodnie”. Trzydniowa (12–14 marca) impreza odbyła się na Polanie Jakuszyckiej. Bieg został objęty patronatem Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych.
- „V Maraton Leśników” w ramach „17. Cracovia Maratonu” – bieg zorganizowany 22 kwietnia we współpracy z Klubem Biegających Leśników. Podczas wydarzenia promowano Lasy Państwowe oraz wielofunkcyjną gospodarkę leśną.
- XXV Mistrzostwa Europy Leśników w Biegu na Orientację EFOL – zadanie realizowane w ramach współpracy ze Stowarzyszeniem Uczniowski Klub Sportowy „Technik Rucianen-Nida”. Współpraca dotyczyła promocji działalności gospodarczej Lasów Państwowych oraz ich funkcji społecznych, edukacyjnych i przyrodniczych, prowadzonej podczas wyjazdu reprezentacji polskich leśników na mistrzostwa EFOL. Wydarzenie odbywało się 5 sierpnia w miejscowości Sigulda na Łotwie.

Projekt został objęty patronatem Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych.

- Zawody rowerowe „Tropem wilka i rowerów kilka” – V edycja zawodów w dolinie Rabskiego Potoku, skierowana do amatorów kolarstwa górskiego i ich rodzin. Wydarzenie zorganizowano 25 sierpnia w Nadleśnictwie Baligród. Uczestnikom zawodów udostępniono profesjonalną infrastrukturę turystyczną Lasów Państwowych, w tym utwardzone ścieżki turystyczne i dydaktyczne, wiaty turystyczne, parkingi oraz obiekty kulturowe. Celem wydarzenia była integracja leśników i społeczeństwa.
- „VIII Nocne Manewry SKPB” – wydarzenie edukacyjne o charakterze sportowym, zorganizowane w dniach 24–25 listopada przez Stowarzyszenie Studenckie Koło Przewodników Beskidzkich w Warszawie. Zawody sportowe przeprowadzono na terenach leśnych w czterech kategoriach, zróżnicowanych pod względem poziomu trudności. Podczas zawodów promowano Lasy Państwowe oraz wielofunkcyjną i zrównoważoną gospodarkę leśną.
- IV edycja „Biegam, bo lubię lasy” – cykl wydarzeń biegowych w formule Grand Prix, koordynowanych przez Centrum Informacyjne Lasów Państwowych, organizowanych we współpracy z klubem „Biegam, bo lubię” oraz Nadleśnictwem Chojnów. Ideą akcji było przedstawienie lasu jako idealnego miejsca do aktywnego wypoczynku, bez względu na porę roku. Centrum Informacyjne Lasów Państwowych zorganizowało cztery otwarte imprezy biegowe w kolejnych kwartałach 2018 r. (zima, wiosna, lato, jesień). Każdy z biegów zgromadził blisko 600 uczestników, łącznie w czterech imprezach wzięło udział blisko 2 tys. biegaczy i ponad 500 dzieci. Podczas akcji prowadzono zajęcia z edukacji leśnej, przygotowane przez pracowników Nadleśnictwa Chojnów i edukatorów z LKP „Lasy Warszawskie”. Edukatorzy

prowadzili warsztaty tematyczne dotyczące pozyskiwania drewna, bezpiecznego wypoczynku w lesie oraz ochrony lasu. Każdy z uczestników wypełniał ankietę sprawdzającą wiedzę leśną nabytą podczas poprzednich edycji biegu. Po ewaluacji odnotowano wzrost poziomu prawidłowych odpowiedzi o blisko 60%.

Współpraca z zagranicą

Centrum Informacyjne Lasów Państwowych, wypełniając powierzone zadania z zakresu promocji Lasów Państwowych oraz wielofunkcyjnej i zrównoważonej gospodarki leśnej, było współorganizatorem wydarzeń o zasięgu międzynarodowym oraz brało udział w spotkaniach roboczych grup międzynarodowych.

- Udział w spotkaniu ECE/FAO *Forest Communicators Network* – międzynarodowej grupy zajmującej się komunikacją w sektorze leśnym. Spotkanie odbyło się w dniach 22–24 maja w miejscowości Wageningen w Holandii. Miejscem spotkania był Uniwersytet i Centrum Badawcze w Wageningen (WUR). Podczas spotkania poruszono tematy minionych i nadchodzących wydarzeń, a także kwestie związane z Międzynarodowym Dniem Lasów w 2019 r. Odbyły się również prezentacje dobrych praktyk w zakresie złożonych ekosystemów leśnych. W czasie spotkania przedstawiciel CILP zaprezentował działania komunikacyjne i promocyjne LP ze szczególnym uwzględnieniem tematyki projektu „Leśnych Gospodarstw Węglowych”.
- Europejski Kongres Edukacji Leśnej – wydarzenie odbyło się w dniach 2–5 października w Pudasjärvi (Finlandia). Podczas spotkania przedstawiciel CILP zaprezentował dobre praktyki EZR Lasów Państwowych.
- 24. Konferencja Stron Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w Sprawie Zmian Klimatu (COP24) – wydarzenie odbyło się w dniach 3–15 grudnia w Katowicach. Cen-

trum Informacyjne Lasów Państwowych było odpowiedzialne za przygotowanie Pawilonu Polskiego. Konferencja Narodów Zjednoczonych COP24 była okazją do promocji polskiego leśnictwa. Polska, jako gospodarz całego wydarzenia, otrzymała największą przestrzeń wystawienniczą (ok. 350 m²) do zagospodarowania, gdzie powstały ekspozycje oraz pomieszczenia konferencyjne. Przestrzeń pawilonu podzielono na strefy, prezentujące trzy kluczowe przesłania polskiej prezydencji COP, tj. Przyroda – Człowiek – Technologia. Pierwszym etapem zwiedzania był przystanek „Przyroda” – w tej części odwiedzający mogli poznać las swoimi zmysłami. Oprócz dotyku surowego drewna, można było poczuć zapach lasu czy obejrzeć przestrzenną projekcję multimedialną, tzw. mapping, ukazującą złożony ekosystem leśny, zbudowany z wielu gatunków flory i fauny. Na specjalnym interaktywnym ekranie przygotowano prezentację dotyczącą projektu „Leśnych Gospodarstw Węglowych”, wyjaśniającą w przystępny sposób rolę lasów w ograniczaniu negatywnych skutków zmian klimatu. Aplikacja prezentowała główne założenia projektu, czyli zwiększenie redukcji dwutlenku węgla w wybranych nadleśnictwach przez najbliższe 30 lat. Drugim punktem ekspozycji były wyroby z najbardziej ekologicznego i odnawialnego surowca, jakim jest drewno. Uwagę przyciągały prezentacje wyświetlane na ekranach transparentnych, za którymi zostały umieszczone makietki nowoczesnych budynków z drewna. W ten atrakcyjny sposób przedstawiano projekt „Polskie Domy Drewniane – Mieszkać w zgodzie z Naturą”, realizowany w Lasach Państwowych, oraz wyjaśniano zagadnienia szerszego stosowania drewna w budownictwie. Uczestnicy COP24 zapoznali się także z zagadnieniem, jak budownictwo drewniane może przyczynić się do zmniejszenia zużycia energii oraz redukcji emisji gazów cieplarnia-

nych. W formie hologramu zaprezentowano polskie meble (prezentacja branży meblarskiej; pod względem produkcji i eksportu mebli Polska jest w światowej czołówce). Ostatnim elementem tej części wystawy była dwumetrowa, szklana gablota z pelitem – ekologicznym biopaliwem. Ostatnim punktem przygotowanym dla odwiedzających stoisko była przestrzeń technologii, gdzie przedstawiono nowoczesne, innowacyjne rozwiązania, które są przyjazne dla klimatu, czyli elektromobilność, *smart cities*, oraz rozwiązania instytucjonalne i technologiczne, mające na celu wspieranie zrównoważonego rozwoju. Uczestnicy szczytu mieli również okazję spróbować naturalnych produktów spożywczych pochodzenia leśnego marki „Dobre z lasu”. Partnerami instytucjonalnymi Lasów Państwowych podczas COP24 były: Ministerstwo Środowiska, Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Urząd Miasta Katowice oraz instytucje związane z tematem przewodnim danego dnia konferencji, np. Ministerstwo Energii. W ramach COP24 odbyły się również wyjazdy terenowe, tzw. *study tour*, dla uczestników konferencji oraz dziennikarzy, prezentujące bogactwo przyrodnicze lasów RDLP Katowice. Pawilon Polski dziennie odwiedzało ok. 2500 osób. W pawilonie odbywały się panele, konferencje, debaty i spotkania. Łącznie przez dwa tygodnie wystąpiło w nim ponad 400 panelistów z kilkudziesięciu państw. Konferencja zgromadziła ok. 30 tys. delegatów z blisko 200 krajów. Najważniejszym dla Lasów Państwowych wydarzeniem COP24 było przyjęcie deklaracji „Lasy dla klimatu”. Była to jedna z trzech inicjatyw, którą polska prezydencja przedstawiła na COP24, po deklaracji w sprawie elektromobilności i sprawiedliwej transformacji. Podczas szczytu zorganizowano także dni tematyczne, poświęcone m.in. lasom i elektromobilności. Pawilon Polski

podczas COP24 obsługiwali pracownicy Centrum Informacyjnego Lasów Państwowych, Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach oraz wolontariusze.

Konkursy oraz projekty edukacyjne

Centrum Informacyjne Lasów Państwowych współorganizowało projekty edukacyjne, których celem było kształtowanie proekologicznych postaw wśród społeczeństwa, ukazanie zadań i roli Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, w tym pracy polskich leśników oraz zasad prowadzenia trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. W 2018 r. zrealizowano liczne projekty.

- Konkurs fotograficzno-faktograficzny „Kapliczki polskie – w różańcu róża ukryta rozkwita” – współpraca z Fundacją Chamber Polski w zakresie promocji Lasów Państwowych podczas II edycji konkursu, przeprowadzonej w 2018 r. Projekt promował wśród społeczeństwa Lasy Państwowe oraz zrównoważoną i wielofunkcyjną gospodarkę leśną. Organizator utworzył odrębną kategorię konkursową „Kapliczki leśne”. Na stronie internetowej konkursu zamieszczono informacje o Lasach Państwowych, w tym logotyp promocyjny „Dla lasu, dla ludzi”. Na zakończenie wydano kalendarz na 2019 r., w którym opublikowane zostały dwie wybrane przez jury prace w kategorii „Kapliczki leśne”.
- „Leczymy lasem” – program edukacyjny realizowany przez Fundację Przyjazna Planeta w ramach współpracy z Lasami Państwowymi. Program „Leczymy lasem” to terapia zajęciowa dzieci niepełnosprawnych z Radomska i okolic. Dzięki wyjazdom terapeutycznym osoby niepełnosprawne miały szansę nabyć nowe umiejętności oraz rozwijać i podtrzymywać już nabyte. Zajęcia w lesie stanowiły nowe doświadczenie dla podopiecznych fundacji. Jedną z głównych idei wyjazdów terenowych było umożliwienie beneficjentom programu spokojnego i bezpiecznego kontaktu z naturą. Podczas wydarzenia leśnicy prowadzili także zajęcia edukacyjne dotyczące tematyki przyrodniczo-leśnej.
- 22. Piknik Naukowy Polskiego Radia i Centrum Nauki Kopernik, zorganizowany 9 czerwca na terenie stadionu PGE Narodowy w Warszawie. Piknik stanowi największą w Europie plenerową imprezę prezentującą naukę. Tematem przewodnim pikniku był ruch. Stoisko edukacyjne Lasów Państwowych oraz obsługę merytoryczną zapewniła RDLP w Radomiu, a zajęcia prowadzili edukatorzy z Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Puszcza Świętokrzyska”.
- Dzień Dziecka w Centrum Zdrowia Dziecka w Warszawie. 25 maja, dzięki współpracy Centrum Informacyjnego Lasów Państwowych, regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinku i w Warszawie, zorganizowano piknik edukacyjny dla pacjentów Centrum Zdrowia Dziecka. Zajęcia edukacyjne prowadzone w ramach pikniku przygotowali edukatorzy leśni z LKP „Lasy Warszawskie”.
- Dzień Dziecka w ogrodach Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. 3 czerwca na terenie ogrodów KPRM Centrum Informacyjne Lasów Państwowych, w ramach współpracy z Regionalną Dyrekcją Lasów Państwowych w Warszawie, przygotowało stoisko promocyjno-edukacyjne Lasów Państwowych. W realizowanym programie edukacyjnym uwzględniono wiele atrakcji dla dzieci i młodzieży, m.in. gry, konkursy i zabawy dotyczące wielofunkcyjnej i zrównoważonej gospodarki leśnej. W wydarzeniu udział wzięło kilkanaście tysięcy osób.
- Plenerowa impreza o charakterze promocyjno-informacyjnym i wystawienniczym w ogrodach Kancelarii Prezesa Rady Ministrów – wydarzenie zorganizowane 11 listopada. Stoisko informacyjno-edu-

kacyjne Lasów Państwowych podzielono na część historyczną, gdzie można było zapoznać się z historią munduru leśnika i atrybutami codziennej pracy leśnika, oraz na część degustacyjną, gdzie prezentowano ideę projektu „Zdrowa żywność z polskich lasów”, a także częstowano produktami marki „Dobre z lasu”.

- Akcja edukacyjna „Kup deskę – budujemy domki dla zwierząt”. Wspólnie z Fundacją Ekologiczną ARKA przeprowadzono dwie edycje akcji (wiosenną i jesienną). Przedsięwzięcie wpisało się w tematykę edukacji przyrodniczo-leśnej społeczeństwa oraz promocję Lasów Państwowych. Podczas warsztatów uczestnicy samodzielnie budowali domki dla jeży oraz budki dla ptaków.
- XVIII Festiwal Nauki w Krakowie. W ramach trwającego w dniach 17–19 maja festiwalu pracownicy RDLP w Krakowie we współpracy z CILP przygotowali stoisko edukacyjno-promocyjne.
- Wojnowski Festiwal Fotografii. Festiwal stanowi oryginalną koncepcję edukacyjno-kulturalną, opierającą się na ekspozycji fotografii umieszczonych na płocie Klasztoru Żeńskiego Staroobrzędowców w Wojnowie (ekspozycja była dostępna dla odwiedzających od czerwca do września). Podczas wydarzenia promowano bogactwo przyrodnicze terenów leśnych zarządzanych przez Lasy Państwowe poprzez umieszczenie na wystawie zdjęć finalistów konkursu fotograficznego „Lasy w obiektywach leśników”.
- „Od deski do deski” – wydarzenie promocyjno-edukacyjne o charakterze warsztatowym, przygotowane we współpracy ze Stowarzyszeniem Ekologiczno-Kulturalnym Klub Gaja i przeprowadzone 2 września podczas „Pikniku z Klimatem”, który odbywał się na placu Zamkowym w Warszawie. Projekt polegał na zorganizowaniu warsztatów dla dzieci i dorosłych.
- Inauguracja 16. edycji „Święta Drzewa”, akcji edukacyjnej realizowanej w ramach współpracy Lasów Państwowych z Klubem Gaja. Wydarzenie odbyło się 10 października w Warszawie. Podczas akcji zaproszeni goście, w tym przedstawiciele Kancelarii Prezydenta RP, Ministerstwa Środowiska, Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy, Lasów Państwowych oraz dzieci, młodzież i ambasadorzy programu, wspólnie sadzili drzewa. Zorganizowano też konferencję prasową oraz zaprezentowano dobre praktyki w edukacji leśnej. Rozdano nagrody, dyplomy i certyfikaty „Święta Drzewa”.
- Ogólnopolski Konkurs Plastyczny „Zapobiegajmy pożarom”, zorganizowany przez Związek Ochotniczych Straży Pożarnych RP we współpracy z Lasami Państwowymi. Podczas finału konkursu, 24 kwietnia, przeprowadzono działania promocyjne na rzecz Lasów Państwowych. Konkurs został objęty patronatem Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych.
- XX Ogólnopolski Konkurs na Reportaże Radiowe „Strażacy ochotnicy nie tylko gaszą” – wydarzenie zorganizowane przez Zarząd Główny Ochotniczych Straży Pożarnych RP i Polskie Radio. Podczas finału, który odbył się 25 maja, została przyznana Nagroda Specjalna Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych.
- VIII edycja międzynarodowego konkursu *Young People in European Forests* (YPEF – Młodzież w Lasach Europy). Kolejna edycja konkursu zorganizowana przez Towarzystwo Przyjaciół Lasu. Przy wsparciu CILP przeprowadzono etap krajowy konkursu i zorganizowano finał konkursu w Polsce. Centrum zapewniło udział przedstawicieli LP w pracach Krajowej Komisji YPEF oraz przygotowało promocję polskiego modelu gospodarki leśnej na międzynarodowym forum młodzieży.

- Ogólnopolski konkurs dla młodzieży szkolnej pod hasłem „Mój Las”. XXXI edycję konkursu przeprowadzono w latach 2017 i 2018. Finał konkursu odbył się 29 maja 2018 r. Konkurs zorganizował SITLiD we współpracy z Lasami Państwowymi. Lasy Państwowe ufundowały nagrody dla zwycięzców. W pracach komisji konkursowej uczestniczył przedstawiciel Centrum Informacyjnego Lasów Państwowych. Podczas finału konkursu, w ramach współpracy Lasów Państwowych z SITLiD, promowano Lasy Państwowe. Materiały konferencyjne opatrzone informacją o współorganizowaniu konkursu przez Lasy Państwowe.
- XXIII Konferencja „Współczesne Zagadnienia Edukacji Leśnej Społeczeństwa” – „Leśnik w mieście, czyli jaka edukacja leśna na terenach zurbanizowanych”. Konferencja edukacyjna, która odbyła się w dniach od 4 do 6 grudnia z inicjatywy Centrum Edukacji Przyrodniczo-Leśnej w Rogowie, była skierowana do osób zajmujących się edukacją leśną.

Targi

- Międzynarodowe Targi Łowieckie EXPO Hunting w dniach od 16 do 18 marca w Sosnowcu. Na stoisku przygotowanym przez Zespół Gospodarki Łowieckiej DGLP promowana była wielofunkcyjna i zrównoważona gospodarka leśna, której integralną częścią jest gospodarka łowiecka.
- XVIII Targi Przemysłu Drzewnego i Gospodarki Zasobami Leśnymi „Las Expo 2018”. Wydarzenie odbyło się w terminie 16–18 marca 2018 r. na terenie Targów Kielce S.A. Na stoisku promocyjnym Lasów Państwowych, przygotowanym w ramach współpracy z Nadleśnictwem Kielce, realizowano program promocji Lasów Państwowych zawierający zagadnienia dotyczące zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.

- XV Międzynarodowe Targi Łowiectwa, Strzelectwa i Rekreacji „Hubertus EXPO 2018” w dniach 6–8 kwietnia w Warszawie. Na stoisku przygotowanym przez Centrum Informacyjne Lasów Państwowych promowana była wielofunkcyjna i zrównoważona gospodarka leśna, której elementem jest gospodarka łowiecka. Edukację na stoisku LP prowadzili edukatorzy z Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Lasy Beskidu Śląskiego”.
- Targi Gospodarki Leśnej, Przemysłu Drzewnego i Ochrony Środowiska EKO-LAS 2018 – największe targi sektora leśnego w Polsce. Wydarzenie odbyło się w dniach 7–9 września w Mostkach koło Świebodzina. Promocja leśnictwa i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej prowadzona była przez leśników na stoiskach przygotowanych przez Nadleśnictwo Świebodzin, Nadleśnictwo Lubsko oraz RDLP w Zielonej Górze we współpracy z Centrum Informacyjnym Lasów Państwowych. Wydarzenie zostało objęte patronatem Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych. Targi były doskonałym forum wymiany wiedzy specjalistycznej dla uczestników imprezy z Polski i zagranicy.

Kampanie i działania komunikacyjne.

Promocja projektów rozwojowych

W 2018 r. zainaugurowano kampanię Lasów Państwowych „Dla lasu, dla ludzi” oraz realizowano plany promocji i komunikacji najważniejszych projektów rozwojowych Lasów Państwowych:

- projektu „Leśne Gospodarstwa Węglowe” – zadanie było realizowane w ramach współpracy CILP z innymi jednostkami organizacyjnymi Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe. Plan kampanii promocyjnej projektu opracowało Centrum Informacyjne Lasów Państwowych. W ramach działań promocyjnych na rzecz projektu Centrum Informacyjne

Lasów Państwowych współorganizowało dziewięć wydarzeń, m.in. Międzynarodową Konferencję – „Zieleń Miejska”, piknik „Brama Puszczy” czy „Dni Morza”;

- projektu „Zdrowa żywność z polskich lasów”. Projekt rozwojowy oraz marka „Dobre z lasu” promowane były podczas ponad 20 regionalnych wydarzeń, przygotowanych we współpracy z jednostkami organizacyjnymi Lasów Państwowych.

Inne działania

Izba Pamięci. 19 maja w siedzibie Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych zorganizowane zostało wydarzenie „Noc Muzeów”. Dla odwiedzających gości przygotowano ekspozycje tematyczne w Izbie Pamięci dotyczące historii PGL LP i munduru leśnika, a także prelekcje leśników kombatanatów, dotyczące zasług leśników w działaniach niepodległościowych.

Działalność medialna

W 2018 r. Centrum Informacyjne Lasów Państwowych współpracowało z mediami, w tym z prasą, radiem i telewizją oraz z producentami telewizyjnymi.

Współpraca z telewizją

Zrealizowano i wyemitowano na antenie telewizyjnej następujące programy:

- „Prosto z Lasu” – cykl telewizyjny (26 odcinków) promujący proekologiczne postawy i działania w społeczeństwie, przedstawiający polskich leśników wprowadzających od lat w życie ideę zrównoważonej gospodarki leśnej. Emisje (styczeń 2018 r. – grudzień 2018 r.) co dwa tygodnie na antenie regionalnych ośrodków TVP (Kraków, Bydgoszcz, Łódź, Poznań, Szczecin, Wrocław, Opole, Lublin, Gorzów, Olsztyn, Kielce).
- „Bartnictwo w polskich lasach. Tradycja i trwanie” – współpraca z Fido Film Joanna Fido w zakresie przygotowania filmu oraz promocji działań Lasów Państwowych

podejmowanych w ramach realizacji projektu „Pszczoty wracają do lasu”.

- „Pogoda Info” – współpraca z Telewizją Polską S.A. polegająca na wyemitowaniu na antenie TVP2 audycji „Pytanie na śniadanie” oraz na antenie TVP INFO pięciu audycji „Pogoda Info”.
- „Las bliżej nas” – współpraca z Telewizją Polską obejmująca kampanie informacyjną na antenie TVP1, zrealizowaną od 2 września do 15 grudnia. Współpraca obejmowała też wyprodukowanie i emisję na antenie TVP1 trzynastu audycji „Las bliżej nas” popularyzujących wiedzę o lasach, zrównoważonej gospodarce leśnej, funkcjach lasu oraz pracy leśników.
- „Bo ja wybieram zdrowie” – współpraca z Telewizją Polską obejmująca kampanie informacyjną na antenie TVP1, tj. wyprodukowanie i emisję na antenie TVP1 w terminie od 1 listopada do 20 grudnia dziesięciu programów pod tytułem „Bo ja wybieram zdrowie”, podczas których zostały wyemitowane trzy felietony o tematyce leśnej.

Współpraca z prasą

Współpracowano z następującymi periodykami:

- „Przyroda Polska” – publikacja artykułów w każdym numerze miesięcznika. Artykuły poświęcone były zrównoważonej gospodarce leśnej oraz ochronie przyrody i jej zasobów na terenach zarządzanych przez Lasy Państwowe. Wyprodukowano również film na nośniku DVD: „Życie lasu, bogactwo przyrodnicze”, który dołączono do wrześniowego numeru czasopisma, oraz audiobook „Tajemnice ptaków”, dołączony do grudniowego numeru „Przyrody Polskiej”.
- „Środowisko” – publikacja artykułów w sześciu numerach miesięcznika w 2018 r. (styczniowym, marcowym, majowym, lipcowo-sierpniowym, październikowym i grudniowym). Artykuły dotyczyły wyzwania leśnictwa wobec zachodzących zmian

w środowisku przyrodniczym i oczekiwań społecznych stawianych wobec lasów.

- „Przegląd Techniczny” – publikacja pięciu tekstów na temat zagadnień związanych z postępem technicznym w Lasach Państwowych.

Współpraca z ORWLP w Bedoniu

W ramach współpracy ze studium filmowym Ośrodka Rozwojowo-Wdrożeniowego Lasów Państwowych w Bedoniu zrealizowano następujące działania:

- dwa inserty płytowe do czasopisma „Echa Leśne”:
 - DVD „Zadziwiający świat chrząszczy” (nr 2/2018) w nakładzie 21 tys. egz.,
 - płyta CD „Tajemnice ptaków” Jana Sokołowskiego (nr 4/2018) w nakładzie 25 tys. egz.;
- dwa inserty płytowe w nakładzie 10 tys. egz. do czasopisma „Przyroda Polska”:
 - płyta CD pt. „Tajemnice ptaków” Jana Sokołowskiego,
 - płyta DVD pt. „Życie lasu – bogactwo przyrodnicze”;
- film i album fotograficzny „Bieszczadzcy mocarze” – pierwszy etap produkcji w 2018 r., projekt rozłożony na lata 2018–2020;
- film „Reintrodukcja rybołowa w Polsce” – etap drugi czteroletniej realizacji filmu, planowane zakończenie realizacji w 2020 r.;
- film „Reintrodukcja cietrzewia w Polsce” – etap drugi czteroletniej realizacji filmu, planowane zakończenie realizacji w 2020 r.;
- film „Życie lasu – ptaki” – zakończenie dwuletniej realizacji filmu;
- film „Woda i las – źródło życia na Ziemi”;
- audiobook i booklet „Spotkania z owadami” Władysława Strojnego;
- film „Polskie Domy Drewniane” – krótki film przedstawiający przesłanie komunikacyjne projektu „Polskie Domy Drewniane – Mieszkaj w zgodzie z Naturą”;
- przygotowanie i realizacja angielskich wersji językowych filmów: „Woda i las”, „Życie lasu – ptaki”, „Życie lasu – bogactwo przyrod-

nicze”, „Lasy bagienne” oraz „Zadziwiający świat chrząszczy”;

- przygotowanie i realizacja filmu „Dobre z lasu”.

Media społecznościowe

Główny Fanpage Lasów Państwowych na portalu społecznościowym Facebook jest dla osób spoza struktur Lasów Państwowych najwygodniejszym kanałem do komunikowania się z leśnikami. Liczba fanów głównego profilu Lasów Państwowych w grudniu osiągnęła liczbę 70 120 osób. W porównaniu z rokiem 2017 przybyło ponad 15 tys. osób „lubiących” profil LP (w 2017 r. było 55 tys. fanów). Posty zamieszczone na profilu głównym były czytane przez 91% fanów śledzących profil. Tematyka publikowanych postów poświęcona była gospodarce leśnej, pracy leśnika, ochronie czynnej, różnorodności i bogactwu lasów, ofertom turystycznym przygotowanym przez LP i edukacji przyrodniczo-leśnej. Tematy prezentowano w następujących cyklach:

- encyklopedia leśna – cykl poświęcony gospodarce leśnej, wyjaśniający od litery A do litery Z pojęcia związane z pracą leśnika (przedmioty, maszyny, zabiegi i inne);
- dary lasu – cykl poświęcony owocom leśnym i możliwościom ich wykorzystania z podkreśleniem dostępności polskich lasów i ich bogactwa;
- drewno jest super – cykl o drewnie z podziałem na gatunki, opisujący właściwości techniczne każdego z nich i możliwości wykorzystania;
- ciekawostka leśna – edukacyjny cykl poświęcony przyrodniczym zagadnieniom zarówno ze świata zwierząt, jak i roślin, a także zjawiskom pogodowym;
- gospodarka leśna – cykl pod nazwą #wyrwanyzbiura przedstawiający pracę leśnika z perspektywy pracownika biurowego w nadleśnictwie, wyjaśniający różne aspekty pracy, w szczególności planowanie, analizowanie i przetwarzanie, czyli gospodarka leśna od kuchni;

- gospodarka leśna okiem leśniczego – dwa cykle poświęcone elementom pracy leśnika wykonywanej w terenie;
- leśna zielarka – cykl edukacyjny poświęcony właściwościom leczniczym roślin runa leśnego oraz zdrowemu trybowi życia;
- turystyka – cykl pokazujący infrastrukturę turystyczną i ofertę rekreacyjną LP, podkreślający dostępność lasów;
- edukacja przygodą – cykl edukacyjny poświęcony propagowaniu właściwych postaw wobec przyrody i prawidłowego zachowania się w lesie, dodatkowo przedstawiający ofertę edukacyjną LP;
- filmowe wtorki – cykl poświęcony materiałom przygotowywanym przez Telewizję Lasów Państwowych, w większości w postaci odcinków „Oblicza lasów”, a także materiałów przyrodniczych, takich jak „10 faktów o rybołowach” czy długometrażowych filmów zrealizowanych przez ORWLP w Bedoniu, np. „Zadziwiający świat chrząszczy”.

Oprócz postów publikowanych w stałych cyklach w 2018 r. zostały zamieszczone posty dotyczące:

- cyklu „Las bliżej nas” – programowi telewizyjnemu realizowanemu we współpracy z TVP,
- COP24 – serii postów związanych ze Szczytem Klimatycznym ONZ (COP24) w Katowicach.

W 2018 r. na fanpage’u Lasów Państwowych łącznie opublikowano ponad 1100 postów. Według grudniowego raportu serwisu *sotrenderd.com*, zajmującego się analizowaniem ruchu w mediach społecznościowych, profil Lasów Państwowych zajął szóste miejsce w Polsce w kategorii „Organizacje rządowe i samorządowe” pod względem liczby fanów oraz czwarte miejsce pod względem zaangażowania fanów.

Fanpage Żubry Online – administrowany przez pracowników CILP – skupia społeczność oglądającą transmisję Żubry Online. Według stanu na koniec grudnia profil Żubry Online

miał niemal 108 tys. fanów. Fanpage jest wykorzystywany do promocji i edukacji w ramach projektu rozwojowego „Kompleksowy projekt ochrony żubra przez Lasy Państwowe” poprzez zamieszczanie treści związanych z realizacją kolejnych etapów projektu (m.in. transport żubrów za granicę, tworzenie nowych stad) oraz przez edukowanie na temat tego gatunku i metod zarządzania jego populacją.

Miesięczny zasięg wszystkich fanpage’ów prowadzonych przez Lasy Państwowe osiągnął 4,5 mln odbiorców.

Wspólne akcje na leśnych fanpage’ach

Centrum Informacyjne Lasów Państwowych przeprowadziło skoordynowane akcje informacyjno-edukacyjne, w które zaangażowanych było kilkadziesiąt leśnych fanpage’ów, polegające na przygotowaniu postów o odpowiedniej treści, opatrzonych wspólnym hasłem, hashtagiem i opublikowaniu ich w ramach kampanii „Lasy Państwowe. Dla lasu, dla ludzi” (#1000drzewnaminutę, #czaswlas, #drewnojestzlasu). W 2018 r. na głównym profilu Lasów Państwowych rozpoczęto nowy cykl filmowy realizowany przez Telewizję Lasów Państwowych „Niepokorna stolarka”, założone zostały nowe grupy tematyczne: „Leśne pytania i ciekawostki”, „Leśny design” (grupa poświęcona rękodziółom z wykorzystaniem drewna) oraz „Fotografia leśna”. Swoje profile na FB w 2018 r. prowadziło aktywnie ok. 230 jednostek LP. Odnotowano tu tendencję wzrostową – systematycznie przybywa nowych fanpage’ów (w roku 2017 było ich 209).

Instagram

Przez cały 2018 r. oficjalny profil Lasów Państwowych funkcjonował w największym społecznościowym serwisie fotograficznym Instagram. Według stanu na ostatni dzień roku 2018 profil obserwowało 13 500 osób (w 2017 r. – 7,5 tys.). Profil LP na Instagramie służy promowaniu piękna polskich lasów, pokazywaniu

pracy leśników oraz edukacji przyrodniczej. W budowaniu zaangażowanej, rosnącej liczebnie społeczności internautów pomagają organizowane przez administratora profilu cykliczne konkursy fotograficzne z nagrodami.

Telewizja Lasów Państwowych

Oficjalny kanał komunikacyjny Lasów Państwowych w serwisie YouTube, działający od 2016 r. Kanał TV LP powstał, aby relacjonować oficjalne wydarzenia związane z Lasami Państwowymi, przedstawiać stanowisko kierownictwa LP oraz prowadzić szeroko pojętą edukację przyrodniczo-leśną, a także promować leśnictwo. Kanał skierowany jest przede wszystkim do osób zawodowo związanych z Lasami Państwowymi: pracowników LP, przedstawicieli przemysłu drzewnego, studentów uczelni leśnych i uczniów techników leśnych, pracowników organizacji pozarządowych, naukowców i wszystkich, którzy interesują się Lasami Państwowymi, przede wszystkim jako organizacją. W Centrum Informacyjnym LP od 2016 r. istnieje zespół, którego zadaniem jest tworzenie własnych treści wideo. W 2018 r. zanotowano wzrost liczby subskrybentów. W porównaniu z 2017 r. przybyło ich ponad 4 tys. (w grudniu 2018 r. było ponad 12 tys. subskrybentów). Treści zamieszczane przez Centrum Informacyjne LP opierały się na relacjonowaniu wydarzeń związanych z leśnictwem, współpracą zagraniczną (m.in. z Chinami w zakresie projektu LGW), projektami rozwojowymi (m.in. ochrona żubrów, tworzenie stad w Augustowie i Hiszpanii, projekt „Las Energii” oraz ochrona cietrzewia), sytuacją w Puszczy Białowieskiej, postępami w pracach porządkowych po huraganie stulecia, historią Lasów Państwowych, a także szczytem klimatycznym COP24.

Osobną kategorię stanowią tzw. minutki, czyli krótkie wideonewsy zwiastujące wydarzenie. Na kanale Lasów Państwowych zamieszczono 131 filmów (w sumie jest ich 1125). Opublikowane filmy zanotowały prawie 1,8 mln

wyświetleń, oglądane były przez 5,3 mln minut. Produkcje wideo Centrum Informacyjnego LP zyskały aż 12 361 ocen pozytywnych i tylko 972 negatywne.

Echa Leśne TV

W październiku 2016 r. Centrum Informacyjne LP utworzyło drugi oficjalny kanał komunikacyjny Lasów Państwowych w serwisie YouTube, tj. Echa Leśne TV. Ma on odmienny charakter od kanału Telewizja Lasów Państwowych, jego odbiorcą są wszyscy, którzy uprawiają w lesie sport, są miłośnikami przyrody oraz interesują się lasami hobbystycznie. Na kanale EL TV ukazuje się pracę leśników i procesy zachodzące w lasach, materiały wideo podpowiadają też, jak aktywnie spędzać czas w lesie. Kanał ma własną, charakterystyczną oprawę graficzno-dźwiękową. Najważniejszą pozycją kanału jest cykl „Oblicza lasów”, który zdobył główną nagrodę w konkursie *Power of Content Marketing Awards*. Nagroda została przyznana przez niezależne jury w kategorii „Marketingowa komunikacja wideo”. W uzasadnieniu napisano, że projekt tworzony przez CILP w „arcyciekawy sposób przekazuje wartościowe i praktyczne treści”. W 2018 r. opublikowano ponad 30 odcinków cyklu. Tematyka poruszana w odcinkach to m.in.: „Jak szukać zrzutów w lesie”, „Czy leśniczy robi wałki – metr przestrzenny, a szczęścienny?”, „Mord w Podrąbionej” czy „Szacunki brakarskie”. Dodatkową atrakcją zwiększającą zasięg produkcji były trzy odcinki tzw. „Q&A”, podczas których widzowie kanału kierowali pytania bezpośrednio do prowadzących serię „Oblicza lasów”.

Na kanale EL TV pojawiają się także relacje z imprez masowych, takich jak festyny, biegi oraz z wydarzeń w samych lasach, jak np. akcje ratowania zwierząt. W porozumieniu z Leśnym Studium Filmowym z Bedonia emitowane są filmy przyrodniczo-edukacyjne produkcji ORWLP w Bedoniu, które cieszą się ogromną popularnością i osiągają znakomite wyniki

oglądalności, są też pozytywnie komentowane przez widzów. W 2018 r. na kanale Echa Leśne TV zamieszczono 50 filmów. Łącznie produkcje na tym kanale zostały wyświetlone ponad 3 mln razy, a średni czas oglądania to 7 minut i 26 sekund. Kanał zyskał w 2018 r. ponad 22 tys. subskrybentów. Koniec roku kanał EL TV zamknął łączną liczbą niemal 41 tys. subskrybentów. Filmy otrzymały ok. 96 tys. ocen pozytywnych i jedynie ok. 1900 ocen negatywnych. Użytkownicy napisali w 2018 r. prawie 120 tys. komentarzy.

Strony internetowe

Strona internetowa Lasów Państwowych stanowi podstawowe źródło informacji o PGL LP oraz o tym, co dzieje się w polskich lasach. Zawiera treści dotyczące struktury organizacji, jej historii, gospodarki leśnej oraz działalności rynkowej i społecznej prowadzonej przez Lasy Państwowe. Internauta znajdzie tam też informacje o polskich lasach i ich ochronie. Witryna ma dwie sekcje: „Lasy Państwowe. Zapraszamy” (adresowaną do turystów i miłośników przyrody) i „Leśnictwo. Serwis profesjonalistów” (adresowaną do leśników, pracowników naukowych, studentów leśnictwa); serwis istnieje również w wersji anglojęzycznej. W 2018 r. rozbudowywano podstronę prezentującą trzy najnowsze materiały z dwóch kanałów wideo Lasów Państwowych (sekcja wideo na stronie głównej LP powstała w 2017 r.). W roku 2018 zostały wprowadzone kolejne poprawki do wyglądu strony i mechanizmu jej działania. W 2018 r. strona główna Lasów Państwowych zanotowała ponad 7 mln odsłon.

W roku 2018 strony wortalu edukacyjnego „Las rysia eRysia” zanotowały 454 tys. odsłon. Popularnością nadal cieszą się blogi tematyczne: „Blog edukatora” (specjalistyczny blog pisany w ramach serwisu dla nauczycieli), „Blog leśniczego”, „Skrzydlate myśli”.

W 2018 r. CILP prowadził dwie transmisje online:

- Żubry Online – projekt realizowany od 2012 r. we współpracy z Nadleśnictwem Browsk, z którego terenu odbywa się transmisja. W 2018 r. strona transmisji miała niemal 2 mln odsłon. Projekt znany jest już nie tylko w Polsce, lecz także we wszystkich krajach europejskich oraz Stanach Zjednoczonych, o czym świadczy rosnąca liczba obcojęzycznych komentarzy i aktywność zagranicznych fanów na facebookowej stronie projektu. W miesiącach zimowych transmisję na stronie LP ogląda nawet ponad 1 tys. osób równocześnie (średnio ok. 500). Średni czas spędzony przez użytkownika na stronie z transmisją wyniósł w 2018 r. ok. 7 min, czyli podobnie jak w roku 2017.
- Rybołowy Online – projekt realizowany od 2014 r. we współpracy z Nadleśnictwem Lipka, z którego terenu prowadzona jest transmisja. Strona transmisji miała w 2018 r. ponad 200 tys. odsłon. Najciekawsze momenty (wykluwanie się piskląt, ich dorastanie) oglądało jednocześnie kilkaset osób. Średni czas spędzony przez użytkownika na stronie z transmisją wyniósł ponad 4 min. Specjalnie na potrzeby Internetu przygotowano serię edukacyjnych infografik, które były publikowane na stronie internetowej www.lasy.gov.pl oraz stronach regionalnych dyrekcji LP i nadleśnictw, fanpage'ach prowadzonych przez leśników, w ulotkach i materiałach dydaktycznych nadleśnictw (przygotowano platformę wymiany infografik z jednostkami LP w chmurze Lasów Państwowych).

„Echa Leśne”

W 2018 r. redakcja kontynuowała linię pisma ustaloną w wyniku zmiany profilu i charakteru „Ech Leśnych” z początkiem roku 2012. W publikacjach kwartalnika dużą uwagę zwracano na związki gospodarki leśnej z codziennym życiem kraju, kładąc akcent na aktualność poruszanej problematyki, ale też jej związek z naturalnym cyklem zmian pór roku. W publicystyce zamiesz-

czanej w cyklu „Głośnym echem” pismo koncentrowało się na najważniejszych, aktualnych zagadnieniach dotyczących lasu i gospodarki prowadzonej przez Lasy Państwowe, a także jej związków z szeroko rozumianą ochroną przyrody. Ukazały się m.in. artykuły poświęcone współpracy Lasów Państwowych z samorządami lokalnymi (nr 1/2018), w następnym numerze – propagowanemu przez aktywistów kontrowersyjnemu projektowi „Reliktowej Puszczy Karpackiej”. W numerze 3/2018 redakcja opublikowała materiał o społecznych implikacjach wzrostu populacji wilka i niedźwiedzia w naszym kraju. Temu numerowi towarzyszyła też okolicznościowa wkładka poświęcona setnej rocznicy odzyskania niepodległości przez Polskę. Z kolei w numerze 4/2018 ukazał się artykuł o znaczeniu funduszu leśnego dla krajowej gospodarki leśnej. Te i inne materiały omawiały przyczyny rodzących się społecznych obaw i sporów, tłumaczyły zarazem stanowisko zajmowane przez Lasy Państwowe oraz rolę trwale zrównoważonej gospodarki leśnej w rozwiązywaniu problemów, budzących niekiedy żywiołowe reakcje społeczne.

W 2018 r. nakład kwartalnika zwiększono z 21 tys. do 25 tys. egzemplarzy. Pismo o charakterze przyrodniczo-edukacyjnym jest kolportowane do jednostek Lasów Państwowych, ośrodków prowadzących w ramach LP edukację leśną, szkół, bibliotek oraz regionalnych biur informacji turystycznej. W 2018 r. CILP kontynuował wydawanie kwartalnika „Echa Leśne” w wersji na tablety z systemem Android oraz iOS. Cyfrowa wersja magazynu spotkała się z dużym zainteresowaniem i pozytywnymi recenzjami czytelników oraz specjalistycznych serwisów. W porównaniu z wydaniem papierowym wersję tę wzbogacają dodatkowe zdjęcia oraz animacje, filmy, nagrania odgłosów zwierząt oraz komentarze lektora.

Redakcja Prasy Leśnej CILP była odpowiedzialna w roku 2018 także za komunikację oraz edukację w ramach następujących projektów:

kompleksowa ochrona żubra przez Lasy Państwowe, ochrona rybołowa na wybranych obszarach SPA Natura 2000 w Polsce, czynna ochrona cietrzewia na gruntach w zarządzie Lasów Państwowych. Wydane zostały: folder „Polskie lasy dla żubra”, ulotki i tablice informacyjne oraz infografiki poświęcone tematowi projektów, zrealizowano materiały filmowe, m.in. reportaż „Jeśli nie leśnicy, to kto? Leśnicy ratują cietrzewia”.

Współpraca i wsparcie przy realizacji serii „Las bliżej nas”

Program był emitowany na antenie TVP1. Redakcja Prasy Leśnej współtworzyła scenariusze kolejnych odcinków serii, w której wyjaśniano m.in. założenia zrównoważonej gospodarki leśnej. Łącznie wyemitowano 13 odcinków.

Wsparcie Departamentu Edukacji i Komunikacji Ministerstwa Środowiska

Redakcja Prasy Leśnej CILP przez cały rok 2018 służyła bieżącym wsparciem Departamentowi Edukacji i Komunikacji Ministerstwa Środowiska. W szczególności polegało ono na konsultowaniu merytorycznym przygotowywanych przez resort materiałów związanych z leśnictwem, dostarczaniu materiałów do wykorzystania w celach komunikacyjnych (zdjęcia, grafiki), współpracy przy promowaniu wspólnych inicjatyw w mediach społecznościowych.

W 2018 r. książki cieszące się największym zainteresowaniem zostały przekonwertowane z formatu PDF na formaty do odczytania na czytnikach e-book. Tym samym ważne pozycje zawierające treści przyrodniczo-leśne stały się bardziej dostępne.

Publikacje edukacyjne

W ramach realizacji planu wydawniczego w 2018 r. wydanych zostało 11 publikacji o charakterze edukacyjnym. Były one rozpowszechniane przez Centrum Informacyjne LP podczas centralnych kampanii promocyjnych

oraz imprez o zasięgu ogólnokrajowym. Część nakładów została przekazana do dyspozycji rzeczników prasowych w RDLP, którzy kolportują je podczas różnych wydarzeń edukacyjnych.

Egzemplarze wydawnictw CILP były również wysyłane bezpośrednio do najaktywniejszych edukatorów leśnych w nadleśnictwach. Wychoząc naprzeciw potrzebom innych jednostek LP, pliki produkcyjne publikacji udostępniano w wersji elektronicznej z prawem do druku. Publikacje wydawane przez CILP, z racji niewielkich nakładów, dostępne są na stronie internetowej LP w serwisie „Lasy Państwowe. Zapraszamy” oraz w serwisie dla profesjonalistów.

Do publikacji o szczególnych walorach edukacyjnych należą m.in.:

- mapa Polski „Dzieje w lasach zapisane” ze 100 ciekawymi miejscami historycznymi w Lasach Państwowych;
- mapa „Puszcza Białowieska. Spacer z historią”;
- „Kalendarz z lasu 2018/2019” – kalendarz na rok szkolny 2018/2019 dla młodzieży ostatnich klas szkoły podstawowej i szkół średnich, obejmujący rok szkolny oraz okres wakacji. Ta edycja kalendarza poświęcona została bylinom, krzewinkom i krzewom rosnącym w lasach lub na jego obrzeżach. Czytelnicy mogą poznać nazwy widywanych, choć mało znanych roślin, dowiedzieć się, jak je rozróżniać, jaką pełnią funkcję w ekosystemie, jak można je wykorzystać w ziołolecznictwie. Kalendarz obfituje w ciekawostki i jest bogato ilustrowany;
- „Lasy dla dzieci. Obserwuj – ucz się – baw się – odkrywaj – badaj” – bogato ilustrowana publikacja skierowana do dzieci i ich opiekunów, zawierająca pomysły na wspólne wyprawy do lasu. Czytelnik znajdzie w niej także propozycje edukacyjnych gier i zabaw w lesie;
- album „Czarowny las”, prezentujący pocztówki z okresu ostatniego stulecia, których motywem przewodnim jest las. Unikatowa

kolekcja wzbogacona została o ciekawe opisy dotyczące sztuki tworzenia pocztówek i zwyczajów związanych z ich wysyłaniem, a później kolekcjonowaniem;

- „100 lat Niepodległej. Leśne wątki Rzeczypospolitej” – publikacja zaznajamia czytelnika z dziejami Lasów Państwowych na tle wydarzeń historycznych w ciągu 100 lat istnienia niepodległej Polski oraz blisko 100 lat funkcjonowania organizacji, jaką są Lasy Państwowe;
- „Przewodnik poszukiwacza” – publikacja pozwala poznać ciekawe rośliny, zwierzęta i owady występujące w różnych typach siedlisk leśnych w Polsce. Czytelnik, dzięki tej książce, nauczy się odkrywać bogactwo przyrodnicze lasów;
- „Jakim powietrzem oddycham? Klucz do rozpoznawania porostów” – publikacja, która pomoże rozpoznawać porosty występujące w polskich lasach. Czytelnik zbada, czy w jego otoczeniu występują porosty – organizmy wskaźnikowe, które pozwalają na określenie stopnia czystości powietrza w danej okolicy;
- „Zrównoważony rozwój w edukacji leśnej” – publikacja ma charakter poradnikowy i jest adresowana do edukatorów leśnych. Dowiedzieć się z niej można, na czym polega zrównoważony rozwój, jaka jest w nim rola lasów i leśnictwa, a także jaki jest wpływ globalnej konsumpcji na lasy. Dużo miejsca poświęcono edukacji leśnej dla zrównoważonego rozwoju. Opisane w poradniku techniki edukacyjne oraz gotowe scenariusze zajęć wraz z kartami pracy można wykorzystać podczas zajęć lub potraktować je jako źródło inspiracji.

W 2018 r. wybrane książki, cieszące się największym zainteresowaniem, zostały przekonwertowane z formatu PDF na formaty do odczytania na czytnikach e-book. Tym samym ważne pozycje, zawierające treści przyrodniczo-leśne, stały się bardziej dostępne.

6.3. Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie

Działalność edukacyjna polegająca na podnoszeniu wiedzy na temat lasu i leśnictwa jest zadaniem statutowym Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie. W 2018 r. w szerokim zakresie realizowana była zarówno działalność edukacyjna, jak i wydawnicza, na które złożyły się różnorodne formy i współpraca z wieloma placówkami szkolnymi wszystkich poziomów kształcenia oraz instytucjami, m.in. zajmującymi się krzewieniem wiedzy ekologicznej.

W działalności edukacyjnej Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie wykorzystuje 27 obiektów, w tym izbę edukacji leśnej, 2 wiaty, 6 ścieżek

dydaktycznych, 14 wystaw (stałych, czasowych i terenowych), pracownię plastyczną, park-arboretum i pokazową zagrodę zwierząt.

Ośrodek w Gołuchowie współpracował w 2018 r. ze 107 placówkami szkolnymi, 17 przedszkolami oraz 43 innymi instytucjami, wśród nich z biurami turystycznymi, placówkami kulturalnymi oraz jednostkami Lasów Państwowych. Łącznie zrealizowanych zostało 285 wydarzeń przy współpracy ze 167 placówkami.

Z bogatej oferty Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie skorzystało w 2018 r. łącznie 158 798 osób.

Formy edukacji leśnej zrealizowane przez Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie i frekwencja w 2018 r.

Forma edukacji	Liczba zajęć	Liczba uczestników
Lekcje terenowe i wycieczki z przewodnikiem	152	3 390
Lekcje muzealne	26	549
Warsztaty edukacyjne	24	512
Konkursy edukacyjne	6	1 577
Akcje, imprezy edukacyjne	10	4 072
Konferencje	2	118
Prelekcje poza Ośrodkiem	6	1 040
Koncerty	1	50
Wystawy edukacyjne (stałe i czasowe)	17	28 885
Zwiedzanie pokazowej zagrody zwierząt	x	118 605
Razem	x	158 798

Zajęcia edukacyjne dla dzieci i młodzieży w grupach zorganizowanych

W 143 zajęciach terenowych, 26 lekcjach muzealnych oraz 22 warsztatach plastycznych wzięło udział łącznie 4131 uczestników. Zajęcia odbywały się w ramach jednodniowych pobytów dzieci i młodzieży w wieku szkolnym w Ośrodku, a także podczas kilkudniowych zielonych szkół.

Wydarzenia cykliczne

- 17 edycja obchodów Dnia Ziemi (25 kwietnia) – edukacyjna impreza, adresowana głównie do dzieci i młodzieży szkolnej, w programie której znalazły się: finał akcji

zdobywania odznaki „Honorowy Opiekun Miejsc Przyrodniczo Cennych Gołuchowa”, rajd „Pod drzewami”, happening, sadzenie drzewa oraz spektakle ekologiczne. Zorganizowana we współpracy z III LO im. Mikołaja Kopernika w Kaliszu i uczniowskimi Klubami Europejczyka.

- 12 edycja Ogólnopolskiego Konkursu „Bajanie z Leśnej Polany” im. redaktora Andrzeja Zalewskiego (17–18 maja) – impreza skierowana do wszystkich, którzy lubią słuchać gawęd leśnych, tworzyć je i opowiadać. Bajanie o tematyce leśnej zaprezentowało 30 miłośników lasu, głównie uczniów szkół

- leśnych. Autorzy nietuzinkowych i jednocześnie inspirujących opowieści o przyrodniczym bogactwie naszego kraju stanęli w szranki o laur najlepszego bazarza. Konkurs uświetnili swoimi występami uczniowie z Technikum Leśnego w Tucholi oraz Zygmunt Burzyński, którzy – kierując ze sceny szereg patriotycznych słów, a także zachęcając do wspólnego śpiewu – nawiązali do jubileuszu 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości. Muzyczno-filmowym akcentem wydarzenia był pokaz niemej produkcji z okresu międzywojennego „Ponad śnieg”, do której muzykę skomponowali oraz na żywo wykonali Waldemar Rychły i członkowie jego zespołu. Wystąpienia konkursowe oceniało jury pod przewodnictwem prof. dr hab. Haliny Zgótkowej z UAM w Poznaniu.
- V Przegląd Twórczości Dziecięcej „Ze sztuką bezpieczniej” (10–11 maja) – wydarzenie edukacyjne realizowane w celu zwiększenia wśród dzieci wiedzy na temat zasad bezpieczeństwa i prawidłowego zachowania wobec środowiska naturalnego. Przedszkolaki i uczniowie klas I–III szkół podstawowych uczestniczyli w grach oraz zabawach edukacyjnych przygotowanych przez leśników i strażaków, zdobywając certyfikat „Jestem bezpieczny”. Prezentowali również w ramach konkursu piosenki, inscenizacje i recytacje.
 - 14 edycja festynu „Spotkanie z lasem” (8 czerwca) – plenerowa, otwarta impreza o charakterze cyklicznym. Propozycja dla osób chcących w aktywny sposób zgłębiać tematykę leśną. Podczas festynu odbyły się pokazy rzemiosła związanego z lasem, m.in. otrzymywania dziegiu, pracy pilaży, pszczelarzy, pokaz rzeźby w drewnie, a także warsztaty drzeworytnicze i zdobienia drewna. Ponadto przeprowadzone zostały zabawy i konkursy, a młodzi aktorzy zaprezentowali spektakle ekologiczne.
 - Międzynarodowy Festiwal Kultury Leśnej i Łowieckiej (16 czerwca) – wydarzenie o charakterze otwartym, na które złożyły się Konkurs Sygnałów Łowieckich i Muzyki Myśliwskiej, pokazy wabiarzy zwierząt łownych, ptaków łowczych, psów myśliwskich oraz zabawy i konkursy o tematyce leśnej w ramach przygotowanych stoisk edukacyjnych. Podczas festiwalu wystąpiło 12 zespołów w kategorii sygnały myśliwskie, 8 zespołów w kategorii muzyka myśliwska oraz 62 solistów. Reprezentowane były dwa kraje, Polska i Litwa.
 - 4 edycja Wielkiego Dnia Pszczół (19 sierpnia) – w programie wydarzenia znalazły się m.in.: finał wystawy „Leśni pszczelarze”, pokaz filmu „Bartnictwo Puszczy Grodzieńskiej” z 1938 r., demonstracja pracy bartnika oraz wykład Jerzego Gnerowicza na temat pszczelarstwa. Uczestnicy tego święta wzięli udział w grach i zabawach dydaktycznych z nagrodami. Odbył się też kiermasz miodów i wyrobów pszczelarskich, zorganizowany we współpracy z Regionalnym Związkiem Pszczelarzy Wielkopolski Południowej im. prof. dr. Teofila Ciesielskiego w Kaliszu.
 - Europejskie Dni Dziedzictwa (8–9 września) – w Muzeum Leśnictwa OKL w Gołuchowie przygotowano okolicznościową wystawę „Lasy w stulecie odzyskania niepodległości”, ponadto w parku-arboretum stanęły edukacyjne stoiska. Na jednym z nich prezentowano zdjęcia ukazujące wkład Lasów Państwowych w odrestaurowanie historycznych gołuchowskich obiektów. Odwiedzający chętnie brali udział w konkursach, dzięki którym można było wzbogacić swoją wiedzę na temat historii zabytkowej rezydencji gołuchowskiej i Ośrodka Kultury Leśnej. Dużym zainteresowaniem cieszyły się też *guesty* promujące dziedzictwo przyrodniczo-kulturowe.

Akcje edukacyjne

- „Sowi wieczór” (6 kwietnia) – akcja wieczornego wyjścia w teren i nasłuchiwanie sów połączona z prelekcją na temat tych ptaków.
- „Ratujmy kasztanowce” (10 października) – akcja z udziałem młodzieży szkolnej usuwania liści spod kasztanowców rosnących w parku-arboretum.
- Zbiórka kasztanów i żołądździ dla zwierząt z Pokazowej Zagrody Zwierząt, przeprowadzona przez szkoły (październik).

Konkursy

- „Imiona dla żubrów” (wrzesień/październik) – ogólnopolski konkurs na imiona dla urodzonych w zagrodzie Ośrodka Kultury Leśnej zwierząt, z uroczystym finałem nadania imion żubrom w dniu 6 października. Do konkursu wpłynęło 565 zgłoszeń.
- Konkurs na projekt gry memo „Różnorodność biologiczna parku-arboretum w Gołuchowie” (finał 25 kwietnia) – w konkursie wzięło udział 26 osób z wielkopolskich placówek szkolnych. Najlepsze prace nagrodzono podczas obchodów Dnia Ziemi.
- „Mój Las” (finał 19 stycznia) – regionalny etap ogólnopolskiego konkursu dla dzieci i młodzieży szkolnej.
- „Ze sztuką bezpieczniej” (10–11 maja) – artystyczna konkurencja w zakresie spektakli teatralnych, piosenki, tańca i recytacji, podejmująca tematykę bezpiecznego zachowania w lesie oraz podczas codziennych zajęć w szkole i domu. Konkurs realizowany we współpracy z Powiatową Komendą Państwowej Straży Pożarnej w Pleszewie, skupiający przedstawicieli czterech powiatów.
- „Mój ulubiony las” (finał 8 czerwca) – plastyczny konkurs zorganizowany w kilku kategoriach wiekowych, którego finał odbył się podczas festynu „Spotkanie z lasem”. Wzięło w nim udział 553 uczestników z 38 placówek szkolnych Wielkopolski.

Warsztaty dla edukatorów

W dniach 26–28 kwietnia 2018 r. przebywali w Ośrodku edukatorzy z Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Lublinie prowadzący warsztaty z zakresu form i metod edukacji leśnej społeczeństwa. Metody aktywnej pracy edukacyjnej z dziećmi i młodzieżą oraz sposoby komunikowania w otoczeniu wewnętrznym i zewnętrznym były tematyką zajęć warsztatowych zorganizowanych dla studentów Koła Leśników Wydziału Leśnego Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu w dniach 7–9 grudnia 2018 r.

Prelekcje poza placówką

Odbływały się w ramach spotkań zorganizowanych w takich placówkach, jak Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 1 w Kaliszu, Dom Pomocy Społecznej w Kaliszu oraz Muzeum – Zamek w Gołuchowie. Ponadto Ośrodek uczestniczył z własnym stoiskiem edukacyjnym w krajowych i regionalnych wydarzeniach: Dniach Ochrony Środowiska w Warszawie (8–9 września), Kaliskim Miodobranium (23 września) oraz w Jarocińskim Festiwalu Kultury Łowieckiej (27 października).

Wizyty gości zagranicznych i wycieczki z przewodnikiem

Ośrodek Kultury Leśnej był miejscem wizyt m.in. grup międzynarodowych. W poznawaniu walorów i specyfiki działalności Ośrodka brała udział młodzież z projektu WORK CAMP (studenci leśnictwa z 14 krajów), studenci weterynarii Uniwersytetu w Utrechcie, naukowcy z Gruzji i Azerbejdżanu goszczący na Wydziale Leśnym UP w Poznaniu, przedstawiciele PAN w Poznaniu wraz z gośćmi z Rumunii. Ponadto w wycieczkach z przewodnikiem ujęte zostały wizyty dziennikarzy i przedstawicieli NFOŚiGW oraz WFOŚiGW w Poznaniu.

W ciągu całego roku teren Pokazowej Zagrody Zwierząt i park-arboretum zwiedziło

118 605 gości. W obiektach Muzeum Leśnictwa odnotowano 28 885 osób zwiedzających.

Działalność wydawnicza

Działalność wydawnicza Ośrodka skupiona była na wydawnictwach periodycznych oraz nieperiodycznych. Wydano łącznie 2 tytuły czasopism w nakładzie 5600 egz., 3 książki w łącznym nakładzie 4000 egz., 5 broszur edukacyjnych (łączny nakład 5000 egz.), kalendarz edukacyjny (700 egz.) i 7 rodzajów folderów informacyjnych w łącznym nakładzie 7000 egz.

Wśród wydawnictw periodycznych ukazał się rocznik „Studia i Materiały Ośrodka Kultury Leśnej” t. 17, zawierający 16 referatów odnoszących się do aspektu historycznego i kulturowego leśnictwa oraz 7 artykułów kronikarskich autorstwa pracowników Ośrodka. Ponadto wydano 4 numery kwartalnika edukacyjno-informacyjnego „Zagajnik” oraz broszury edukacyjne z cyklu „Las – czy go znasz?” o następujących tytułach: „Rośliny lecznicze w lesie”, „Skrzydlate drapieżniki”, „Żubr – król lasów”, „Skrzydłaci mieszkańcy lasu” i „Ortografia w lesie”.

Pozycje książkowe to: „Gołuchów. Rezydencja magnacka w świetle źródeł” autorstwa Róży Kąsinowskiej (4. wydanie), „Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie. Informator”, a także „Leksykon polskiej kultury łowieckiej”, którego autorem jest Marek Piotr Krzemień.

Współpraca z mediami

W ramach edukacyjnych wydarzeń podejmowano współpracę z mediami, które występowały w roli patronów medialnych oraz na bieżąco informowały o działalności Ośrodka:

- informacja o konkursie „Imię dla żubra”: „Super Express”, TVP3 Poznań, portal gloswielkopolski.pl; Telewizja Informacyjna TV Wielkopolska;
- Dzień Ziemi – patronat Radia Centrum Kalisz, Telewizji Interaktywnej aMazing, portalu kalisz.naszemiasto.pl, tygodników

„Fakty Kaliskie” oraz „Gazeta Pleszewska”;

- Ogólnopolski Konkurs „Bajarze z Leśnej Polany” im. redaktora Andrzeja Zalewskiego – TVP3 Poznań, Radio Poznań, „Echa Leśne”, „Las Polski”, „Przegląd Leśniczy”, portal eko-edu.pl;
- Powiatowy Przegląd Twórczości Dziecięcej „Ze sztuką bezpieczniej” – patronat Telewizji Kablowej ProArt;
- festyn „Spotkanie z lasem” – patronat Radia Centrum Kalisz oraz tygodnika „Życie Pleszewa”.

Prowadzono również współpracę z redakcją tygodnika „Życia Pleszewa” (konkurs „Piątka dla Życia”) oraz z Południową Oficyną Wydawniczą (filmy promocyjne z wydarzeń edukacyjnych).

Publikacje na temat Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie ukazały się na łamach magazynu VIP nr 3 (58) – lipiec/wrzesień 2018, wielkopolskiego informatora związanego z obchodami Europejskich Dni Dziedzictwa oraz wydawnictwa „Zabytek Zadbany AD 2018”.

Nagrody i wyróżnienia

- Nagroda „Zabytek Zadbany 2018” w kategorii „Rewaloryzacja przestrzeni kulturowej i krajobrazu” za „konserwację i pielęgnację zieleni oraz prowadzoną z ogromną starannością i pieczołowitością kompleksową rewaloryzację założenia parkowego w Gołuchowie, utrwalającą historyczne wartości przestrzeni kulturowej i krajobrazu”. „Zabytek Zadbany” to ogólnopolski konkurs, którego celem jest promocja opieki nad zabytkami poprzez propagowanie najlepszych wzorów konserwacji, utrzymania i zagospodarowania zabytków; procedurę konkursu prowadzi Narodowy Instytut Dziedzictwa.
- Wyróżnienie dla Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie w uznaniu za zaangażowanie w organizację 26. edycji Europejskich Dni Dziedzictwa w Polsce. Wyróżnienie przyznane przez Narodowy Instytut Dziedzictwa.

- Nominacja dla Ośrodka Kultury Leśnej w programie społecznym „Mistrz Mowy Polskiej”, w kategorii „Kuznia Mistrzów Mowy Polskiej”. Działalnością edukacyjną w roku 2018 w OKL w Gołuchowie zajmowało się łącznie 27 pracowników Ośrodka wraz z 2 osobami zatrudnionymi sezonowo jako przewodnicy po wystawach.

Koszty edukacji leśnej społeczeństwa Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie w 2018 r.

Lp.	Źródło finansowania	Kwota
1.	Koszty własne	-
2.	Dotacja z funduszu leśnego	158 575,96
3.	Dotacja z budżetu Państwa	-
4.	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu	61 250,56
	Razem	219 826,52

Działalność edukacyjna i wydawnicza Ośrodka została dofinansowana w postaci dotacji z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu na dwa przedsięwzięcia:

- 1) „Edukacyjne wydawnictwa Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie upowszechniające ochronę przyrody, zachowania przyjazne środowisku oraz dziedzictwo przyrodniczo-kulturowe Wielkopolski”,
- 2) „Wydarzenia edukacyjne i konkursy Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie rozwijające wiedzę ekologiczną i przyrodniczą”.

6.4. Leśny Bank Genów Kostrzyca

Działalność edukacyjna prowadzona w Leśnym Banku Genów Kostrzyca ma na celu upowszechnianie wiedzy o środowisku leśnym i zrównoważonej gospodarce leśnej, podniesienie świadomości społecznej w zakresie racjonalnego i odpowiedzialnego korzystania z lasu oraz budowanie zaufania społecznego do działalności zawodowej leśników. Ważnym tematem edukacji jest działalność Leśnego Banku Genów Kostrzyca, jednostki organizacyjnej Lasów Państwowych powołanej do ochrony leśnych zasobów genowych.

W działalności edukacyjnej Leśnego Banku Genów wykorzystywane są: sala edukacyjna, arboretum z wytyczonymi trasami dydaktycznymi, hydrobotaniczna oczyszczalnia ścieków, a także laboratorium i chłodnia w gmachu głównym LBG. Edukacją zajmuje się jeden pracownik, w razie potrzeby wspierany przez pracowników z innych działów Leśnego Banku Genów.

W 2018 r. w edukacji przyrodniczej prowadzonej przez LBG Kostrzyca uczestniczyły 3404 osoby, głównie dzieci i młodzież szkolna, w tym grupy przedszkolne (8%), dzieci i młodzież ze szkół podstawowych i gimnazjum (52%), młodzież ze szkół średnich (3%). Wśród osób dorosłych odwiedzających LBG można wyróżnić: studentów (5%), grupy zawodowe (5%) i grupy zagraniczne (9%). Grupy rodzinne stanowią 18% wszystkich odwiedzających LBG – jest to znaczący wzrost w porównaniu z latami ubiegłymi.

Grupy wiekowe odwiedzające Leśny Bank Genów Kostrzyca oraz frekwencja w 2018 r.

Grupy wiekowe oraz frekwencja w 2018 r. w LBG Kostrzyca							
grupy przedszkolne	szkoły podstawowe i gimnazja	szkoły średnie	studenci	grupy zawodowe	grupy zagraniczne	grupy rodzinne	razem
268	1756	105	190	188	295	602	3404

W ramach działalności edukacyjnej Leśny Bank Genów Kostrzyca współpracuje z 32 szkołami z powiatu jeleniogórskiego.

Wśród różnorodnych form edukacji prowadzonej w 2018 r. przez Leśny Bank Genów można wyróżnić:

- 13 akcji edukacyjnych, takich jak „Zimowe życie lasu”, „Dokarmianie zwierzyny leśnej”, „Międzynarodowy Dzień Lasów”, „Międzynarodowy Dzień Ziemi”, „Zielnik z arboretum i plener malarski”, „Leśne arboretum”, „Świątowy Dzień Ochrony Środowiska”, „Święto Drzewa”, „Znaczenie pszczół w ekosystemie”, „Pomagamy pszczołom”, „Chrońmy las przed pożarem”, „Jesienne odkrywanie przyrody”, „Woda – znaczenie w ekosystemie lasu”, „Bogactwo drzew i krzewów”;
- zajęcia edukacyjne podczas 5 festynów, m.in. na pikniku „Dni Ochrony Środowiska” w Łazienkach Królewskich oraz podczas „Jesiennego Festynu Trójki” w Kowarach;
- projekt edukacyjny „Poznaj las z Leśnym Bankiem Genów Kostrzyca” dla uczniów 14 szkół podstawowych z powiatu jeleniogórskiego, dofinansowany ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu (wartość projektu: 17 734,07 zł, kwota dofinansowania: 14 195,00 zł);
- 3 konkursy wiedzy przyrodniczo-leśnej:
 - 1) „Las tętniący życiem” – konkurs skierowany do uczniów klas I–III szkół podstawowych,
 - 2) konkurs wiedzy przyrodniczej dla uczniów klas III gimnazjów,

3) „Lasy w Polsce. Charakterystyka” – konkurs skierowany do uczniów klas VII–VIII szkół podstawowych; konkurs fotograficzny „Jesienne skarby lasu” oraz 2 konkursy plastyczne: „I ja dbam o las” oraz „Zimowy las”;

- 6 wystaw prac plastycznych i fotograficznych, w tym wypożyczona wystawa „55 lat Karkonoskiego Parku Narodowego”.

Pracownicy LBG współpracują z licznymi partnerami krajowymi i zagranicznymi oraz z regionalnymi i krajowymi mediami. W roku 2018 ukazało się 6 artykułów prasowych i 17 materiałów filmowych poświęconych aktualnościom i wydarzeniom edukacyjno-promocyjnym. Pracownicy LBG wzięli udział w dwóch audycjach radiowych. Wydano publikację pt. „Wyniki wstępnych badań nad zmiennością genetyczną oraz zróżnicowaniem genetycznym między populacjami wiązu górskiego (*Ulmus glabra*. Huds.) w Polsce” – „Sylwan”, nr 9/2018.

Leśny Bank Genów Kostrzyca otrzymał medal im. Wiktora Godlewskiego za ochronę zasobów genowych drzew, krzewów i roślin oraz szczególnie cennych obiektów przyrodniczych środowiska leśnego Polski. Nagrodę wręczono 17 maja 2018 r. w Gminnym Ośrodku Kultury i Sportu w Bogutach-Piankach.

Leśny Bank Genów Kostrzyca jest również miejscem konferencji, praktyk studentów, szkoleń zawodowych i kursów specjalistycznych z zakresu genetyki, selekcji, nasiennictwa i szkółkarstwa leśnego dla leśników z całego kraju.

III.

Działalność edukacyjna leśnych kompleksów promocyjnych (LKP) w 2018 r.

2018

Leśne kompleksy promocyjne to duże, zwarte obszary lasu, wchodzące w skład jednego lub kilku nadleśnictw. Były tworzone w latach 1994–2011 na terenie całego kraju na mocy zarządzeń dyrektora generalnego Lasów Państwowych. Pokazują zmienność warunków siedliskowych, różnorodność składu gatunkowego lasu i wielość pełnionych przez niego funkcji. W ramach LKP leśnicy promują zrównoważoną gospodarkę leśną, wspierają badania naukowe i prowadzą edukację leśną społeczeństwa.

W skład leśnych kompleksów promocyjnych wchodzi od jednego do ośmiu nadleśnictw, a w kilku przypadkach w granicach LKP znalazły się również tereny instytucji naukowych, uczelni oraz lasy innej własności niż państwowej, na przykład lasy miejskie. Informacje zawarte w III rozdziale raportu odnoszą się do nadleśnictw Lasów Państwowych wchodzących w skład 25 leśnych kompleksów promocyjnych, według stanu na koniec 2018 r. Jest ich razem 74, co stanowi 17,2% wszystkich 430 nadleśnictw w Polsce.

Należy zaznaczyć, że działalność edukacyjna nadleśnictw LKP jest częścią działalności Lasów Państwowych, która już została opisana w rozdziale II. Jednak ze względu na szczególne znaczenie tych obszarów dla LP, także w prowadzeniu edukacji, dane z raportów leśnych kompleksów promocyjnych zostały wyróżnione w osobnym rozdziale.

1. Obiekty edukacji leśnej w leśnych kompleksach promocyjnych

Na terenie 25 leśnych kompleksów promocyjnych funkcjonują 34 ośrodki edukacji przyrodniczo-leśnej i 52 izby leśne. Jest 131 wiat edukacyjnych („zielonych klas”) i 245 leśnych ścieżek dydaktycznych (**tab. 7.1.**). To głównie obiekty wykorzystywane w działalności edukacyjnej Lasów Państwowych.

Z porównania danych (**tab. 1**) wynika, że nadleśnictwa LKP mają bogatszą infrastrukturę edukacyjną niż nadleśnictwa pozostałe. Dotyczy to zwłaszcza ośrodków edukacji, ale już w mniejszym stopniu izb leśnych, wiat edukacyjnych i ścieżek dydaktycznych. Jeśli natomiast chodzi o wykorzystywane w działalności edukacyjnej punkty i powierzchnie (np. szkółki leśne), jak również inne obiekty niezwiązane z gospodarką leśną, to ich rozmieszczenie można uznać za równomierne na terenie Lasów Państwowych, z wyjątkiem obiektów małej retencji, wybranych drzewostanów oraz ogrodów i parków dendrologicznych, które spotyka się w nadleśnictwach leśnych kompleksów promocyjnych wyraźnie częściej niż w nadleśnictwach poza LKP. Rodzaj i liczebność wszystkich obiektów edukacyjnych na terenie poszczególnych LKP w 2018 r. pokazano w **tab. 7.1.** i **7.2.**

2. Formy edukacji leśnej w leśnych kompleksach promocyjnych

W nadleśnictwach leśnych kompleksów promocyjnych realizowane są te same formy edukacji leśnej, co w całych Lasach Państwowych. Frekwencja ogółem oraz w poszczególnych

formach edukacji jest tu jednak znacznie wyższa. Średnia frekwencja ogółem na jedno nadleśnictwo w LKP wynosi 9583 osoby, natomiast w „statystycznym” nadleśnictwie w LP średnia frekwencja ogółem to 4350 osób, a w nadleśnictwie poza LKP – 3262 osoby.

Średnia liczba uczestników i średnia liczba form edukacji przypadające na jedno nadleśnictwo w 2018 r.

Nadleśnictwo (430 ogółem w LP)	Uczestnicy edukacji	Zajęcia terenowe	Zajęcia w izbie i ośrodku	Lekcje w szkole	Spotkania poza szkołą	Konkursy	Akcje	Wystawy
W LKP (74 nadleśnictwa)	9 583	64	50	16	12	5	9	4
Poza LKP (356 nadleśnictw)	3 262	22	11	11	3	2	6	1
Relacja 1:2	2,9	2,9	4,5	1,5	4	2,5	1,5	4

Nadleśnictwo promocyjne (wchodzące w skład LKP) było odwiedzane w 2018 r. średnio przez 9583 osoby – uczestników różnych form edukacji, podczas gdy w nadleśnictwie poza LKP frekwencja była prawie trzy razy mniejsza i wynosiła 3262 osoby. W tabeli porównano liczbę różnych form edukacji. W każdym przypadku nadleśnictwo LKP przeprowadziło więcej zajęć – od 1,5 razy (lekcje w szkole) do nawet 4,5 razy więcej (zajęcia w izbie i ośrodku) – niż nadleśnictwo spoza LKP. Frekwencję ogólną uczestników wszystkich form edukacji w 25 leśnych kompleksach promocyjnych pokazano na **wykreście 9**. Z leśnych kompleksów promocyjnych najliczniej były odwiedzane w 2018 r.: „Puszcze Szczecińskie”, „Lasy Beskidu Śląskiego”, „Puszcza Niepołomska” oraz „Sudety Zachodnie”.

Aktywność edukacyjna nadleśnictw w poszczególnych leśnych kompleksach promocyjnych jest zróżnicowana i zależy od wielu czynników. Ma na to wpływ m.in. infrastruktura edukacyjna, zatrudnienie na etatach edukacyjnych, nakłady na edukację, położenie na mapie Polski, rok utworzenia LKP (doświadczenie pracowników, programy edukacyjne, współpraca itp.). Dane dotyczące poszczególnych form edu-

kacji w 25 leśnych kompleksach promocyjnych zamieszczono w **tab. 8.1.** i **8.2.**

W 2018 r. najwięcej zajęć terenowych (**wykreś 10**) przeprowadzono w LKP „Lasy Oliwsko-Darżlubskie” – średnio 197 na jedno nadleśnictwo, „Lasy Janowskie” – średnio 150 zajęć, „Puszcze Szczecińskie” – średnio 137 zajęć, „Bory Lubuskie” – 127 zajęć oraz „Lasy Warszawskie” – średnio 118 zajęć.

Najwięcej zajęć w izbach leśnych i w pomieszczeniach ośrodka edukacji nadleśnictw (zajęć na jeden obiekt) odbyło się w LKP „Puszcze Szczecińskie” – 199, LKP „Lasy Doliny Baryczy” – 173, LKP „Lasy Gostynińsko-Włocławskie” – 150 oraz „Puszcza Niepołomska” – 145 (**tab. 8.1.**). Szkoły najczęściej odwiedzali leśnicy z nadleśnictw LKP „Lasy Olsztyńskie” – 64 przeprowadzone lekcje na jedno nadleśnictwo, LKP „Lasy Elbląsko-Żuławskie” – 42 lekcje oraz LKP „Lasy Rychtańskie” – 39 lekcji (**wykreś 11**). LKP „Lasy Warszawskie” wyróżnił się natomiast w roku 2018 liczbą spotkań przeprowadzonych poza szkołą – odbyły się tam aż 124 takie spotkania (**tab. 8.1.**).

Leśne konkursy, organizowane przez nadleśnictwa w 2018 r., cieszyły się największą frekwencją w LKP „Puszcza Świętokrzyska” –

546 uczestników oraz w LKP „Lasy Olsztyńskie” – 522 uczestników średnio w jednym konkursie.

Dużą aktywność w organizowaniu akcji i imprez edukacyjnych wykazały nadleśnictwa należące do LKP „Lasy Warszawskie” – 99 akcji oraz LKP „Lasy Mazurskie” – 72 akcje. Najwyższą natomiast frekwencję odnotowano w akcjach organizowanych na terenie LKP „Sudety Zachodnie” i LKP „Lasy Elbląsko-Żuławskie”.

W przygotowaniu wystaw edukacyjnych wyróżniły się nadleśnictwa LKP „Puszcza Notecka” – 185 wystaw w ciągu roku, największą liczbę odwiedzających jedną wystawę odnotowano w LKP „Lasy Olsztyńskie” – 5 tys. osób oraz w LKP „Lasy Doliny Baryczy” – 2020 osób (tab. 8.2.).

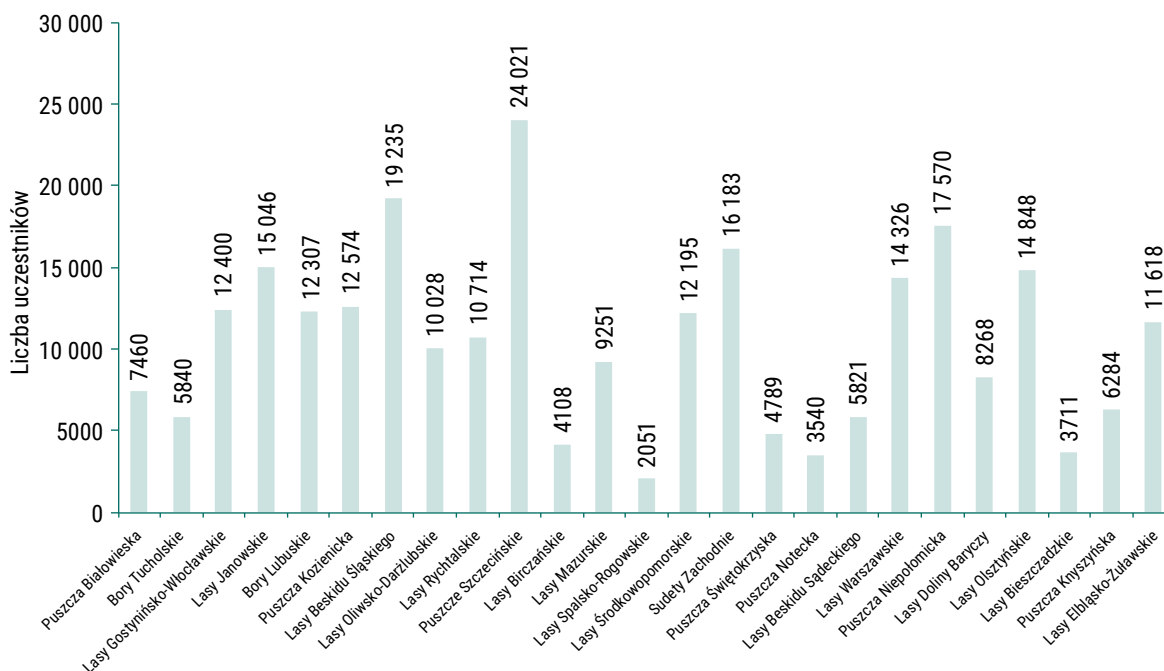
3. Współpraca i kadra nadleśnictw LKP w edukacji leśnej społeczeństwa

Nadleśnictwa leśnych kompleksów promocyjnych, podobnie jak wszystkie nadleśnictwa

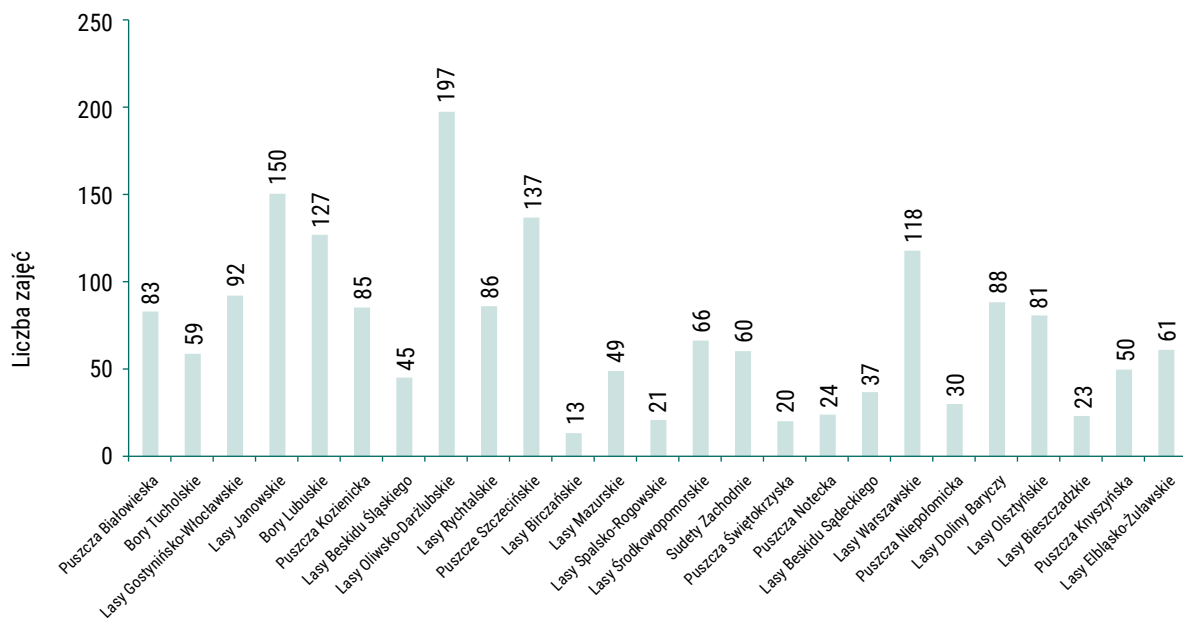
w Lasach Państwowych, współpracują najczęściej ze szkołami. Jedno nadleśnictwo promocyjne współpracuje średnio z 48 szkołami, przy czym najwięcej takich szkół wykazano w LKP „Lasy Olsztyńskie” – 870 (tab. 9).

Zaangażowanie leśników nadleśnictw LKP w edukację społeczeństwa wynosi średnio 25 pracowników na jedno nadleśnictwo; są to o cztery osoby więcej niż w nadleśnictwach poza LKP. Ponadto w LKP skupione są niemal wszystkie etaty edukacyjne w Lasach Państwowych, kiedy to pracownik (na ogół specjalista ds. edukacji lub kierownik ośrodka) poświęca na działalność edukacyjną powyżej 70% swego czasu pracy.

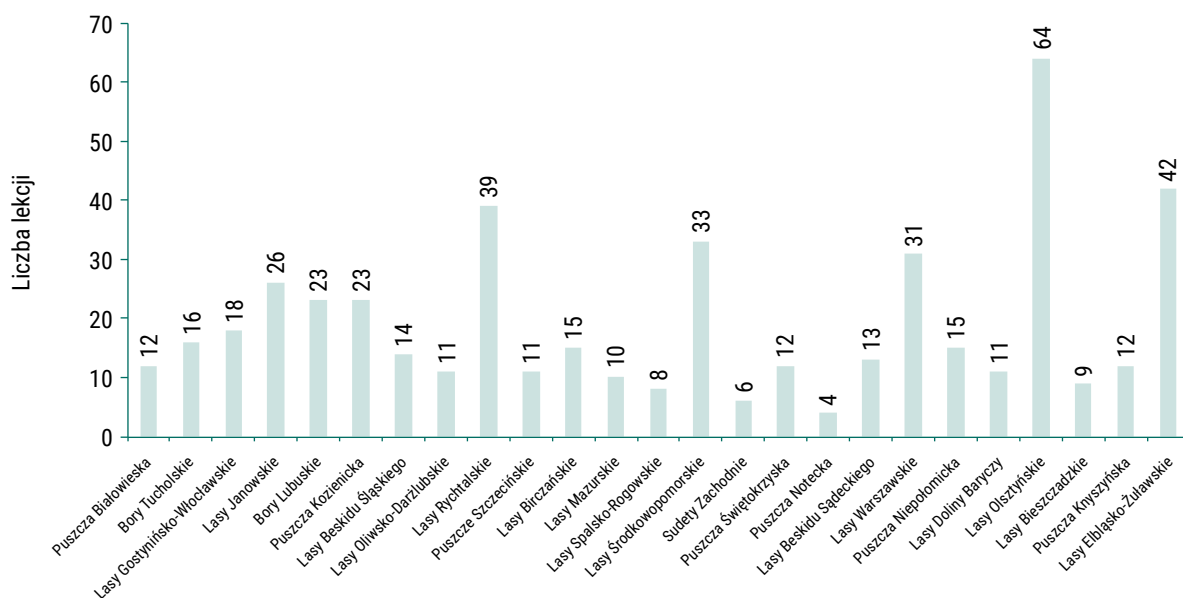
W nadleśnictwach poszczególnych leśnych kompleksów promocyjnych różnie kształtuje się liczebne zaangażowanie pracowników w obsługę edukacyjną osób odwiedzających teren nadleśnictwa. Najwięcej pracowników zajmowało się edukacją społeczeństwa w nadleśnictwach LKP „Lasy Birczańskie” – 35 osób oraz LKP „Lasy Olsztyńskie” i „Lasy Warszawskie” – średnio po 34 osoby w jednym nadleśnictwie (wykres 12).

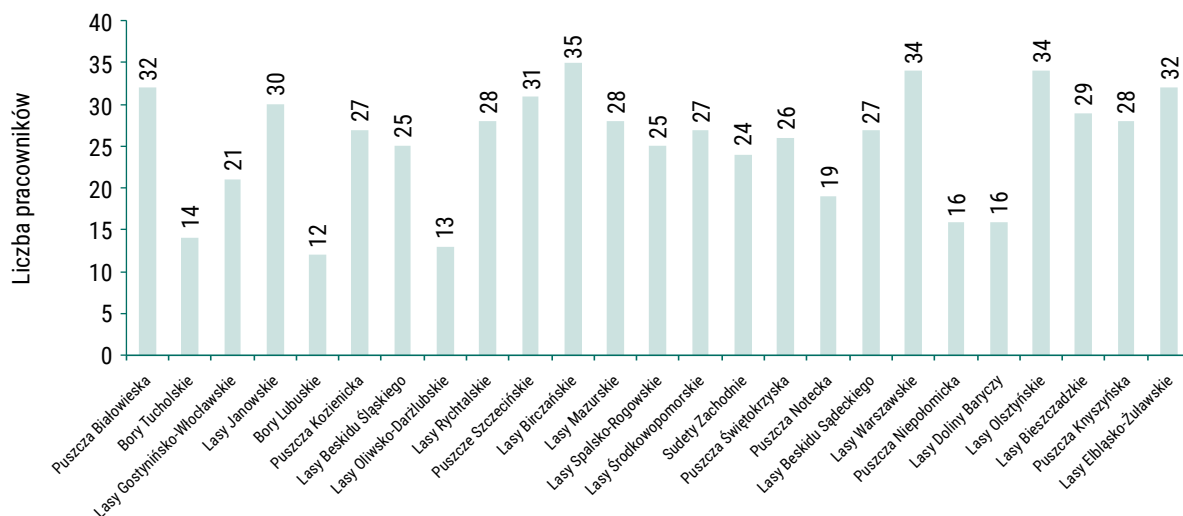
Wykres 9. Frekwencja ogólna uczestników różnych form edukacji na jedno nadleśnictwo LKP w 2018 r.

Wykres 10. Liczba zajęć terenowych przypadających na jedno nadleśnictwo LKP w 2018 r.

Wykres 11. Lekcje w szkole przeprowadzone przez pracowników jednego nadleśnictwa LKP w 2018 r.

Wykres 12. Pracownicy nadleśnictw leśnych kompleksów promocyjnych angażujący się w działalność edukacyjną w 2018 r. (wartość średnia na jedno nadleśnictwo)

IV.

Finansowanie edukacji leśnej w 2018 r.

2018

Z puli środków wydatkowanych na działalność edukacyjną Lasów Państwowych w 2018 r. finansowano przede wszystkim:

- 1) tworzenie, utrzymanie i wyposażenie ośrodków edukacji w leśnych kompleksach promocyjnych, izb leśnych, ścieżek dydaktycznych i innych obiektów edukacji;
- 2) zakup nagród dla uczestników konkursów oraz materiałów i środków dydaktycznych do prowadzenia edukacji leśnej, w tym tablic, publikacji, sprzętu do obserwacji przyrody, sprzętu audiowizualnego;
- 3) przygotowanie i druk własnych wydawnictw edukacyjnych – folderów, przewodników i map.

1. Wydatki Lasów Państwowych na edukację leśną społeczeństwa

Suma wydatków na działalność edukacyjną Lasów Państwowych w 2018 r. wyniosła ponad 31,4 mln zł (**tab. 10**). Głównym źródłem finansowania edukacji leśnej społeczeństwa były środki własne Lasów Państwowych: wydatki nadleśnictw i dotacje z funduszu leśnego (ok. 94%). Wsparcie na cele edukacyjne Lasy Państwowe otrzymały z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (3,3%), wojewódzkich funduszy ochrony środowiska (2,42%) i z innych źródeł (0,58%).

W 2018 r. wydatki jednego nadleśnictwa na działalność edukacyjną wyniosły średnio 73,1 tys. zł (w tym środki własne – średnio

67,2 tys. zł). Wydatki te są jednak dość zróżnicowane na terenie kraju i wynoszą średnio od 15,0 tys. zł (w tym środki własne – 12,8 tys. zł) na jedno nadleśnictwo w RDLP Szczecinek do 190,3 tys. zł (w tym środki własne – 153,7 tys. zł) w RDLP Warszawa (**tab. 10** i **wykres 13**). Na uwagę zasługuje znaczący udział środków zewnętrznych w finansowaniu działalności edukacyjnej nadleśnictw regionalnych dyrekcji w Pile, Poznaniu, Szczecinie, Wrocławiu i Katowicach.

2. Wydatki leśnych kompleksów promocyjnych na edukację leśną społeczeństwa

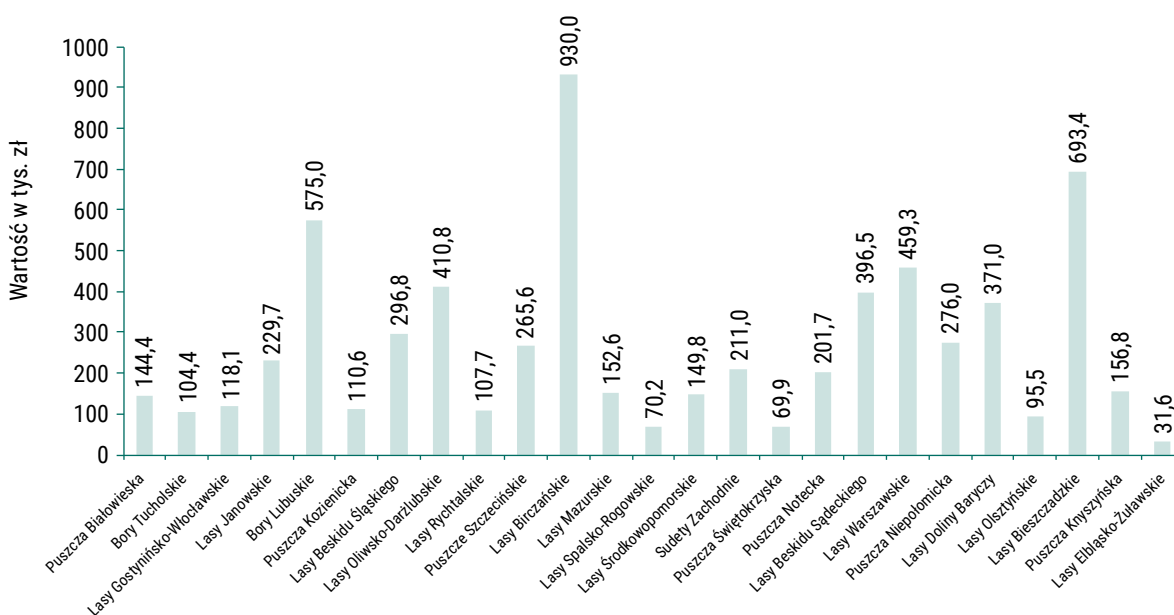
Wydatki na działalność edukacyjną 74 nadleśnictw wchodzących w skład 25 leśnych kompleksów promocyjnych wyniosły w 2018 r. 17 476,7 tys. zł (**tab. 11**). Stanowią one 55,6% wszystkich wydatków poniesionych na tę sferę działalności w Lasach Państwowych. Źródła finansowania edukacji w leśnych kompleksach promocyjnych i ich struktura nie różnią się zasadniczo od obrazu całych Lasów Państwowych. Istotna różnica dotyczy natomiast wysokości wydatków w przeliczeniu na jedno nadleśnictwo. W leśnych kompleksach promocyjnych średnie wydatki jednego nadleśnictwa mieszczą się w granicach od 31,6 tys. zł (w tym środki własne – 11,6 tys. zł) w LKP „Lasy Elbląsko-Żuławskie” do 930,0 tys. zł (w tym środki własne – 780,0 tys. zł) w LKP „Lasy Birczańskie” (**wykres 14**).

Średnie wydatki jednego nadleśnictwa LKP w kraju wyniosły 236,2 tys. zł, natomiast nadleśnictwa spoza LKP – 39,14 tys. zł. Na powyższe koszty działalności edukacyjnej nadleśnictw promocyjnych składają się m.in. duże jednorazowe inwestycje w dziedzinie

edukacji, promocji i w turystyce, koszty remontów, utrzymania i funkcjonowania ośrodków edukacji i izb leśnych, bogata oferta oraz duża frekwencja uczestników edukacji w porównaniu z nadleśnictwami spoza leśnych kompleksów promocyjnych.

Wykres 13. Koszty własne nadleśnictw na działalność edukacyjną w 2018 r. (średnio na jedno nadleśnictwo wg RDLP)

Wykres 14. Wydatki ogółem nadleśnictw LKP na działalność edukacyjną w 2018 r. (średnio na jedno nadleśnictwo)

V. Podsumowanie

2018

1. Edukacja leśna społeczeństwa jest jednym z ważnych zadań realizowanych przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe. Zarządzenie nr 57 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z 9 maja 2003 r. wprowadziło obowiązek planowania i sprawozdawczości w tym zakresie. Niniejszy raport (za 2018 r.) jest posumowaniem 15. roku planowej działalności edukacyjnej Lasów Państwowych.

2. W edukacji leśnej społeczeństwa Lasy Państwowe wykorzystują blisko 6,9 tys. różnych obiektów własnych. Są to ośrodki edukacji (58), izby leśne (276), wiaty edukacyjne (590) i najbardziej popularne – leśne ścieżki edukacyjne (1018). Edukacji służy też ponad 1,9 tys. obiektów związanych z gospodarką leśną (szkółki leśne, wybrane drzewostany, obiekty małej retencji) i ponad 2,8 tys. obiektów niezwiązanych z gospodarką (rezerваты przyrody, obiekty kulturowe i inne). W 2018 r., częściej niż w latach poprzednich, edukacja była prowadzona w lasach, wykorzystywano też obiekty kultury i tradycji (w roku 2015 – 517 obiektów kultury i tradycji, w 2016 – 563, w 2017 – 602, w 2018 – 608).

3. W 2018 r. działalność edukacyjna w Lasach Państwowych przybierała różne formy. Według danych z 17 regionalnych dyrekcji, leśnicy przeprowadzili ponad 31 tys. różnych zajęć edukacyjnych, w których wzięło udział blisko 1,9 mln uczestników (bez festynów i targów). Wśród różnych grup odbiorców edukacji leśnej zdecydowanie najwięcej było dzieci i młodzieży

ze szkół podstawowych (37,86%). Uczestnicy edukacji najczęściej korzystali z akcji i imprez edukacyjnych (29,46%) oraz z zajęć terenowych i wycieczek z przewodnikiem (25,34%). W stosunku do lat poprzednich ogólna frekwencja w roku 2018 nieznacznie spadła (w 2015 r. – 2 170 810 osób, w 2016 r. – 2 145 278, w 2017 r. – 2 337 597, w 2018 r. – 1 870 397 osób).

4. Sumaryczna frekwencja uczestników różnych form edukacji przyrodniczo-leśnej, prowadzonej w 2018 r. przez jednostki organizacyjne Lasów Państwowych, zamknęła się liczbą 2 032 599 osób. Na ten wynik złożyła się działalność edukacyjna 430 nadleśnictw oraz biur regionalnych dyrekcji LP (frekwencja – 1 870 397 osób), Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie (158 798 osób) i Leśnego Banku Genów Kostrzyca (3404 osoby). W innych, na ogół nierejestrowanych formach działalności edukacyjnej jednostek Lasów Państwowych (np. stoiska edukacyjne na festynach, targach i festiwalach nauki) uczestniczyło szacunkowo blisko 1,5 mln osób. Do wymienionych odbiorców oferty edukacyjnej Lasów Państwowych dochodzi trudna do oszacowania, lecz bardzo liczna grupa widzów programów telewizyjnych, słuchaczy audycji radiowych i czytelników artykułów prasowych o tematyce leśnej oraz internautów korzystających z materiałów oraz różnych form edukacji stosowanych na stronach internetowych jednostek Lasów Państwowych.

5. W działalności edukacyjnej Lasów Państwowych podstawową rolę odgrywa współpraca

z placówkami oświatowymi. W 2018 r. nadleśnictwa współpracowały w całym kraju z ponad 8,6 tys. szkół (w 2017 r. – 8,4 tys.), podejmując blisko 10 tys. (w 2017 r. – 9,7 tys.) wspólnych przedsięwzięć (lekcji, zajęć i akcji edukacyjnych, konkursów itp.). Średnio każde nadleśnictwo w kraju współpracowało z 20 szkołami, przy czym najwięcej szkół ma bliski kontakt z nadleśnictwami zlokalizowanymi przy dużych aglomeracjach miejskich. Duże znaczenie w popularyzacji działalności edukacyjnej Lasów Państwowych mają media: prasa, radio i telewizja. Wspólne przedsięwzięcia z mediami w roku 2018 to ponad 2 tys. artykułów prasowych, audycji radiowych i programów telewizyjnych.

6. Dobrze widoczna obecność Lasów Państwowych w nieformalnej edukacji przyrodniczej i ekologicznej społeczeństwa jest możliwa dzięki powszechnemu zaangażowaniu leśników w tę działalność. W 2018 r. 9,2 tys. leśników poświęciło część swojego czasu pracy na działalność edukacyjną. Najliczniejszą grupą edukatorów byli w 2018 r. leśniczowie i podleśniczowie (blisko 5 tys. osób) oraz specjaliści i referenci (ok. 1,7 tys. osób).

7. Oprócz leśników z nadleśnictw i z regionalnych dyrekcji LP działalnością edukacyjną zajmują się także pracownicy Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie i Leśnego Banku Genów Kostrzyca.

8. Zadania edukacyjne w skali krajowej podejmuje Centrum Informacyjne Lasów Państwowych. Do zadań Centrum należy m.in. koordynowanie i wspieranie działań edukacyjnych podejmowanych przez jednostki LP. Istotną rolę pełni także zarządzanie witryną internetową Lasów Państwowych, prowadzenie działalności wydawniczej, szeroka aktywność medialna, w tym także w mediach społecznościowych (Facebook, Instagram, You Tube).

Liczba fanów głównego profilu Lasów Państwowych na FB w grudniu 2018 r. osiągnęła

pułap 70 120 osób. W porównaniu z 2017 r. przybyło ponad 15 tys. osób „lubiących” profil LP. Miesięczny zasięg wszystkich fanpage’ów prowadzonych przez Lasy Państwowe osiągnął 4,5 mln odbiorców.

Swoje profile na FB w 2018 r. prowadziło aktywnie także ok. 230 jednostek LP. Odnotowano tu tendencję wzrostową – systematycznie przybywa nowych fanpage’ów (w roku 2017 było ich 209).

Według stanu na ostatni dzień 2018 r. profil LP na Instagramie obserwowano 13 500 osób (w 2017 r. – 7,5 tys.).

9. Szczególny udział w działalności edukacyjnej Lasów Państwowych mają 74 nadleśnictwa wchodzące w skład 25 leśnych kompleksów promocyjnych.

- Nadleśnictwa leśnych kompleksów promocyjnych mają bogatszą infrastrukturę edukacyjną niż nadleśnictwa spoza LKP. Dotyczy to zwłaszcza ośrodków edukacji, obiektów małej retencji, wybranych drzewostanów oraz ogrodów i parków dendrologicznych.
- Frekwencja ogółem oraz w poszczególnych formach edukacji jest znacznie wyższa niż w nadleśnictwach poza LKP. Średnia frekwencja ogółem na jedno nadleśnictwo w LKP wynosiła w 2018 r. 9583 osób, natomiast w „statystycznym” nadleśnictwie – 4350 osób, a w nadleśnictwie spoza LKP – 3262 osoby. Przełożyło się to na odpowiednio większą liczbę zrealizowanych form edukacji. W każdym przypadku nadleśnictwo LKP przeprowadziło tych form więcej – od 1,5 (lekcje w szkole) do nawet 4,5 razy więcej (zajęcia w izbie i ośrodku) – niż nadleśnictwo spoza LKP.
- W edukację leśną społeczeństwa w nadleśnictwach LKP angażuje się większa liczba pracowników (średnio 25) niż w nadleśnictwach spoza LKP (średnio 21). Jednak „etaty edukacyjne” w Lasach Państwowych (ponad 70% czasu pracy w edukacji) występują

głównie w leśnych kompleksach promocyjnych i najczęściej są przypisane do ośrodków edukacji leśnej.

10. Suma wydatków na działalność edukacyjną Lasów Państwowych w 2018 r. wyniosła ponad 31,4 mln zł. Głównym źródłem finansowania edukacji leśnej społeczeństwa były środki własne Lasów Państwowych: wydatki nadleśnictw i dotacje z funduszu leśnego (ok. 94%). Wsparcie na cele edukacyjne Lasy Państwowe otrzymały z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (3,3%), wojewódzkich funduszy ochrony środowiska (2,42%) i z innych źródeł (0,58%). Średnie wydatki jednego nadleśnictwa LKP w kraju wyniosły 236,2 tys. zł, natomiast nadleśnictwa spoza LKP – 39,14 tys. zł. Na powyższe koszty działalności edukacyjnej nadleśnictw promocyjnych składają się m.in. duże jednorazowe inwestycje, koszty remontów, utrzymania infrastruktury, bogatej oferty oraz duża frekwencja uczestników edukacji w porównaniu z nadleśnictwami spoza LKP.

11. Edukacja, także edukacja leśna, ulega ciągłym zmianom; pojawiają się nowe metody

i techniki, nowe zapisy w podstawach programowych polskiego systemu oświaty, a także nowe trendy i wyzwania w edukacji. Istotnym wydarzeniem w 2018 r. było także podpisanie przez dyrektora generalnego Lasów Państwowych nowego zarządzenia w sprawie leśnych kompleksów promocyjnych, w którym wśród zadań dla nadleśnictw objętych programem LKP wymieniono m.in. działalność w zakresie „pełnienia wiodącej roli w prowadzeniu przez Lasy Państwowe edukacji dla zrównoważonego rozwoju, w szczególności edukacji leśnej”. Należy podkreślić, że leśni edukatorzy podążają za tymi wyzwaniami, a do programów edukacyjnych jednostek, także poza leśnymi kompleksami promocyjnymi, coraz częściej włączane są tematy związane z edukacją dla zrównoważonego rozwoju. Jest to możliwe dzięki podnoszeniu kompetencji edukatorów leśnych podczas corocznych szkoleń, warsztatów i konferencji, koordynowanych przez Wydział Społecznych Funkcji Lasu Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, a także dzięki działalności w zakresie edukacji leśnej, w tym wydawniczej Centrum Informacyjnego Lasów Państwowych.

VI. Tabele

2018

Tabela 1. Obiekty Lasów Państwowych wykorzystywane w edukacji leśnej społeczeństwa na terenie kraju i leśnych kompleksów promocyjnych w 2018 r.

Lp.	Obiekt	Ogółem na terenie LP	Na terenie LKP	Udział % obiektów LKP ³
1.	Ośrodek edukacji leśnej	58	34	58,6
2.	Izba edukacji leśnej	276	52	18,8
3.	Leśna wiata edukacyjna (= zielona klasa)	590	131	22,2
4.	Leśna ścieżka edukacyjna (= dydaktyczna)	1018	245	24,1
5.	Punkt (powierzchnia) edukacji leśnej ¹	razem: 1920 w tym:	razem: 499 w tym:	26,0
	a) szkołka leśna	327	49	15,0
	b) drzewostan (np. nasienny, ochronny)	661	223	33,7
	c) obiekt małej retencji	449	119	26,5
	d) inny	483	108	22,4
6.	Inne obiekty ²	razem: 2883 w tym:	razem: 565 w tym:	19,6
	a) rezerwat przyrody	700	146	20,9
	b) ogród, park dendrologiczny	132	45	34,1
	c) obiekty kultury, tradycji	608	105	17,3
	d) inny	1443	269	18,6

¹ Punkt (powierzchnia) edukacji leśnej – to oznakowany obiekt związany z gospodarką leśną, a jednocześnie stale lub okresowo wykorzystywany w edukacji leśnej, np. szkołka leśna, wyluszcarnia nasion, drzewostan zachowawczy i nasienny.

² Inne obiekty (wykorzystywane w działalności edukacyjnej nadleśnictwa) – to oznakowane obiekty, które nie są związane bezpośrednio z gospodarką leśną, np. rezerваты przyrody, parki i ogrody dendrologiczne, zagrody dla zwierząt, obiekty kultury, tradycji, pamięci historycznej.

³ Udział procentowy obiektów LKP w ogólnej liczbie obiektów edukacyjnych w Lasach Państwowych. W skład 25 LKP wchodzi łącznie 74 nadleśnictwa, czyli 17,2% ogółu (430) nadleśnictw w Lasach Państwowych. Stąd można uznać, że udział danego rodzaju obiektów, zbliżony do 17%, wskazuje na równomierne ich rozmieszczenie na terenie LP.

Tabela 2. Obiekty Lasów Państwowych wykorzystywane w edukacji leśnej społeczeństwa w 2018 r. (według RDLP)

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych	Liczba nadleśnictw	Ośrodek edukacji	Izba edukacji leśnej	Leśna wiata edukacyjna	Ścieżka edukacyjna	PUNKT edukacji leśnej ¹ , w tym:		INNE obiekty edukacyjne ² , w tym:						
						ogółem	szkółka leśna	drzewostan	obiekt małej retencji	inne	ogółem	rezerwat przyrody	ogród, park dendrolog.	obiekty kultury
Białystok	31	7	16	39	89	112	24	44	22	96	39	8	18	31
Gdańsk	15	1	10	24	45	44	10	13	3	159	35	11	35	78
Katowice	38	6	31	58	107	133	24	40	32	414	80	18	45	271
Kraków	16	2	8	37	46	123	17	59	32	110	43	0	35	32
Krosno	26	4	20	38	91	137	16	56	46	235	55	10	91	79
Lublin	25	1	20	25	63	81	23	21	15	175	43	6	36	90
Łódź	19	0	14	29	62	105	19	47	19	158	38	4	36	80
Olsztyn	33	4	19	53	65	135	23	59	22	191	37	9	36	109
Piła	20	4	9	23	33	108	11	57	10	105	25	6	23	51
Poznań	25	9	19	42	65	159	23	39	61	374	51	6	102	215
Radom	23	3	13	25	38	85	18	42	13	212	44	4	15	149
Szczecin	35	1	21	28	45	160	25	33	46	174	39	10	24	101
Szczecinek	30	4	19	38	66	147	21	50	29	87	31	6	5	45
Toruń	27	3	21	41	44	114	25	21	16	121	42	12	33	34
Warszawa	14	3	13	30	25	47	11	11	4	70	29	5	17	19
Wrocław	33	5	15	44	99	156	25	51	57	120	47	11	45	17
Zielona Góra	20	1	8	16	35	74	12	18	22	82	22	6	12	42
Razem	430	58	276	590	1018	1920	327	661	449	2883	700	132	608	1443

¹ Punkt (powierzchnia) edukacji leśnej – to oznakowany obiekt związany z gospodarką leśną, a jednocześnie stale lub okresowo wykorzystywany w edukacji leśnej, np. szkółka leśna, drzewostan zachowawczy i nasienny.

² Inne obiekty (wykorzystywane w działalności edukacyjnej nadleśnictwa) – to oznakowane obiekty, które nie są związane bezpośrednio z gospodarką leśną, np. rezerwat przyrody, parki i ogrody dendrologiczne.

Tabela 3. Formy edukacji leśnej realizowane przez Lasy Państwowe i frekwencja w 2018 r. (ogółem; według RDLP)

Forma edukacji	Ogółem			W tym:					
	liczba zajęć	liczba uczestników	udział % uczestników	dzieci przedszkolne 3-6 lat	dzieci szkół podstawowych 7-12 lat	młodzież gimnazjalna 13-15 lat	młodzież ponadgimnazjalna 16-19 lat	studenci i dorośli powyżej 19 lat	
Zajęcia terenowe i wycieczki z przewodnikiem	12 408	473 962	25,34	125 649	205 397	39 982	26 700	76 234	
Zajęcia w izbie edukacji leśnej	8 221	284 684	15,22	64 439	116 892	31 949	20 289	51 115	
Spotkania z leśnikiem (lekcje) w szkołach	5 025	234 367	12,53	99 156	97 851	17 257	6 911	13 192	
Spotkania edukacyjne z leśnikiem poza szkołą (w Domu Kultury, Muzeum, Urzędzie Gminy itp.)	1 902	74 830	4,00	9 935	22 825	7 085	5 497	29 488	
Konkursy leśne (wiedzy, plastyczne, literackie itp.)	1 016	130 269	6,96	32 983	66 086	14 407	6 184	10 609	
Akcje, imprezy edukacyjne	2 697	550 983	29,46	71 736	163 901	76 688	55 789	182 869	
Wystawy edukacyjne	606	121 302	6,49	21 777	35 241	14 304	11 997	37 983	
Razem	31 875	1 870 397	100,00	425 675	708 193	201 672	133 367	401 490	
Udział % grup wiekowych	X	100,00		22,76	37,86	10,78	7,13	21,47	
Inne, np. festyny, targi itp. ¹	X			X	X	X	X	X	

¹ Dane szacunkowe.

Tabela 4.1. Formy edukacji leśnej zrealizowane przez Lasy Państwowe w 2018 r. – ZAJĘCIA TERENOWE, ZAJĘCIA W IZBIE EDUKACYJNEJ, LEKCJE W SZKOLE (według RDLP) (część pierwsza tabeli)

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych	Liczba nadleśnictw	ZAJĘCIA TERENOWE					ZAJĘCIA W IZBIE EDUKACYJNEJ					LEKCJE W SZKOLE				
		liczba zajęć ogółem	liczba uczest. ogółem	liczba zajęć w 1 nadl.	średnia ¹ frekwencja na 1 zajęc.	liczba ¹ uczest. na 1 nadl.	liczba zajęć ogółem	liczba izb i ośrodków	liczba zajęć w 1 izbie	liczba ¹ uczest. na 1 izbę	liczba lekcji ogółem	liczba uczest. ogółem	liczba lekcji w 1 nadl.	liczba ¹ uczest. na 1 nadl.		
Białystok	31	811	27 340	26	34	882	423	12 129	23	18	527	316	13 687	10	442	
Gdańsk	15	895	30 318	60	34	2 021	159	4 789	11	14	435	231	9 451	15	630	
Katowice	38	1 194	48 677	31	41	1 281	1 552	54 977	37	42	1 486	555	29 484	15	776	
Kraków	16	385	15 723	24	41	983	297	9 774	10	30	977	182	10 710	11	669	
Krosno	26	469	15 740	18	34	605	580	20 575	24	24	857	211	8 252	8	317	
Lublin	25	529	17 231	21	33	689	346	10 275	21	16	489	288	12 842	12	514	
Łódź	19	544	21 273	29	39	1 120	383	14 068	14	27	1 005	217	11 347	11	597	
Olsztyn	33	913	37 776	28	41	1 145	184	7 197	23	8	313	504	23 274	15	705	
Piła	20	527	16 282	26	31	814	386	11 502	13	30	885	258	7 373	13	369	
Poznań	25	1 403	57 458	56	41	2 298	719	23 862	28	26	852	391	19 857	16	794	
Radom	23	685	28 914	30	42	1 257	303	11 966	16	19	748	216	9 724	9	423	
Szczecin	35	934	38 283	27	41	1 094	614	24 791	22	28	1 127	299	12 403	9	354	
Szczecinek ²	30	198	5 360	7	27	179	94	4 042	23	4	176	98	3 759	3	125	
Toruń	27	1 074	41 534	40	39	1 538	631	28 813	24	26	1 201	376	17 623	14	653	
Warszawa	14	716	25 492	51	36	1 821	573	19 879	16	36	1 242	280	16 330	20	1 166	
Wrocław	33	721	30 206	22	42	915	800	22 594	20	40	1 130	404	18 338	12	556	
Zielona Góra	20	410	16 355	21	40	818	119	3 451	9	13	383	199	9 913	10	496	
Razem	430	12 408	473 962	X	X	X	8 163	284 684	334	X	X	5 025	234 367	X	X	
Średnia ¹	25	730	27 880	29	38	1 102	480	16 746	20	24	814	296	13 786	12	545	

¹ W zaokrągleniu do jednostki.

² Dane z LKP „Lasy Środkowopomorskie”.

Tabela 4.2. Formy edukacji leśnej zrealizowane przez Lasy Państwowe w 2018 r. – SPOTKANIA EDUKACYJNE, KONKURSY LEŚNE (część druga tabeli)

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych	Liczba nadleśnictw	SPOTKANIA EDUKACYJNE POZA SZKOŁĄ				KONKURSY LEŚNE (wiedzy, plastyczne itp.)				
		liczba spotkań edukacyjnych ogółem	liczba uczestników ogółem	liczba ¹ spotkań na 1 nadl.	średnia ¹ frekwencja na 1 spotkaniu	liczba ¹ uczestników na 1 nadl.	liczba uczestników ogółem	liczba ¹ konkursów na 1 nadl.	liczba ¹ uczestników konkursów na 1 nadl.	liczba ¹ uczestników w 1 konkursie
Białystok	31	103	4 401	3	43	142	80	3	370	143
Gdańsk	15	56	3 519	4	63	235	37	2	215	87
Katowice	38	164	9 955	4	61	262	103	3	1 021	377
Kraków	16	30	1 500	2	50	94	33	2	265	128
Krosno	26	73	2 626	3	36	101	151	6	389	67
Lublin	25	65	2 927	3	45	117	49	2	132	67
Łódź	19	43	2 136	2	50	112	38	2	195	97
Olsztyn	33	143	10 185	4	71	309	63	2	226	119
Piła	20	29	2 148	1	74	107	33	2	89	54
Poznań	25	79	4 120	3	52	165	72	3	259	90
Radom	23	58	3 121	3	54	136	41	2	510	286
Szczecin	35	147	5 568	4	38	159	88	3	190	76
Szczecinek ²	30	26	551	1	21	18	28	1	70	75
Toruń	27	137	5 725	5	42	212	60	2	188	85
Warszawa	14	528	6 826	38	13	488	34	2	334	138
Wrocław	33	139	6 080	4	44	184	64	2	123	63
Zielona Góra	20	82	3 442	4	42	172	42	2	271	129
Razem	430	1 902	74 830	X	X	X	1 016	X	X	X
Średnia ¹	25	112	4 402	4	39	174	60	2	303	128

¹ W zaokrągleniu do jednostki.

² Dane z LKP „Lasy Środkowopomorskie”.

Tabela 4.3. Formy edukacji leśnej zrealizowane przez Lasy Państwowe w 2018 r. – AKCJE EDUKACYJNE, WYSTAWY EDUKACYJNE, OGÓŁEM I FESTYNY (część trzecia tabeli)

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych	Liczba nadleśnictw	AKCJE EDUKACYJNE				AKCJE EDUKACYJNE			WYSTAWY EDUKACYJNE			Rejestrowane formy edukacji łącznie	inne, np. FESTYNY, TARGI ²
		liczba akcji ogółem	liczba uczestników ogółem	liczba akcji na 1 nadl.	liczba ¹ uczestników (frekwencja) w jednej akcji	liczba wystaw edukacyjnych ogółem	liczba odwiedzających ogółem	liczba ¹ odwiedzających 1 wystawę	liczba wystaw edukacyjnych ogółem	liczba odwiedzających ogółem	frekwencja ogółem		
Białystok	31	233	41 275	8	177	12	4 660	388	114 968	127 374			
Gdańsk	15	129	34 363	9	266	3	1 708	569	87 377	20 710			
Katowice	38	228	52 963	6	232	139	17 252	124	252 097	130 655			
Kraków	16	83	17 830	5	215	12	3 220	268	62 992	71 030			
Krosno	26	150	29 565	6	197	11	2 693	245	89 564	151 840			
Lublin	25	141	21 150	6	150	9	3 522	391	71 243	30 070			
Łódź	19	72	7 830	4	109	4	325	81	60 683	77 000			
Olsztyn	33	168	56 304	5	335	31	18 336	591	160 542	107 130			
Piła	20	112	15 990	6	143	182	12 265	67	67 349	26 133			
Poznań	25	254	30 100	10	119	111	11 250	101	153 131	54 807			
Radom	23	237	45 184	10	191	23	13 795	600	124 428	138 350			
Szczecin	35	237	46 933	7	198	44	19 791	450	154 427	93 442			
Szczecinek ³	30	30	15 572	1	519	2	1 485	743	32 858	5 600			
Toruń	27	200	26 646	7	133	3	2 308	769	127 721	100 000			
Warszawa	14	148	26 520	11	179	4	5 412	1353	105 137	175 785			
Wrocław	33	169	56 914	5	337	12	2 680	223	140 855	101 710			
Zielona Góra	20	106	25 844	5	244	4	600	150	65 025	64 034			
Razem	430	2 697	550 983	X	X	606	121 302	X	1 870 397	1 475 670			
Średnia ¹	25	159	32 411	6	204	36	7 135	200	110 023	86 804			

¹ W zaokrągleniu do jedności.

² Dane szacunkowe.

³ Dane LKP „Lasy Środkowopomorskie”.

Tabela 5.1. Współpraca jednostek Lasów Państwowych w edukacji przyrodniczości w 2018 r. – według RDLP (liczba podmiotów / liczba wspólnych przedsięwzięć edukacyjnych) – część pierwsza tabeli

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych	Liczba nadleśnictw	Szkoły i przedszkola	Liczba ¹ szkół na 1 nadl.	Ośrodki Edukacji Ekologicznej	Parki narodowe i krajoznawcze	Domy kultury, muzea	Organizacje pozarządowe	Kościóły	Podmioty zagraniczne
Białystok	31	548/864	18	12/17	22/17	50/60	102/127	29/35	10/8
Gdańsk	15	286/383	19	9/18	9/18	19/26	52/62	7/6	0/0
Katowice	38	1029/1253	27	24/25	17/14	71/89	104/125	56/31	10/10
Kraków	16	475/296	30	0/0	8/10	21/20	42/33	13/13	5/5
Krosno	26	428/432	16	6/7	11/13	22/30	65/71	29/22	6/3
Lublin	25	491/630	20	3/3	7/45	43/33	43/44	9/44	3/3
Łódź	19	408/371	21	8/7	11/9	27/26	42/38	18/15	0/0
Olsztyn	33	552/624	17	7/8	5/12	44/38	105/93	60/21	9/9
Piła	20	276/116	14	7/4	3/3	12/21	48/42	15/5	0/0
Poznań	25	854/1043	34	3/14	4/6	42/47	111/107	21/14	6/5
Radom	23	454/357	20	4/4	14/21	23/26	40/39	24/21	3/3
Szczecin	35	480/768	14	11/11	16/19	43/69	114/119	47/23	5/5
Szczecinek*	30	95/107	3	2/2	1/1	6/7	6/18	1/1	0/0
Toruń	27	481/423	18	8/12	11/24	28/25	54/88	32/18	0/0
Warszawa	14	751/1088	54	1/1	4/18	23/23	70/79	16/16	8/8
Wrocław	33	713/937	22	11/22	10/120	36/53	83/60	24/18	14/8
Zielona Góra	20	286/303	14	1/1	3/3	22/25	48/44	57/14	2/1
Razem	430	8607/9995	śr. 20	117/156	156/353	532/618	1129/1189	458/317	81/68

¹ W zaokrągleniu do jedności.

² Dane LKP „Lasy Środkowopomorskie”.

Tabela 5.2. Współpraca jednostek Lasów Państwowych w edukacji przyrodniczości w 2018 r. – według RDLP (liczba podmiotów / liczba wspólnych przedsięwzięć edukacyjnych) – część druga tabeli

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych	Liczba nadleśnictw	MEDIA			INNE			pozostałe ¹
		prasa	radio	telewizja	samorządy	harcerstwo	Straż Pożarna	
Białystok	31	31/57	29/103	30/31	57/68	24/19	31/30	45/62
Gdańsk	15	22/52	10/36	15/36	43/30	24/28	22/10	60/80
Katowice	38	80/74	52/57	36/45	91/77	22/35	112/41	127/134
Kraków	16	25/18	15/14	5/5	39/33	7/10	24/17	42/37
Krosno	26	42/49	21/56	18/27	76/127	12/14	30/28	41/47
Lublin	25	48/74	50/155	30/57	66/55	11/15	15/15	49/64
Łódź	19	20/21	12/16	15/12	48/58	18/21	41/36	77/77
Olsztyn	33	40/49	15/22	11/25	94/64	23/27	62/39	46/36
Piła	20	21/20	4/4	13/10	34/25	12/8	18/10	32/37
Poznań	25	100/114	26/18	20/14	95/81	20/22	40/30	90/104
Radom	23	41/24	28/27	19/14	50/54	15/16	38/33	61/54
Szczecin	35	45/67	28/42	25/32	83/92	38/38	51/38	158/206
Szczecinek	30	29/39	14/28	9/32	8/14	2/0	9/9	2/4
Toruń	27	36/70	10/32	12/84	92/88	30/30	42/20	54/112
Warszawa	14	45/82	28/50	25/29	76/69	15/18	16/17	138/99
Wrocław	33	39/33	21/18	23/24	85/79	13/14	23/30	34/40
Zielona Góra	20	15/24	8/19	8/10	74/82	19/15	31/22	90/78
Razem	430	679/867	371/697	314/487	1111/1096	305/330	605/425	1146/1271

¹ Pozostałe to m.in.: kola łowieckie, ośrodki terapeutyczne, świetlice środowiskowe, kluby seniora, biura turystyczne, stowarzyszenia kulturalne, biblioteki.

Tabela 6. Pracownicy Lasów Państwowych angażujący się w edukację leśną społeczeństwa w 2018 r. – według RDLP

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych	Liczba nadleśnicztw	Nadleśniczy	Zastępca nadleśniczego	Inżynier nadzoru	Specjalista, referent, inny	Leśniczy, podleśniczy	Strażnik leśny	Stażysta	Razem na terenie RDLP	Średnio na 1 nadleśnictwo ¹
Białystok	31	28	31	38	123	372	56	53	701	23
Gdańsk	15	11	10	20	53	240	23	21	378	25
Katowice	38	34	34	43	109	416	78	60	774	20
Kraków	16	14	15	14	56	177	20	36	332	21
Krosno	26	23	23	35	121	266	34	53	555	21
Lublin	25	22	23	25	113	258	35	34	510	20
Łódź	19	17	16	14	50	232	19	26	374	20
Olsztyn	33	31	30	35	134	474	64	53	821	25
Piła	20	16	13	18	95	169	26	23	360	18
Poznań	25	21	21	31	98	268	43	40	522	21
Radom	23	21	25	27	122	247	46	49	537	23
Szczecin	35	31	27	38	185	397	45	45	768	22
Szczecinek	30	25	26	29	93	296	32	35	536	18
Toruń	27	27	20	34	73	325	31	28	538	20
Warszawa	14	14	14	19	95	243	33	29	447	32
Wrocław	33	28	25	69	122	337	41	32	654	20
Zielona Góra	20	15	19	23	85	219	29	35	425	21
RAZEM (w LP wg stanowisk)	430	378	372	512	1 727	4 936	655	652	9 232	śr. 21
Udział %	X	4,09	4,03	5,55	18,71	53,47	7,09	7,06	100,00	X

¹ Średnia w zaokrągleniu do jedności.

Tabela 7.1. Obiekty edukacyjne Lasów Państwowych na terenie leśnych kompleksów promocyjnych (LKP) w 2018 r. – według LKP (część pierwsza tabeli)

Leśny Kompleks Promocyjny	Rok utworzenia LKP	Liczba nadleśnictw w LKP	Ośrodek edukacji	Izba edukacji leśnej	Leśna wiatra (= zielona klasa)	Leśna ścieżka edukacyjna
Puszcza Białowieża		3	2	1	4	12
Bory Tucholskie		5	2	6	6	6
Lasy Gostyński-Włocławskie		3	1	1	2	7
Lasy Janowskie	1994	1	1	1	2	4
Bory Lubuskie		1	1	0	1	1
Puszcza Kozienicka		3	1	2	5	10
Lasy Beskidu Śląskiego		4	2	9	9	17
Lasy Oliwsko-Darżlubskie		2	1	1	0	7
Lasy Rychtańskie	1996	2	2	2	6	5
Puszcze Szczecińskie		3	1	1	3	4
Lasy Birczańskie	2001	1	1	1	1	6
Lasy Mazurskie	2002	5	4	4	9	18
Lasy Spalsko-Rogowskie		2	0	2	4	6
Lasy Śródkowopomorskie		3	2	2	8	9
Sudety Zachodnie		2	2	0	2	7
Puszcza Świętokrzyska	2004	6	1	3	5	10
Puszcza Notecka		8	1	7	8	14
Lasy Beskidu Sądeckiego		2	1	0	10	12
Lasy Warszawskie	2005	4	3	3	12	9
Puszcza Niepolomicka		1	0	1	1	3
Lasy Doliny Baryczy		2	2	0	6	8
Lasy Olsztyńskie	2011	2	1	1	11	7
Lasy Bieszczadzkie		4	1	2	14	34
Puszcza Knyszyńska		4	1	2	1	24
Lasy Elbląsko-Żuławskie		1	0	0	1	5
Razem	X	74	34	52	131	245

Tabela 7.2. Obiekty edukacyjne Lasów Państwowych na terenie leśnych kompleksów promocyjnych (LKP) w 2018 r. – według LKP (część druga tabeli)

Leśny Kompleks Promocyjny	Rok utworzenia LKP	Liczba nadsięnictw w LKP	PUNKT EDUKACJI LEŚNEJ ¹				INNE OBIEKTY EDUKACYJNE ²					
			ogółem	szkółka leśna	drzewostan	obiekt małej retencji	pozostałe	ogółem	rezerwat	ogród dendrologiczny	obiekt kultury	pozostałe
Puszcza Białowieża		3	12	1	5	2	4	23	8	1	2	12
Bory Tucholskie		5	27	5	8	4	10	25	11	3	7	4
Las Gostyński-Włocławskie		3	35	3	26	3	3	23	3	1	7	12
Las Janowski	1994	1	9	2	2	3	2	10	3	1	4	2
Bory Lubuskie		1	1	0	0	0	1	3	0	2	0	1
Puszcza Kozienicka		3	28	4	12	9	3	112	13	1	3	95
Las Beskidu Śląskiego		4	25	4	5	9	7	30	12	5	5	8
Las Oliwsko-Darżlubskie		2	1	1	0	0	0	3	1	2	0	0
Las Rychtałskie	1996	2	37	3	29	2	3	17	6	2	4	5
Puszcze Szczecińskie		3	19	2	6	2	9	20	2	2	3	13
Las Birczański	2001	1	3	0	2	1	0	4	1	1	1	1
Las Mazurskie	2002	5	52	5	28	11	8	39	15	2	9	13
Las Spalско-Rogowskie		2	13	2	5	5	1	46	11	2	7	26
Las Śródkowopomorskie		3	7	1	2	1	3	10	3	2	1	4
Sudety Zachodnie		2	22	1	2	19	0	4	2	2	0	0
Puszcza Świętokrzyska	2004	6	8	1	5	1	1	8	6	0	0	2
Puszcza Notecka		8	68	5	43	2	18	25	3	4	12	6
Las Beskidu Sądeckiego		2	18	2	3	8	5	14	6	0	1	7
Las Warszawskie	2005	4	22	2	8	0	12	28	10	3	6	9
Puszcza Niepolomicka		1	1	0	0	0	1	6	6	0	0	0
Las Doliny Baryczy		2	9	2	6	1	0	14	5	3	6	0
Las Olsztynskie	2011	2	23	0	14	2	7	11	2	1	1	7
Las Bieszczadzkie		4	33	1	9	18	5	64	10	3	20	31
Puszcza Knyszynska		4	23	2	2	16	3	21	7	2	3	9
Las Ełbiąsko-Żuławskie		1	3	0	1	0	2	5	0	0	3	2
Razem	X	74	499	49	223	119	108	565	146	45	105	269

1 Punkt (powierzchnia) edukacji leśnej – to oznakowany obiekt związany z gospodarką leśną, a jednocześnie stale lub okresowo wykorzystywany w edukacji leśnej, np. szkółka leśna, wyluszczeniarnia nasion, drzewostan zachowawczy i nasienny.

2 Inne obiekty (wykorzystywane w działalności edukacyjnej nadsięnictwa) – to oznakowane obiekty, które nie są związane bezpośrednio z gospodarką leśną, np. rezerwat przyrody, parki i ogrody dendrologiczne, zagroda dla zwierząt, obiekty kultury, tradycji, pamięci historycznej.

Tabela 8.1. Formy edukacji zrealizowane w nadleśnictwach leśnych kompleksów promocyjnych w 2018 r. – ZAJĘCIA TERENOWE, ZAJĘCIA W IZBIE LEŚNEJ, LEKCJE W SZKOLE I SPOTKANIA EDUKACYJNE POZA SZKOŁĄ (część pierwsza tabeli)

Leśny Kompleks Promocyjny	Rok utworzenia LKP	Liczba nadleśnictw w LKP	ZAJĘCIA TERENOWE			ZAJĘCIA W IZBIE LEŚNEJ			LEKCJE W SZKOLE			SPOTKANIA EDUK. POZA SZKOŁĄ			
			liczba zajęć	liczba uczest.	liczba ¹ zajęć na 1 nadl.	liczba zajęć	liczba izb i ośr.	liczba ¹ zajęć na 1 izbę	liczba lekcji	liczba uczest.	liczba ¹ lekcji na 1 nadl.	liczba spotkań	liczba uczest.	liczba ¹ spotkań na 1 nadl.	
Puszcza Białowieska		3	250	9 207	83	102	3 207	3	34	36	1 415	12	16	705	5
Bory Tucholskie		5	297	8 360	59	225	7 096	8	28	81	3 364	16	7	444	1
Lasy Gostyńsko-Wrocławskie		3	275	13 386	92	300	17 658	2	150	55	2 479	18	7	244	2
Lasy Janowskie	1994	1	150	3 958	150	229	6 873	2	115	26	755	26	4	120	4
Bory Lubuskie		1	127	5 990	127	49	1 015	1	49	23	612	23	5	171	5
Puszcza Kozienicka		3	255	10 023	85	98	2 709	3	33	69	2 880	23	15	1 140	5
Lasy Beskidu Śląskiego		4	180	6 322	45	882	35 275	11	80	57	3 147	14	16	657	4
Lasy Oliwsko-Darżlubskie		2	394	12 315	197	51	983	2	26	21	940	11	11	409	6
Lasy Rychtańskie	1996	2	172	8 109	86	48	2 030	4	12	77	4 341	39	13	757	7
Puszcze Szczecińskie		3	411	17 993	137	398	17 044	2	199	33	1 470	11	28	564	9
Lasy Birczańskie	2001	1	13	454	13	21	754	2	11	15	561	15	1	300	1
Lasy Mazurskie		5	247	6 553	49	113	3 670	8	14	49	1 887	10	88	4 353	18
Lasy Spalsko-Rogowskie	2002	2	42	1 839	21	16	450	2	8	15	928	8	9	332	5
Lasy Śródkowopomorskie		3	198	6 542	66	94	3 952	2	47	98	3 924	33	26	468	9
Sudety Zachodnie		2	120	3 438	60	106	2 929	2	53	12	469	6	12	561	6
Puszcza Świętokrzyska	2004	6	118	3 980	20	130	3 125	4	33	73	2 652	12	10	389	2
Puszcza Notecka		8	191	6 210	24	177	5 086	8	22	32	1 656	4	16	710	2
Lasy Beskidu Sądeckiego		2	74	2 676	37	109	3 242	1	109	25	1 885	13	2	320	1
Lasy Warszawskie	2005	4	472	16 037	118	446	15 641	6	74	122	6 410	31	495	4 862	124
Puszcza Niepołomska		1	30	1 360	30	145	5 060	1	145	15	450	15	4	200	4
Lasy Doliny Baryczy		2	175	2 958	88	346	9 122	2	173	22	1 231	11	6	260	3
Lasy Olsztyńskie	2011	2	162	9 325	81	7	306	2	4	128	5 288	64	3	300	2
Lasy Bieszczadzkie		4	92	2 912	23	36	580	3	12	36	836	9	41	870	10
Puszcza Knyszyńska		4	198	5 059	50	71	1 524	3	24	47	1 672	12	31	890	8
Lasy Ełbiąsko-Żuławskie		1	61	3 491	61	0	0	0	0	42	1 601	42	3	118	3
Razem	X	74	4 704	168 497	śr. 64	4 199	149 331	84	śr. 50	1 209	52 853	śr. 16	869	20 144	śr. 12

¹ W zaokrągleniu do jednostki.

Tabela 8.2. Formy edukacji zrealizowane w nadleśnictwach leśnych kompleksów promocyjnych w 2018 r. – KONKURSY, AKCJE, WYSTAWY oraz frekwencja OGÓLEM
(część druga tabeli)

Leśny Kompleks Promocyjny	Rok utworzenia LKP	Liczba nadleśnictw w LKP	KONKURSY LEŚNE (wiedzy, plastyczne itp.)			AKCJE EDUKACYJNE			WYSTAWY EDUKACYJNE			Frekwencja OGÓLEM	Frekwencja na 1 nadleśnictwo LKP
			liczba konkursów	liczba uczest.	liczba ¹ uczest. w 1 konkursie	liczba akcji	liczba uczest.	liczba ¹ uczest. w 1 akcji	liczba wystaw	liczba zwiedz.	liczba ¹ zwiedzających w 1 wystawę		
Puszcza Białowieska		3	16	4 784	299	37	2 388	65	2	675	338	22 381	7 460
Bory Tucholskie		5	15	1 537	102	43	8 099	188	1	300	300	29 200	5 840
Lasy Gostyński-Włocławskie		3	10	741	74	23	2 692	117	0	0	0	37 200	12 400
Lasy Janowskie	1994	1	4	120	30	12	720	60	2	2 500	1250	15 046	15 046
Bory Lubuskie		1	4	790	198	12	3 609	301	1	120	120	12 307	12 307
Puszcza Kozienicka		3	12	3 230	269	53	5 819	110	12	11 920	993	37 721	12 574
Lasy Beskidu Śląskiego		4	27	7 191	266	41	19 946	486	7	4 401	629	76 939	19 235
Lasy Oliwsko-Darżlubskie		2	2	191	96	14	5 217	373	0	0	0	20 055	10 028
Lasy Rychtałskie	1996	2	13	1 675	129	13	3 765	290	3	750	250	21 427	10 714
Puszcze Szczecińskie		3	13	730	56	36	20 713	575	13	13 550	1042	72 064	24 021
Lasy Birczańskie	2001	1	3	335	112	12	611	51	4	1 093	273	4 108	4 108
Lasy Mazurskie		5	14	2 073	148	72	21 805	303	18	5 915	329	46 256	9 251
Lasy Spalsko-Rogowskie	2002	2	7	308	44	3	144	48	3	100	33	4 101	2 051
Lasy Środkowopomorskie		3	28	2 001	71	30	18 410	614	2	1 287	644	36 584	12 195
Sudety Zachodnie		2	7	468	67	17	24 500	1441	0	0	0	32 365	16 183
Puszcza Świętokrzyska	2004	6	12	6 553	546	40	12 011	300	1	25	25	28 735	4 789
Puszcza Notecka		8	21	1 898	90	31	3 866	125	185	8 895	48	28 321	3 540
Lasy Beskidu Sądeckiego		2	1	198	198	4	2 400	600	4	920	230	11 641	5 821
Lasy Warszawskie	2005	4	6	1 552	259	99	12 803	129	0	0	0	57 305	14 326
Puszcza Niepołomska		1	3	1 000	333	20	8 500	425	2	1 000	500	17 570	17 570
Lasy Doliny Baryczy		2	8	413	52	16	531	33	1	2 020	2020	16 535	8 268
Lasy Olsztyńskie		2	4	2 086	522	16	7 390	462	1	5 000	5000	29 695	14 848
Lasy Bieszczadzkie	2011	4	86	4 254	49	20	4 493	225	3	900	300	14 845	3 711
Puszcza Knyszyńska		4	15	672	45	23	14 940	650	2	380	190	25 137	6 284
Lasy Ełbiąsko-Żuławskie		1	8	1 583	198	3	3 885	1 295	1	940	940	11 618	11 618
Razem	X	74	339	46 383	śr. 137	690	209 257	śr. 303	268	62 691	śr. 234	709 156	śr. 9 583

¹ W zaokrągleniu do jednostki.

Tabela 9. Współpraca ze szkołami w edukacji leśnej i pracownicy angażujący się w działalność edukacyjną w nadleśnictwach LKP w 2018 r. – według LKP

Leśny Komplex Promocyjny	Rok utworzenia LKP	Liczba nadleśnictw w LKP	WSPÓŁPRACA ZE SZKOŁAMI			PRACOWNICY ANGAŻUJĄCY SIĘ W DZIAŁALNOŚĆ EDUKACYJNĄ										średnio ¹ w 1 nadl. LKP
			liczba szkół	liczba wspólnych przedsięwzięć	liczba ¹ szkół na 1 nadl. LKP	nadleśniczy	zastępca nadleśniczego	inżynier nadzoru	specjalista, referent	leśniczy, podleśniczy	strażnik leśny	stażysta	RAZEM w LKP			
Puszcza Białowieża		3	64	102	21	3	3	6	21	46	8	9	96	32		
Bory Tucholskie		5	76	62	15	5	3	5	12	39	4	4	72	14		
Lasy Gostyński-Włocławskie		3	80	54	27	3	3	4	10	36	3	3	62	21		
Lasy Janowskie	1994	1	13	24	13	1	2	2	10	12	1	2	30	30		
Bory Lubuskie		1	33	68	33	1	1	0	2	8	0	0	12	12		
Puszcza Kozienicka		3	59	86	20	3	4	7	12	38	9	7	80	27		
Lasy Beskidu Śląskiego		4	137	110	34	4	5	4	11	56	8	12	100	25		
Lasy Oliwsko-Darżlubskie		2	28	65	14	2	1	2	4	11	3	2	25	13		
Lasy Rychtańskie	1996	2	60	59	30	2	2	5	14	27	2	4	56	28		
Puszcze Szczecińskie		3	67	49	22	3	3	4	17	50	6	9	92	31		
Lasy Birczańskie	2001	1	24	47	24	1	2	2	4	24	0	2	35	35		
Lasy Mazurskie	2002	5	123	330	25	5	5	9	23	76	11	13	142	28		
Lasy Spalsko-Rogowskie		2	28	19	14	2	2	2	7	32	2	2	49	25		
Lasy Środkowopomorskie		3	95	107	32	3	5	6	12	45	8	2	81	27		
Sudety Zachodnie		2	53	9	27	2	1	1	10	25	4	5	48	24		
Puszcza Świętokrzyska	2004	6	164	71	27	6	7	4	58	48	14	20	157	26		
Puszcza Notecka		8	138	164	17	5	7	7	55	61	7	10	152	19		
Lasy Beskidu Sądeckiego		2	46	10	23	2	2	3	6	35	4	2	54	27		
Lasy Warszawskie	2005	4	299	816	75	4	4	5	37	64	11	10	135	34		
Puszcza Niepołomska		1	15	10	15	1	1	1	4	4	2	3	16	16		
Lasy Doliny Baryczy		2	65	230	33	2	2	1	9	9	4	4	31	16		
Lasy Olsztyńskie	2011	2	1 740	187	870	2	2	3	17	36	4	3	67	34		
Lasy Bieszczadzkie		4	32	88	8	4	4	7	29	52	7	11	114	29		
Puszcza Knyszyńska		4	79	108	20	3	4	4	18	67	10	6	112	28		
Lasy Elbląsko-Żuławskie		1	46	121	46	1	1	1	6	18	3	2	32	32		
Razem	X	74	3 564	2 996	śr. 48	70	76	95	408	919	135	147	1 850	śr. 25		
					Udział %	3,8	4,1	5,1	22,1	49,7	7,3	7,9	100,0	X		

¹ W zaokrągleniu do jednostki.

Tabela 10. Wydatki na edukację leśną w Lasach Państwowych w 2018 r. (w tys. zł) – według RDLP

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych	Liczba nadleśnictw	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA DZIAŁALNOŚCI EDUKACYJNEJ					Suma wydatków	Koszty własne na 1 nadl. średnio	Wydatki ogółem na 1 nadl.
		koszty własne nadleśnictwa	fundusz leśny	budżet państwa	Wojewódzki Fundusz OŚiGW	Narodowy Fundusz OŚiGW			
Białystok	31	2 451,3	0,0	0,0	0,0	0,0	2 452,8	79,1	79,1
Gdańsk	15	1 439,5	0,0	0,0	20,0	0,0	1 459,5	96,0	97,3
Katowice	38	3 163,4	0,0	0,0	100,1	0,0	3 263,5	83,2	85,9
Kraków	16	1 384,2	50,0	0,0	0,0	0,0	1 446,2	86,5	90,4
Krosno	26	1 257,1	0,0	0,0	0,0	0,0	1 257,1	48,4	48,4
Lublin	25	1 666,6	0,0	0,0	48,3	0,0	1 714,9	66,7	68,6
Łódź	19	1 333,5	0,0	0,0	0,0	0,0	1 333,5	70,2	70,2
Olsztyn	33	1 316,4	0,0	0,0	11,0	0,0	1 327,4	39,9	40,2
Piła	20	914,7	0,0	0,0	175,2	1 037,9	2 146,2	45,7	107,3
Poznań	25	2 166,4	0,0	0,0	114,4	0,0	2 280,8	86,7	91,2
Radom	23	1 032,4	0,0	0,0	10,9	0,0	1 121,9	44,9	48,8
Szczecin	35	2 379,2	0,0	0,0	94,6	0,0	2 493,4	68,0	71,2
Szczecinek ¹	30	384,1	0,0	0,0	39,4	0,0	449,5	12,8	15,0
Toruń	27	1 845,6	0,0	0,0	25,6	0,0	1 871,2	68,4	69,3
Warszawa	14	2 151,6	500,4	0,0	12,0	0,0	2 664,0	153,7	190,3
Wrocław	33	2 238,9	0,0	0,0	109,0	0,0	2 372,9	67,8	71,9
Zielona Góra	20	1 755,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1 757,4	87,8	87,9
Razem	430	28 879,8	550,4	0,0	760,5	1 037,9	31 412,2	śr. 67,2	śr. 73,1
Udział %	X	91,94	1,75	0,00	2,42	3,30	100,00	X	X

¹ Dane LKP „Lasy Środkowopomorskie”.

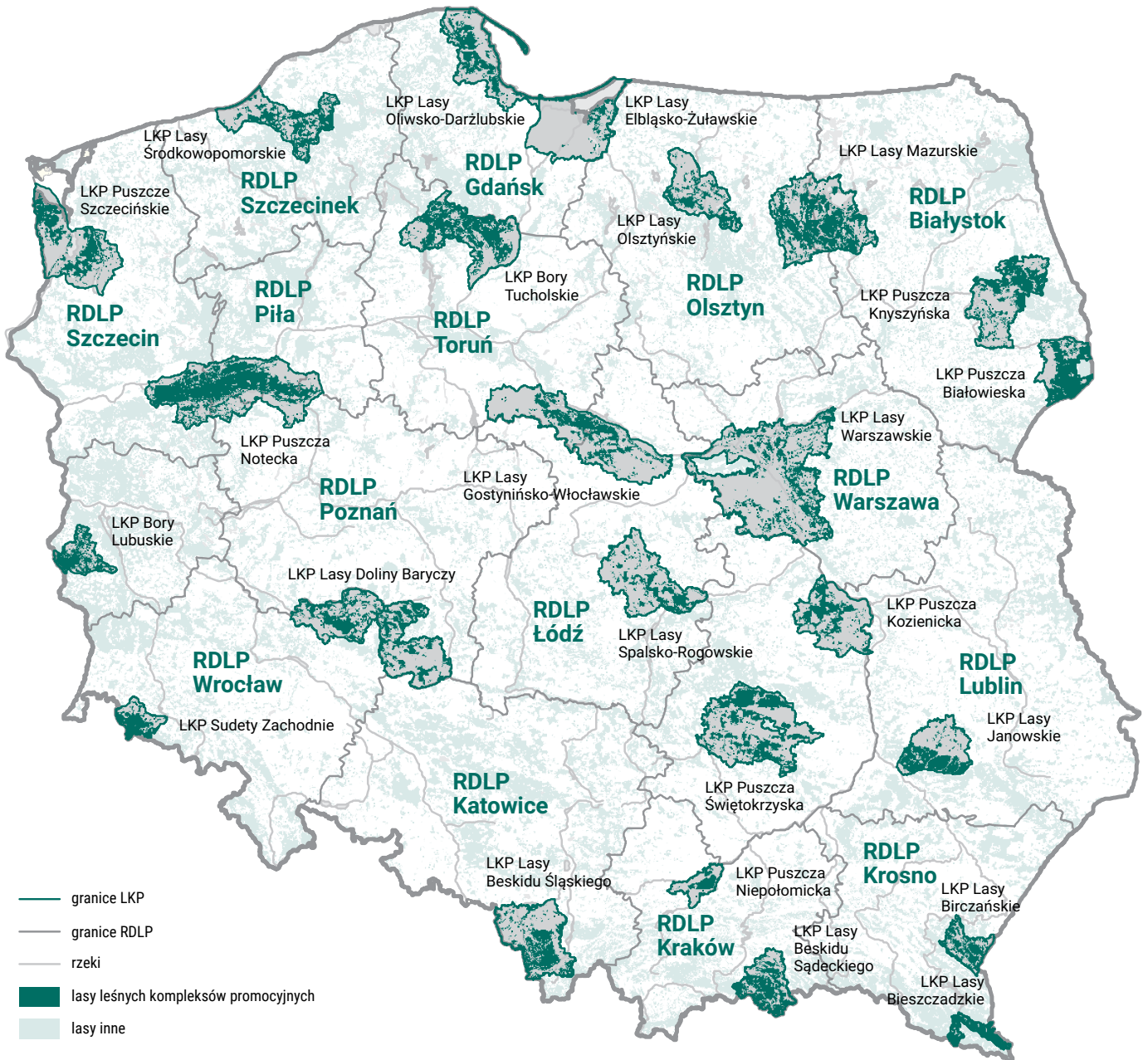
Tabela 11. Wydatki na edukację leśną społeczeństwa w leśnych kompleksach promocyjnych w 2018 r. (w tys. zł) – według LKP

Leśny Kompleks Promocyjny	Rok utworzenia LKP	Liczba nadleśnictw w LKP	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA					Razem wydatki w LKP	Koszty własne na 1 nadl. LKP, średnio	Wydatki ogółem na 1 nadl. LKP, średnio
			koszty własne	fundusz leśny	budżet państwa	WFOŚiGW	NFOŚiGW			
Puszcza Białowieska		3	433,2	0,0	0,0	0,0	0,0	433,2	144,4	144,4
Bory Tucholskie		5	516,2	0,0	0,0	6,0	0,0	522,2	103,2	104,4
Lasy Gostyńsko-Włocławskie		3	344,6	0,0	0,0	9,6	0,0	354,2	114,9	118,1
Lasy Janowskie	1994	1	229,7	0,0	0,0	0,0	0,0	229,7	229,7	229,7
Bory Lubuskie		1	575,0	0,0	0,0	0,0	0,0	575,0	575,0	575,0
Puszcza Kozienicka		3	281,9	0,0	0,0	0,0	0,0	331,9	94,0	110,6
Lasy Beskidu Śląskiego		4	1 187,2	0,0	0,0	13,0	0,0	1 187,2	296,8	296,8
Lasy Oliwsko-Darżlubskie		2	821,5	0,0	0,0	0,0	0,0	821,5	410,8	410,8
Lasy Rychtańskie	1996	2	195,3	0,0	0,0	20,0	0,0	215,3	97,7	107,7
Puszcze Szczecińskie		3	699,7	0,0	0,0	75,4	0,0	796,8	233,2	265,6
Lasy Birczańskie	2001	1	780,0	150,0	0,0	0,0	0,0	930,0	780,0	930,0
Lasy Mazurskie	2002	5	763,2	0,0	0,0	0,0	0,0	763,2	152,6	152,6
Lasy Spalsko-Rogowskie		2	140,4	0,0	0,0	0,0	0,0	140,4	70,2	70,2
Lasy Środkowopomorskie		3	384,1	0,0	0,0	39,4	0,0	449,5	128,0	149,8
Sudety Zachodnie		2	406,9	0,0	0,0	0,0	0,0	421,9	203,5	211,0
Puszcza Świętokrzyska	2004	6	380,0	0,0	0,0	10,9	0,0	419,5	63,3	69,9
Puszcza Notecka		8	526,9	0,0	0,0	49,6	1 037,0	1 613,5	65,9	201,7
Lasy Beskidu Sądeckiego		2	793,0	0,0	0,0	0,0	0,0	793,0	396,5	396,5
Lasy Warszawskie	2005	4	1 420,9	416,3	0,0	0,0	0,0	1 837,3	355,2	459,3
Puszcza Niepołomska		1	226,0	50,0	0,0	0,0	0,0	276,0	226,0	276,0
Lasy Doliny Baryczy		2	732,0	0,0	0,0	0,0	0,0	742,0	366,0	371,0
Lasy Olsztyńskie	2011	2	169,0	0,0	0,0	7,0	0,0	191,0	84,5	95,5
Lasy Bieszczadzkie		4	1 998,2	775,5	0,0	0,0	0,0	2 773,7	499,5	693,4
Puszcza Knyszyńska		4	627,2	0,0	0,0	0,0	0,0	627,2	156,8	156,8
Lasy Elbląsko-Żuławskie		1	11,6	0,0	0,0	20,0	0,0	31,6	11,6	31,6
Razem	X	74	14 643,6	1 391,9	0,0	237,9	1 037,0	17 476,7	śr. 197,9	śr. 236,2
Udział % źródeł finansowania edukacji w LKP	X	X	83,79	7,96	0,00	1,36	5,93	100,00	X	X

Leśne kompleksy promocyjne

2018

ISSN 2451-2222